STEPHEN CRANE

ASALTUL

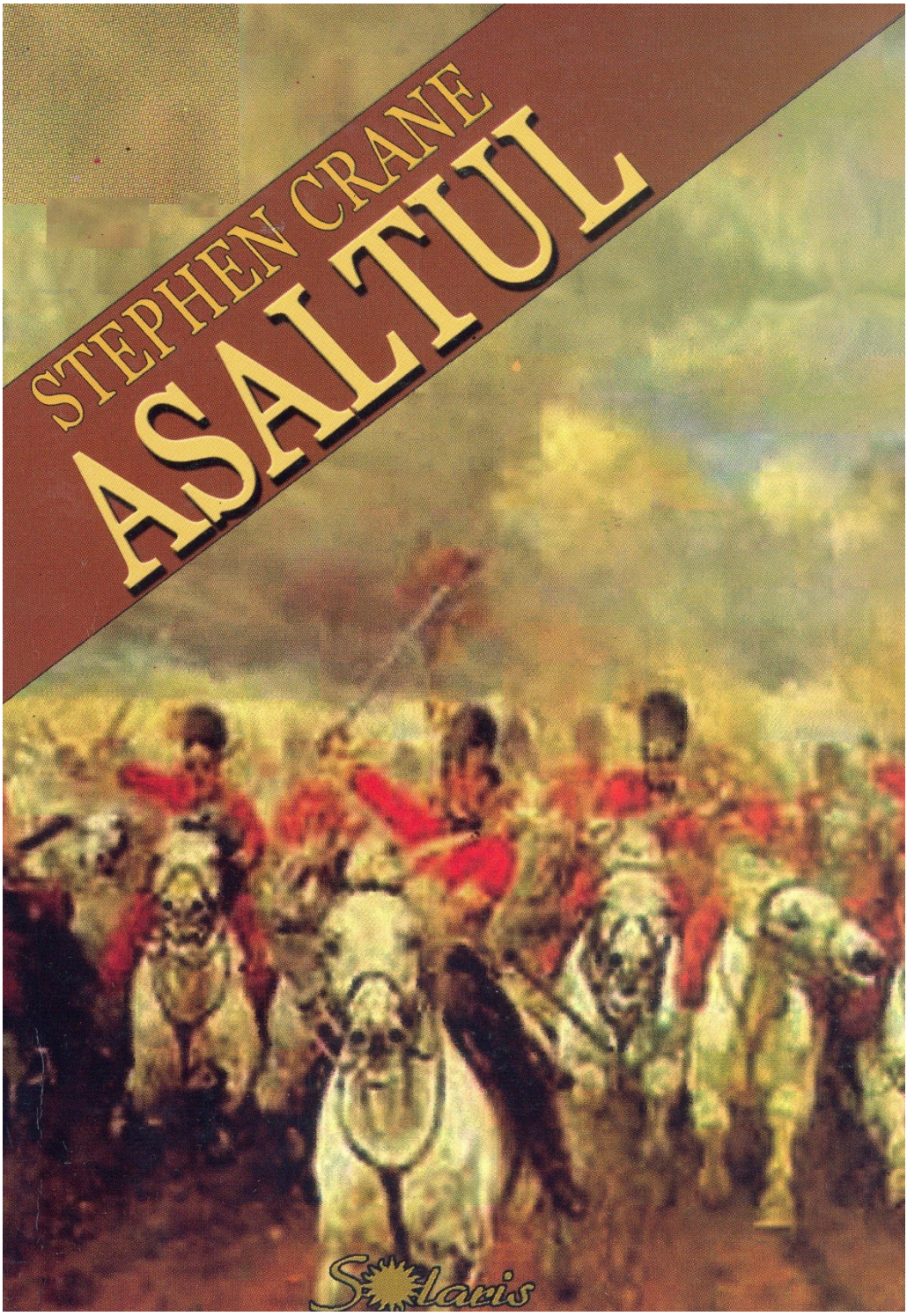

Solaris

Stephen Crane

ASALTUL

Titlu original:
MEN, WOMEN AND BOATS

Editura: ALDO PRESS 2004

BARCA[1]

I

Niciunul din ei nu ştia ce culoare are cerul. Ochii lor priveau înainte şi erau fixaţi asupra valurilor care veneau spre ei. Aceste valuri aveau nuanţa ardeziei, în afară de vârfuri, care erau albe şi spumegătoare şi toţi oamenii ştiau care erau culorile mării. Orizontul se îngusta şi se lărgea, cobora şi se înălţa, iar marginea lui era mereu zdrelită de valuri care păreau că se ridică în aer ascuţite ca nişte stânci. Mulţi oameni ar trebui să aibă o cadă mai mare decât barca aceasta care călătorea pe mare. Valurile erau nedrept şi barbar de abrupte şi de înalte şi fiecare creastă înspumată era o problemă pentru mica barcă.

Bucătarul stătea chircit pe fundul bărcii şi se uita la cei cincisprezece centimetri de copastie care îl despărţeau de ocean. Mânecile suflecate scoteau la iveală antebraţele lui grase, iar vesta descheiată se bălăbănea atunci când el se apleca să scoată apa din barcă. De multe ori spunea „Doamne! Asta a fost cât pe ce” şi, când rostea cuvintele, se uita invariabil spre est, pe deasupra mării zbuciumate.

În timp ce manevra una din cele două vâsle ale bărcii, marinarul a cărui sarcină pe vas fusese să se ocupe de pompa de ulei se ridica uneori brusc în picioare ca să evite apa care se năpustea în barcă pe deasupra pupei. Era o vâslă subţire şi mică şi de multe ori părea gata să se rupă.

Trăgând la cealaltă vâslă, corespondentul privea valurile şi se întreba ce caută el acolo.

Zăcând la prova, căpitanul rănit era în acel moment îngropat în acea tristeţe şi indiferenţă profunde care îi copleşeşte – cel puţin temporar – chiar şi pe cei mai curajoşi şi mai rezistenţi oameni atunci când, vrând-nevrând, firma se duce de râpă, armata pierde, nava se scufundă. Mintea unui căpitan de vas e înrădăcinată adânc în cheresteaua lui, chiar dacă omul a fost

[1] O povestire scrisă după un fapt petrecut în realitate, fiind experienţa trăită de patru bărbaţi de pe vaporul „Commodore”, care s-a scufundat (n.a.).

comandant o zi sau zece ani, iar acest căpitan avea imaginea cumplită a unei scene din zori care reprezenta şapte feţe întoarse şi mai târziu a unui ciot de catarg cu un ghem alb pe el, care tăia valurile legănându-se încoace şi-ncolo şi se scufunda din ce în ce mai mult. După aceea, vocea lui căpătă o nuanţă ciudată. Deşi fermă, era îndoliată şi de o calitate dincolo de cuvinte sau de lacrimi.

— Ţine-o puţin mai spre sud, Billie, zise el.

— Puţin mai spre sud, domnule, zise marinarul de la pupa.

Un loc în această barcă semăna cu un loc pe spatele unui ponei care vrea cu orice preţ să arunce călăreţul din şa, iar, prin comparaţie, un ponei nu e cu mult mai mic. Ambarcaţiunea se cabra, dădea înapoi şi plonja ca un animal. De fiecare dată când venea un val şi ea se ridica spre el, barca semăna cu un cal care vrea să sară un gard scandalos de înalt. Felul în care trecea peste aceşti pereţi de apă este un lucru mistic şi, mai mult decât atât, în vârful lor erau de obicei aceste probleme albe, spuma coborând în viteză din vârful fiecărui val, necesitând o nouă săritură din aer. Apoi, după ce se lovea dispreţuitoare de câte o creastă, barca aluneca şi alerga împrăştiind stropi de apă de-a lungul unei pante lungi şi ajungea legănându-se în faţa următoarei ameninţări.

Un dezavantaj ciudat al mării constă în faptul că, după ce treci cu bine peste un val, descoperi că în spatele lui mai e unul la fel de important şi la fel de nerăbdător să inunde într-un mod eficient bărcile. Într-o bărcuţă de trei metri şi în bătaia valurilor, îţi poţi face o idee despre resursele mării pe care nu ai cum să ţi-o faci ducând o viaţă obişnuită, care nu include niciodată călătoria pe mare într-o bărcuţă. Pe măsură ce fiecare perete cenuşiu de apă se apropia de ei, oamenii din barcă nu mai vedeau nimic altceva în jurul lor şi nu era greu să-ţi imaginezi că acest val era ultima izbucnire a oceanului, ultimul efort al apei sălbatice. Valurile se mişcau cu o graţie teribilă şi veneau în linişte, cu excepţia crestelor care bolboroseau.

În lumina palidă, feţe bărbaţilor erau cenuşii. Ochii lor străluceau ciudat în timp ce priveau ferm spre pupa. Văzută de la un balcon, întreaga scenă ar fi fost fără îndoială ciudat de pitorească. Dar oamenii din barcă nu aveau timp să vadă asta şi, chiar dacă ar fi avut răgaz, aveau altele pe cap. Soarele se înălţă încet pe cer şi ei ştiură că era ziuă pentru că nuanţa

mării se schimbă din cenuşiu în verde ca smaraldul, cu dungi de lumină de culoarea chihlimbarului, iar spuma era albă ca zăpada. Procesul ivirii zorilor le era necunoscut. Nu erau conştienţi decât de acest efect asupra culorii valurilor care se năpusteau spre ei.

În fraze întrerupte, bucătarul şi corespondentul se certau în privinţa diferenţei dintre o staţie de salvare şi un refugiu. Bucătarul spuse:

— Există un refugiu la nord de farul din golful Mosquito şi, de îndată ce ne vor vedea, vor veni cu barca lor şi ne vor salva.

— De îndată ce ne va vedea cine? zise corespondentul.

— Echipajul, răspunse bucătarul.

— Refugiile nu au echipaje, zise corespondentul. Din câte ştiu eu, sunt doar nişte locuri unde se depozitează haine şi mâncare pentru naufragiaţi. Nu au echipaje.

— Ba da, au! zise bucătarul.

— Ba nu, nu au! spuse corespondentul.

— Ei bine, oricum nu am ajuns încă acolo, zise marinarul de la pupa.

— Poate că nu e un refugiu cel la care mă gândesc eu că se află lângă farul din golful Mosquito, zise bucătarul. Poate că e o staţie de salvare.

— Nu am ajuns încă acolo, spuse marinarul de la pupa.

II

În timp ce barca sărea din vârful fiecărui val, vântul bătea prin părul oamenilor cu capetele descoperite şi, în timp ce ambarcaţiunea cădea din nou cu pupa în jos, stropii de apă treceau plescăind pe lângă ei. Creasta fiecărui val era ca un deal, din vârful căruia bărbaţii zăreau pentru o clipă o întindere tumultuoasă, strălucitoare şi bătută de vânturi. Probabil că era splendid. Probabil că era glorios acest joc al mării libere şi sălbatice, cu sclipiri de smarald, de alb şi de chihlimbar.

— Bine că e un vânt care bate spre ţărm, zise bucătarul. Dacă nu, ce ne-am face? N-am avea nicio şansă.

— Aşa e, zise corespondentul.

Ocupatul marinar încuviinţă din cap.

La prova, căpitanul chicoti într-un fel care exprima

amuzament, dispreţ şi tragedie, toate la un loc.

— Şi credeţi că acum avem vreo şansă, băieţi? zise el.

Cei trei nu mai spuseră nimic, ci doar tuşiră şovăitori. Îşi dădură seama că ar fi fost o copilărie şi o prostie să exprime vreun pic de optimism în acel moment, dar nu era nicio îndoială că asta simţeau cu toţii în sinea lor. În astfel de clipe, un tânăr gândeşte cu încăpăţânare. Pe de altă parte, etica situaţiei în care se aflau era fără doar şi poate împotriva oricărei idei de disperare exprimată deschis. Aşa că tăcură.

— Ei, nu vă faceţi griji, zise căpitanul, liniştindu-şi copiii. O să ajungem cu bine la ţărm.

Dar era ceva în tonul lui care îi puse pe gânduri, aşa că marinarul zise:

— Da! Dacă ţine vântul ăsta!

Bucătarul scotea apa din barcă:

— Da! Dacă n-o să ne scufundăm între timp.

Stoluri de pescăruşi zburau ici-colo. Uneori se aşezau pe mare, lângă petice de alge maro care pluteau pe valuri cu o mişcare asemănătoare covoarelor atârnate pe sârmă în timpul unei furtuni. Păsările stăteau confortabil în grupuri şi erau invidiate de unii din bărcuţă, căci mânia mării nu însemna mai mult pentru ele decât însemna pentru nişte găinuşe de prerie aflate la o mie şase sute de kilometri în interiorul uscatului. De multe ori, pescăruşii veneau foarte aproape şi se uitau la oameni cu nişte ochi negri ca mărgelele. În astfel de momente, privirea lor fixă şi scrutătoare era stranie şi sinistră, iar oamenii strigau furioşi la ei, spunându-le să plece. Dar un pescăruş se hotărî să aterizeze chiar pe capul căpitanului. Pasărea zbură paralel cu barca şi nu se învârti în cerc, ci făcu mici sărituri în aer, ca un pui de găină. Ochii ei negri erau fixaţi asupra capului căpitanului.

— Urâtă creatură, îi zise marinarul păsării. Arăţi de parcă ai fi făcută cu briceagul!

Bucătarul şi corespondentul înjurară cu năduf creatura. Căpitanul ar fi vrut fireşte să o lovească cu capătul parâmei grele, dar nu îndrăzni să o facă, pentru că orice gest puternic ar fi răsturnat această barcă încărcată; prin urmare, căpitanul goni pescăruşul cu mâna, încet şi cu grijă. După ce pasărea fu astfel descurajată, căpitanul respiră uşurat şi fericit pentru părul său, iar ceilalţi respirară uşuraţi fiindcă pasărea li se

părea oribilă şi ameninţătoare.

Între timp, marinarul şi corespondentul vâsleau şi iar vâsleau.

Stăteau amândoi pe aceeaşi scândură şi fiecare mânuia o vâslă. Apoi, marinarul apuca ambele vâsle; după aceea, corespondentul lua ambele vâsle; apoi marinarul; apoi corespondentul. Vâsleau şi iar vâsleau. Partea delicată era atunci când venea rândul celui aflat la pupa să vâslească. Adevărul este că e mai uşor să furi ouă de sub o găină decât să schimbi locurile într-o bărcuţă. Mai întâi, omul de la pupa îşi întindea braţul de-a lungul scândurii şi se mişca cu grijă, de parcă ar fi fost din porţelan. Apoi, omul aflat la vâsle îşi întindea braţul de-a lungul celeilalte scânduri. Totul era făcut cu cea mai mare grijă. În timp ce cei doi alunecau unul pe lângă altul, întregul grup supraveghea valul care venea şi căpitanul striga:

— Atenţie! Uşurel!

Peticele maro de alge care apăreau din când în când pe suprafaţa apei erau ca nişte insule, ca nişte bucăţi de pământ. Nu călătoreau în nicio direcţie anume. După cum se vedea, stăteau pe loc. Le spuneau oamenilor din bărcuţă că înaintau încet spre ţărm.

Lăsându-se cu precauţie pe spate, după ce bărcuţa fusese ridicată în aer de un val enorm, căpitanul spuse că văzuse farul din golful Mosquito. Îndată, bucătarul zise şi el că îl văzuse. Corespondentul era la vâsle în acel moment şi, nu se ştie din ce motiv, voi să se uite şi el la far; întrucât stătea cu spatele la ţărm şi valurile erau mari, pentru o vreme nu putu să se întoarcă. În cele din urmă veni un val mai blând decât celelalte şi, când bar ca se află pe creasta lui, corespondentul scrută iute partea de vest a orizontului.

— L-ai văzut? întrebă căpitanul.

— Nu, răspunse corespondentul încet. N-am văzut nimic.

— Mai uită-te o dată, zise căpitanul. E chiar în direcţia aia.

Şi arătă cu degetul. Când barca se află din nou pe creasta unui val, corespondentul făcu aşa cum i se spusese şi de data asta privirea lui surprinse ceva mic la marginea orizontului care se legăna. Era exact ca o gămălie de ac. Era nevoie de nişte ochi ageri să vezi un far atât de mic.

— Crezi că vom reuşi, căpitane?

— Dacă ţine vântul ăsta şi dacă barca nu e inundată, nu prea mai avem altceva de făcut, zise căpitanul.

Ridicată în aer de fiecare val înalt ca un turn şi stropită sălbatic cu apă de creste, bărcuţa făcea progrese care, în lipsa algelor, nu li se păreau evidente celor din ea. Părea doar o chestie măruntă care se legăna în voia valurilor, în mod miraculos nerăsturnată. Din când în când, barca era inundată de un val mare, asemănător unei flăcări albe.

— Scoate apa, bucătare, zicea căpitanul liniştit.

— Bine, căpitane, răspundea veselul bucătar.

III

Ar fi greu de descris apropierea subtilă care se produse între bărbaţi, aici, pe mare. Nimeni nu spunea că era aşa. Nimeni nu menţiona nimic despre asta. Dar această apropiere domnea în barcă şi fiecare o simţea încălzindu-l. Era vorba de un căpitan, un marinar, un bucătar şi un corespondent, iar aceştia erau prieteni într-un grad mai ciudat ca de obicei. Zăcând sprijinit de butoiul cu apă de la prova, căpitanul rănit vorbea mereu calm şi pe un ton scăzut, dar n-ar fi putut comanda un echipaj mai prompt şi mai ascultător decât cei trei din bărcuţă. Era mai mult decât o simplă recunoaştere a ceea ce era mai bine pentru siguranţa comună. Supuşenia lor avea cu siguranţă în ea ceva personal şi profund. Şi, după acest devotament faţă de comandantul bărcii, exista această camaraderie de care corespondentul, de exemplu, care fusese învăţat să fie cinic faţă de oameni, îşi dădea seama chiar în acele momente că era cea mai frumoasă experienţă din viaţa lui. Dar nimeni nu spunea că era aşa. Nimeni nu menţiona nimic despre asta.

— Aş fi vrut să avem o pânză, zise căpitanul. Am putea încerca să legăm paltonul meu de capătul unei vâsle şi să vă dăm astfel o şansă să vă odihniţi.

Prin urmare, bucătarul şi corespondentul ţinură catargul şi întinseră paltonul. Marinarul se aşeză la cârmă, iar mica barcă înaintă fără probleme cu noua ei velatură. Uneori, marinarul era nevoit să cârmească brusc, ca să împiedice valurile să se spargă în barcă, dar, altfel, navigaţia se desfăşura cu succes.

Între timp, farul deveni din ce în ce mai mare. Acum aproape

că avea culoare şi se zărea ca o umbră mică şi cenuşie pe cer. Omul care vâslea nu putu fi împiedicat să se întoarcă destul de des ca să se uite la această mică umbră cenuşie.

În cele din urmă, de pe creasta valurilor oamenii din barca aruncată în toate părţile putură să vadă pământul. Aşa cum farul era o umbră dreaptă pe cer, acest pământ părea doar o umbră lungă şi neagră pe mare. Era cu siguranţă mai subţire decât hârtia.

— Cred că ne aflăm vizavi de New Smyrna, zise bucătarul, care acostase de multe ori pe acest ţărm în goelete. Apropo, căpitane, cred că staţia aia de salvare a fost abandonată acum un an.

— Serios? întrebă căpitanul.

Încet-încet, vântul încetă să mai bată. Bucătarul şi corespondentul fură acum obligaţi să muncească din greu ca să ţină vâsla în aer. Dar valurile continuară să lovească impetuos bărcuţa şi mica ambarcaţiune, nemaifiind împinsă de vânt, se zbătu ca o pasăre rănită deasupra lor. Marinarul sau corespondentul puse din nou mâna pe vâsle.

Naufragiile au loc la întâmplare. Dacă oamenii ar putea să se pregătească pentru ele şi să le facă să aibă loc atunci când ei sunt în cea mai bună formă, nu s-ar mai îneca atâţia în mare. Dintre cei patru oameni din barcă, niciunul nu dormise prea mult cu două zile şi două nopţi înainte de urcarea în bărcuţă şi, în agitaţia de pe puntea unui vas care se scufundă, uitaseră de asemenea să mănânce bine. Din aceste motive, precum și din altele, nici marinarului, nici corespondentului nu le plăcea să vâslească în momentul ăsta. Corespondentul se întrebă cu sinceritate cum naiba puteau exista oameni sănătoşi la cap care să creadă că e distractiv să vâsleşti. Nu era o distracţie; era o pedeapsă diabolică şi nici chiar un geniu al aberaţiilor mentale n-ar putea conchide vreodată că era altceva decât o oroare pentru muşchi şi o crimă pentru spate. Le spuse celor din barcă părerea lui despre vâslit şi pe faţa obosită a marinarului apăru un zâmbet de înţelegere. Apropo, înainte de scufundarea vasului, marinarul lucrase două schimburi în sala maşinilor.

— Luaţi-o încet acum, băieţi, zise căpitanul. Nu vă obosiţi. Dacă va trebui să facem faţă unui val mare, veţi avea nevoie de toate puterile voastre, pentru că vom fi cu siguranţă obligaţi să înotăm până la ţărm. Luaţi-o încet…

Pământul se ridică încet din apă. Dintr-o linie neagră deveni o linie de negru şi de alb, de copaci şi de nisip. În cele din urmă, căpitanul zise că zărea o casă pe ţărm.

— E cu siguranţă refugiul, spuse bucătarul. Ne vor vedea curând şi vor veni să ne salveze.

Farul îndepărtat se înălţa drept în aer.

— Paznicul ar trebui să ne vadă acum, dacă se uită prin lunetă, zise căpitanul. O să-i anunţe pe salvamari.

— Niciuna din celelalte bărci n-a avut cum să ajungă la ţărm ca să le spună despre naufragiu, zise marinarul, cu o voce scăzută. Altfel barca de salvare ar fi pornit în căutarea noastră.

Pământul se ridică încet şi frumos din mare. Vântul începu să bată din nou. În loc de nord-est, acum bătea din sud-est. În cele din urmă, un sunet nou ajunse la urechea oamenilor din barcă. Era bubuitul scăzut al valurilor care se loveau de ţărm.

— Acum n-o să mai putem ajunge la far, zise căpitanul. Întoarce-o puţin mai spre nord, Billie.

— Puţin mai spre nord, domnule, spuse marinarul.

Ca atare, bărcuţa se întoarse încă o dată în bătaia vântului şi, în afară de vâslaş, toţi văzură ţărmul devenind din ce în ce mai mare. Sub influenţa acestei creşteri, îndoiala şi teama cumplită îi părăsiră pe cei patru oameni. Manevrarea bărcii era un lucru care încă îi preocupa foarte mult, dar nu îi putea împiedica să simtă o veselie tăcută. Într-o oră aveau poate să fie la ţărm.

Coloanele lor vertebrale se obişnuiseră complet să fie legănate întruna în barcă, iar acum stăpâneau ca nişte circari această bărcuţă asemănătoare unui mânz sălbatic. Corespondentul credea că fusese udat până la piele, dar, pipăind din întâmplare buzunarul de la piept al hainei sale, găsi înăuntru opt trabucuri. Patru erau pline de apă de mare, patru erau într-o stare perfectă. Cineva găsi trei chibrituri uscate şi cei patru naufragiaţi călătoriră în bărcuţa lor cu neobrăzare şi cu siguranţa că vor fi curând salvaţi, trăgând din trabucurile mari şi judecând toţi oamenii în fel şi chip. Băură cu toţii o gură de apă.

IV

— Bucătare, nu se vede niciun semn de viaţă în jurul

refugiului ăsta al tău, zise căpitanul.

— Nu, răspunse bucătarul. E ciudat că nu ne văd!

În faţa oamenilor se întindea o fâşie lată de coastă. Era formată din dune cu vegetaţie deasă în vârf. Zgomotul valurilor care se loveau de ţărm se auzea clar şi, uneori, oamenii puteau să vadă buza albă a unui val ajuns pe plajă. O casă micuţă se vedea întunecată pe fundalul cerului. Spre sud, farul se înălţa subţire şi cenuşiu.

Mareea, vântul şi valurile împingeau bărcuţa spre nord.

— E ciudat că nu ne văd, ziseră oamenii.

Aici, zgomotul valurilor care se loveau de ţărm era estompat, dar tonul lor era cu toate astea bubuitor şi puternic. În timp ce barca sălta deasupra valurilor mari, oamenii stăteau şi ascultau acest zgomot.

— O să ne scufundăm cu siguranţă, ziseră cu toţii.

Trebuie să spunem că nu exista nicio staţie de salvare pe o rază de treizeci şi doi de kilometri în orice direcţie ai fi luat-o, dar oamenii nu ştiau asta şi, în consecinţă, făceau remarci răutăcioase şi dezaprobatoare la adresa vederii salvamarilor ţării. Patru bărbaţi încruntaţi stătură în bărcuţă şi depăşiră recordurile la inventarea de epitete.

— E ciudat că nu ne văd.

Veselia pe care o simţiseră înainte dispăruse complet. Pentru minţile lor ascuţite era uşor să evoce imagini despre incompetenţă, orbire şi laşitate. Aveau în faţa ochilor ţărmul unei regiuni locuite şi erau din ce în ce mai amărâţi că nu vedeau niciun semn venind de acolo.

— Ei bine, presupun că trebuie să ne încercăm singuri norocul, zise căpitanul în cele din urmă. Dacă stăm prea mult aici, niciunul din noi n-o să mai aibă puterea să înoate după ce se va răsturna barca.

Aşa că marinarul, care era la vâsle, întoarse barca drept spre ţărm. Avu loc o încordare a muşchilor. Urmă o pauză de gândire.

— Dacă nu reuşim să ajungem cu toţii la ţărm… zise căpitanul. Dacă nu reuşim să ajungem cu toţii la ţărm, presupun că ştiţi unde să trimiteţi veşti despre moartea mea, nu-i aşa?

Atunci, oamenii schimbară repede câteva adrese şi sfaturi. Cât despre gândurile lor, acestea conţineau multă furie în ele.

Poate că ar putea fi formulate astfel: „Dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca, în numele celor şapte zei nebuni care stăpânesc marea, de ce am fost lăsat să ajung până aici şi să contemplez nisipul şi copacii? De ce am fost adus aici doar ca să fiu târât înapoi exact atunci când eram gata să muşc din caşcavalul sfânt al vieţii? E stupid. Dacă baba asta neghioabă numită Soartă nu poate face mai mult decât atât, ar trebui să nu mai fie lăsată să conducă destinele oamenilor. E o găină proastă care nu ştie ce vrea. Dacă s-a hotărât să mă înece, de ce n-a făcut-o de la început, ca să mă scutească de tot efortul ăsta? Întreaga afacere e absurdă… Dar nu, nu se poate să vrea să mă înece. Nu îndrăzneşte ea să mă înece. Nu poate să mă înece. Nu după toată munca asta.” După aceea, omul ar fi putut să simtă nevoia să ameninţe cerul cu pumnul: „îndrăzneşte să mă îneci şi ai să vezi tu!”.

Talazurile erau acum şi mai înspăimântătoare. Păreau mereu gata să se spargă deasupra bărcii şi să o răstoarne, îngropând-o în spumă. În vuietul lor era un bolborosit lung şi pregătitor. Niciun om neobişnuit cu marea nu şi-ar fi închipuit că bărcuţa ar putea trece la timp peste aceste înălţimi ameţitoare. Ţărmul era încă departe. Dar marinarul era un om isteţ.

— Băieţi, barca n-o să mai reziste nici trei minute şi suntem prea departe ca să înotăm până la mal, zise el repede. Să o duc din nou în larg, căpitane?

— Da! Du-o! spuse căpitanul.

Printr-o serie de miracole şi de manevrări rapide şi sigure, acest marinar întoarse barca în mijlocul talazurilor şi o duse din nou în siguranţă în larg.

În timp ce barca sălta deasupra valurilor, îndreptându-se spre largul mării, oamenii stăteau cufundaţi într-o tăcere profundă. Apoi, cineva sparse liniştea:

— În orice caz, cei de la ţărm ar fi trebuit să ne vadă până acum.

Pescăruşii pluteau pe aripile vântului, zburând spre răsăritul cenuşiu şi dezolant. La sud-est se anunţa o furtună, marcată de nori cenuşii, iar pe cer apăreau nori roşii precum cărămida, ca fumul care se înalţă dintr-o clădire cuprinsă de flăcări.

— Ce părere ai despre salvamarii ăia? Nu-i aşa că sunt nişte drăguţi?

— E ciudat că nu ne-au văzut.

— Poate cred că suntem aici de dragul distracţiei! Poate cred că pescuim. Poate cred că suntem nişte proşti.

Era o după-amiază lungă. Mareea care se schimbase încercă să-i împingă spre sud, dar vântul şi valurile îi împingeau spre nord. Departe în faţa lor, acolo unde coasta, marea şi cerul formau marele lor unghi, se vedeau nişte puncte mici care păreau să indice prezenţa unui oraş pe ţărm.

— Sfântul Augustin?

Căpitanul clătină din cap.

— E prea aproape de golful Mosquito.

Şi marinarul vâsli, după care vâsli corespondentul. Apoi, marinarul. Era o treabă obositoare. Spatele omenesc poate deveni adăpostul mai multor dureri decât sunt înregistrate în cărţi pentru anatomia compusă a unui regiment. Este o zonă limitată, dar poate deveni teatrul unor conflicte musculare infinite, al unor încălecări, suciri, noduri şi al altor frumuseţi de genul ăsta.

— Ţi-a plăcut vreodată să vâsleşti, Billie? întrebă corespondentul.

— Nu, răspunse marinarul. La naiba!

Când cineva schimba locul la vâsle cu un loc pe fundul bărcii, suferea o depresiune corporală care îl făcea să nu-i mai pese de nimic, în afară de obligaţia de a mişca un deget. Fundul bărcii era plin de apa rece a mării, iar el stătea în ea. Rezemat de o scândură, capul lui se afla la doi centimetri de creasta valurilor şi, uneori, un val deosebit de ostil lovea barca şi îl făcea din nou fleaşcă. Dar aceste lucruri nu-l deranjau. Este aproape sigur că, dacă barca s-ar fi răsturnat, el s-ar fi rostogolit confortabil în apă ca şi cum aceasta ar fi fost o saltea mare şi moale.

— Uitaţi! E un om pe mal!

— Unde?

— Acolo! Îl vedeţi? Îl vedeţi?

— Da, desigur! Se plimbă pe plajă.

— Acum s-a oprit. Uitaţi! Se întoarce cu faţa la noi!

— Ne face cu mâna!

— Drace! Aşa e !

— Acum totul o să fie bine pentru noi! Totul o să fie bine! O să trimită o barcă după noi într-o jumătate de oră.

— Pleacă. Aleargă. Se duce spre casa aia de acolo.

Plaja îndepărtată părea mai jos decât nivelul mării şi era

nevoie de o privire ageră ca să distingi mica siluetă întunecată. Căpitanul văzu un băţ care plutea şi oamenii vâsliră spre el. Printr-o întâmplare ciudată, în barcă se găsea un prosop de baie şi, legându-l de băţ, căpitanul îl flutură spre cel de la ţărm. Vâslaşul nu îndrăzni să se întoarcă, aşa că fu obligat să pună întrebări.

— Acum ce face?

— Stă pe loc. Cred că se uită… îşi continuă din nou drumul. Spre casă… Acum s-a oprit iar.

— Ne face cu mâna?

— Nu, acum nu! Dar ne făcea.

— Uitaţi! Vine un alt om!

— Aleargă.

— Ce viteză are!

— E pe bicicletă. Acum s-a întâlnit cu celălalt om. Ne fac amândoi cu mâna. Priviţi!

— Vine ceva pe plajă.

— Ce naiba e chestia aia?

— Se pare că e o barcă.

— Bineînţeles că e o barcă.

— Nu, e pe roţi.

— Da, aşa e. Trebuie să fie barca de salvare. Le târăsc de-a lungul ţărmului cu o căruţă.

— E cu siguranţă barca de salvare.

— Nu, la nai… E… e un omnibuz.

— Îţi spun că e o barcă de salvare.

— Nu el E un omnibuz. Îl văd foarte clar. Vezi? E unul din acele omnibuze mari ale hotelurilor.

— Drace! Ai dreptate. E un omnibuz, cum mă vezi şi cum te văd. Ce crezi că fac cu un omnibuz? Poate că se duc să adune echipajul, nu?

— Asta trebuie să fie. Priviţi! Un individ care flutură un steag negru. Stă pe treptele omnibuzului. Iată că vin şi ceilalţi doi indivizi. Stau de vorbă. Uitaţi-vă la individul cu steagul. Poate că nu-l flutură.

— Ăla nu e un steag, nu-i aşa? E haina lui. Da, cu siguranţă că e haina lui.

— Aşa e. E haina lui. Şi-a dat-o jos şi o flutură deasupra capului. Dar uitaţi-vă la el cum o mai învârteşte!

— Nu e nicio staţie de salvare acolo. E doar omnibuzul unui

hotel dintr-o staţiune de iarnă care a adus câţiva turişti să vadă cum ne înecăm.

— Ce vrea să spună idiotul ăla cu haina? Ce tot semnalizează acolo?

— Se pare că încearcă să ne spună să ne îndreptăm spre nord. Trebuie să fie vreo staţie de salvare în direcţia aia.

— Nu! Crede că pescuim. Nu vrea decât să ne dea o mână de ajutor. Vedeţi? Ah, acolo, Billie!

— Aş vrea să pot înţelege ceva din semnalele alea. Ce credeţi că vrea să spună?

— Nu vrea să spună nimic. Se joacă doar.

— Ei bine, dacă ne-ar face semn să încercăm să ne apropiem din nou de ţărm, sau să ne ducem în largul mării şi să aşteptăm, sau să ne ducem spre nord, sau spre sud, sau la dracu, ar mai avea o logică. Dar uitaţi-vă la el. Nu face decât să stea acolo şi să-şi învârtească haina ca o roată. Tâmpitul!

— Vin mai mulţi oameni.

— S-a strâns o adevărată gloată. Priviţi! Aia e cumva o barcă?

— Unde? A, înţeleg ce vrei să spui. Nu, aia nu e o barcă.

— Individul ăla continuă să-şi fluture haina.

— Probabil că crede că ne face plăcere să-l vedem făcând asta. De ce nu încetează? Semnele lui nu înseamnă nimic.

— Nu ştiu. Cred că încearcă să ne facă să ne îndreptăm spre nord. Poate pentru că o fi vreo staţie de salvare pe undeva pe-acolo.

— N-a obosit încă. Uitaţi-vă cum mai flutură haina aia!

— Mă întreb cât o s-o mai ţină aşa. Îşi învârteşte haina de când ne-a zărit. E un idiot. De ce nu aduce nişte oameni care să iasă în larg cu o barcă? O barcă de pescuit – una din acele iole mari – ar putea să ajungă fără probleme până aici. De ce nu face ceva?

— Nu mai contează acum.

— Acum că ne-au văzut, vor trimite imediat o barcă după noi.

O nuanţă gălbuie apăru pe cer deasupra uscatului. Umbrele de pe mare se accentuară încet. Vântul aduse frigul cu el şi oamenii începură să tremure.

— Al naibii să fiu dacă o să stăm ca proştii aici! zise unul, lăsându-şi vocea să-i exprime dispoziţia lipsită de pietate. Dacă o să ne chinuim aici toată noaptea!

— Nu vom fi nevoiţi să stăm aici toată noaptea! Nu-ţi face griji. Acum ne-au văzut şi nu o să mai treacă mult până când vor veni după noi.

Ţărmul se întunecă. Omul care îşi flutura haina se pierdu treptat în acest întuneric şi la fel se întâmplă cu omnibuzul şi cu grupul de oameni. Când se năpusteau cu zgomot asupra bărcii, stropii de apă îi făceau pe călători să se dea înapoi şi să înjure ca nişte oameni care erau însemnaţi cu fierul roşu.

— Tare aş vrea să pun mâna pe individul care îşi flutura haina. Am chef să-i trag una, aşa, de noroc.

— De ce? Ce-a făcut?

— Nimic, dar părea al naibii de vesel.

Între timp, marinarul vâsli; apoi vâsli corespondentul şi după aceea marinarul. Cu feţele palide şi aplecaţi înainte, cei doi trudeau mecanic la vâsle, rând pe rând. Silueta farului dispăruse din partea de sud a orizontului, dar în cele din urmă apăru o stea palidă, înălţându-se din mare. Dungile galbene din vest pieriră în faţa întunericului care înghiţea totul în jur, iar în est marea era neagră. Uscatul dispăruse şi nu mai ştiai că era acolo decât după bubuitul scăzut şi sinistru al valurilor care se loveau de ţărm.

„Dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca, în numele celor şapte zei nebuni care stăpânesc marea, de ce am fost lăsat să ajung până aici şi să contemplez nisipul şi copacii? De ce am fost adus aici doar ca să fiu târât înapoi exact atunci când eram gata să muşc din caşcavalul sfânt al vieţii?”

Aplecat peste butoiul cu apă, răbdătorul căpitan era uneori obligat să-i vorbească vâslaşului.

— Ţine-i prova ridicată! Ţine-i prova ridicată!

— Îi ţin prova ridicată, domnule.

Vocile erau obosite şi scăzute.

Era cu siguranţă o seară liniştită. În afară de vâslaş, toţi oamenii zăceau greoi şi placizi pe fundul bărcii. Cât despre vâslaş, ochii lui de-abia reuşeau să distingă valurile înalte şi întunecate care se năpusteau înainte într-o linişte sinistră, cu excepţia unui ocazional bolborosit abia auzit al unei creste.

Bucătarul stătea cu capul culcat pe o scândură şi privea fără interes apa de sub nasul lui. Era cufundat în gânduri. În cele din urmă rupse tăcerea.

— Billie, ce fel de plăcintă îţi place cel mai mult? murmură el visător.

V

— Plăcintă, ziseră marinarul şi corespondentul agitaţi. La naiba! Nu vorbi despre lucrurile astea!

— Păi, tocmai mă gândeam la sandvişuri cu şuncă şi… zise bucătarul.

Noaptea petrecută pe mare într-o barcă este o noapte lungă. Când se lăsă definitiv întunericul, strălucirea luminii care se ridica din mare la sud se transformă în aur. În partea de nord a orizontului apăru o nouă lumină, o sclipire mică şi albăstruie la marginea mării. Aceste două lumini mobilau lumea. În afară de ele, nu mai erau decât valuri.

Doi oameni stăteau îngrămădiţi la pupa, iar distanţele din bărcuţă erau atât de mici, încât vâslaşul putea să-şi încălzească parţial picioarele vârându-le sub camarazii lui. Picioarele lor se întindeau mult sub locul vâslaşului, atingând picioarele căpitanului aflat la prova. Uneori, în ciuda eforturilor vâslaşului obosit, un val inunda barca, un val de gheaţă al nopţii, iar apa rece îi uda din nou. Oamenii îşi mişcau o clipă corpurile şi gemeau, apoi se culcau la loc, în timp ce apa din barcă bolborosea în jurul lor atunci când ambarcaţia se legăna.

Planul marinarului şi al corespondentului era ca unul să vâslească până nu mai putea, apoi să-l scoale pe celălalt din canapeaua lui de apă de pe fundul bărcii.

Marinarul vâsli până când îi căzu capul în piept şi fu orbit de somnul copleşitor. Dar continuă să vâslească şi după aceea. Apoi atinse un om de pe fundul bărcii şi-l strigă pe nume.

— Vrei să mă înlocuieşti pentru o vreme? zise el cu blândeţe.

— Desigur, Billie, zise corespondentul, trezindu-se şi ridicându-se cu greu în capul oaselor.

Făcură cu grijă schimb de locuri, iar marinarul, cuibărindu-se în apă lângă bucătar, păru să adoarmă instantaneu. Violenţa mării încetase. Valurile nu mai bolboroseau. Obligaţia vâslaşului era să ţină barca în aşa fel încât să nu fie răsturnată şi să aibă grijă să nu fie inundată când crestele valurilor treceau în goană pe lângă ea. Valurile întunecate erau

silenţioase şi greu de văzut în întuneric. De multe ori, unele erau aproape deasupra bărcii înainte ca vâslaşul să-şi dea seama.

Cu o voce scăzută, corespondentul se adresă căpitanului. Nu era sigur că acesta era treaz, deşi omul ăsta de fier părea să fie întotdeauna treaz.

— Căpitane, să îndrept barca spre lumina aia din nord?

Îi răspunse aceeaşi voce calmă.

— Da. Ţine-o la vreo două grade spre stânga provei.

Bucătarul îşi legase centura de salvare în jurul taliei ca să beneficieze chiar şi de căldura pe care i-o putea oferi acest dispozitiv stângaci din plută şi semăna cu o sobă atunci când un vâslaş ai cărui dinţi clănţăneau sălbatic de îndată ce se oprea din vâslit venea să se culce.

În timp ce vâslea, corespondentul se uită la cei doi oameni care dormeau la picioarele lui. Bucătarul îl luase pe marinar pe după umeri şi cei doi, cu hainele lor zdrenţăroase şi cu feţele obosite, erau copiii mării, o redare grotescă a vechilor copii ai pădurii.

Mai târziu, corespondentul probabil că obosise, căci se auzi deodată un bolborosit şi o creastă inundă cu zgomot barca; fu o minune că nu îl aruncă pe bucătar peste bord. Bucătarul continuă să doarmă, dar marinarul se ridică în capul oaselor, clipind nedumerit şi tremurând de frig.

— Îmi pare rău, Billie, zise corespondentul cu pocăinţă.

— Nu-i nimic, bătrâne, răspunse marinarul şi se culcă la loc.

Îndată păru că până şi căpitanul aţipise şi corespondentul se gândi că era singurul om din lume aflat într-o barcă pe mare. Vocea vântului care sufla peste valuri era mai tristă decât sfârşitul.

În spatele bărcii se auzea un vâjâit puternic şi o dâră fosforescentă, ca o flacără albastră, brăzda apele întunecate. Ar fi putut fi făcută de un cuţit monstruos.

Apoi se făcu linişte, în timp ce corespondentul respira cu gura deschisă şi privea marea.

Deodată, se auzi un alt vâjâit şi se văzu o altă dâră lungă de lumină albăstruie; de data asta dâra era paralelă cu barca şi aproape că ar fi putut fi atinsă cu vâsla. Corespondentul văzu o aripioară enormă înaintând cu viteză prin apă, aruncând stropi cristalini de apă şi lăsând în urmă dâra lungă şi strălucitoare.

Corespondentul se uită peste umăr la căpitan. Acestuia nu i se vedea faţa şi părea că doarme. Se uită la copiii mării. Ei dormeau cu siguranţă. Prin urmare, fiind lipsit de simpatia celorlalţi, corespondentul se aplecă puţin într-o parte şi înjură încet spre mare.

Dar chestia aceea nu se îndepărtă de barcă. Dâra lungă şi strălucitoare alerga cu iuţeală în faţă sau în spate, într-o parte sau în alta, la intervale lungi sau scurte şi se putea auzi vâjâitul făcut de aripioara întunecată. Viteza şi puterea chestiei respective erau de admirat. Tăia apa ca un proiectil uriaş şi aprig.

Prezenţa acestui lucru care nu mai pleca nu-l îngrozi pe corespondent aşa cum l-ar fi îngrozit dacă ar fi fost un om ieşit la un picnic. El privi pur şi simplu plictisit marea şi înjură cu glas scăzut.

Cu toate astea, e adevărat că nu ar fi vrut să fie singur. Ar fi vrut ca unul din camarazii lui să se trezească din întâmplare şi să-i ţină de urât. Dar căpitanul stătea nemişcat pe butoiul cu apă, iar marinarul şi bucătarul dormeau profund pe fundul bărcii.

VI

„Dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca… dacă mă voi îneca, în numele celor şapte zei nebuni care stăpânesc marea, de ce am fost lăsat să ajung până aici şi să contemplez nisipul şi copacii?”

Se poate spune că, în timpul acestei nopţi sinistre, un om ar putea conchide că intenţia celor şapte zei nebuni era într-adevăr să-l înece, în ciuda nedreptăţii îngrozitoare a acestui lucru. Căci era cu siguranţă o nedreptate îngrozitoare să îneci un om care trudise atât de mult. Corespondentul simţi că ar fi o crimă cât se poate de nefirească. Alţii se înecaseră în mare de pe vremea când galerele roiau pe apă cu pânzele pictate; totuşi…

Când unui om i se întâmplă ca natura să nu-l considere important şi să simtă că universul n-ar fi mutilat dacă el ar dispărea de pe faţa pământului, acesta îşi doreşte la început să-şi verse mânia pe ea şi urăşte profund faptul că natura n-are

formă umană. Dar ar batjocori cu siguranţă orice expresie vizibilă a ei.

Apoi, dacă nu există niciun lucru tangibil pe care să-l huiduiască, simte poate dorinţa de a înfrunta o personificare şi de a se lăsa în voia rugăminţilor, stând într-un genunchi şi spunând, cu mâinile împreunate: „Da, dar mă iubesc pe mine însumi.”

I se pare că o stea rece de pe cerul unei nopţi de iarnă este răspunsul pe care i-l dă natura. Din acel moment, el cunoaşte patosul situaţiei lui.

Oamenii din bărcuţă nu discutaseră despre aceste lucruri, dar nu era nicio îndoială că fiecare se gândise la ele în tăcere. Pe feţele lor se citea rar vreo expresie, cu excepţia celei generale de oboseală totală. Şi nu vorbeau decât despre lucruri care priveau barca.

Corespondentului îi trecu misterios prin minte o strofă care îi exprima sentimentele. Uitase chiar că uitase această strofă, dar iată că aceasta îi răsărise brusc în minte.

„Un soldat din legiune era pe moarte în Alger, Lipseau îngrijirile şi lacrimile unei femei; dar lângă el stătea un camarad, iar el luă mâna acelui camarad și zise: N-o să-mi mai văd niciodată familia şi ţara.”

În copilărie, corespondentul aflase că un soldat din legiune era pe moarte în Alger, dar nu dăduse importanţă acestui fapt. Mii de colegi de şcoală îi spuseseră despre suferinţa soldatului, dar zarva sfârşise fireşte prin a-l lăsa perfect indiferent. Nu considerase niciodată că era treaba lui faptul că un soldat al legiunii era pe moarte în Alger şi nici nu i se păruse un lucru trist. Pentru el nu însemna mai mult decât ruperea vârfului unui creion.

Dar acum i se părea o fiinţă vie. Nu mai era doar imaginea câtorva chinuri din sufletul unui poet, în timp ce îşi bea ceaiul şi îşi încălzea picioarele la foc; era o realitate… aspră, tristă şi frumoasă.

Corespondentul îl vedea clar pe soldat. Zăcea nemişcat pe nisip, cu picioarele întinse. În timp ce-şi ţinea mâna stângă palidă pe piept, într-o încercare de a opri viaţa să se scurgă din el, sângele i se prelingea printre degete. În depărtare, un oraş cu forme pătrate şi joase se vedea pe fundalul unui cer pe care se zăreau vag ultimele nuanţe ale apusului de soare. Vâslind şi

visând că buzele soldatului se mişcau din ce în ce mai încet, corespondentul fu cuprins de un sentiment de înţelegere profundă şi perfect impersonală. Îi era milă de soldatul din legiune care era pe moarte în Alger.

Era evident că chestia care urmărise barca se plictisise să mai aştepte. Nu se mai auzea zgomotul făcut de tăierea apei şi nici nu se mai vedea flacăra dârei lungi. Lumina din nord continua să sclipească, dar nu era mai aproape de barcă. Uneori, bubuitul valurilor care se loveau de ţărm răsuna în urechile corespondentului, iar el întorcea ambarcaţia spre mare şi vâslea şi mai tare. Spre sud, cineva făcuse fără îndoială un foc de veghe pe plajă. Era prea jos şi prea departe ca să poată fi văzut, dar împrăştia o lumină trandafirie tremurătoare pe culmea din spatele său, iar aceasta putea fi zărită din barcă. Vântul sufla cu putere şi uneori se auzea răgetul ca de fiară al unui val şi se vedeau stropii strălucitori ai unei creste sparte.

La prova, căpitanul se mişcă pe butoiul lui cu apă şi se ridică în capul oaselor.

— E o noapte cam lungă, îi zise el corespondentului.

Privi spre ţărm.

— Salvamarii ăia nu se grăbesc deloc.

— Ai văzut rechinul ăla care dădea târcoale bărcii?

— Da, l-am văzut. Era o ditamai dihania.

— Aş fi vrut să ştiu că erai treaz.

Mai târziu, corespondentul vorbi, uitându-se spre fundul bărcii.

— Billie!

Se produse o descâlceală lentă şi treptată.

— Billie, vrei să mă înlocuieşti?

— Desigur, zise marinarul.

De îndată ce atinse apa rece şi confortabilă de pe fundul bărcii şi se cuibări lângă centura de salvare a bucătarului, corespondentul adormi profund, în ciuda faptului că dinţii lui cântau toate melodiile îndrăgite. Acest somn îi prinse atât de bine, încât i se păru că nu trecuse decât o clipă înainte de a auzi o voce strigându-l pe un ton care dovedea ultimele stadii ale epuizării.

— Vrei să mă înlocuieşti?

— Desigur, Billie.

Lumina din nord dispăruse în mod misterios, dar

corespondentul află direcţia de mers de la căpitan, care era treaz.

Mai târziu, barca fu dusă şi mai mult în larg, iar căpitanul îi spuse bucătarului să pună mâna pe vâsle şi să ţină barca îndreptată spre mare. Dacă auzea bubuitul valurilor care se loveau de ţărm, trebuia să strige cu voce tare. Acest plan le permise marinarului şi corespondentului să se odihnească amândoi în acelaşi timp.

— O să le dăm acestor băieţi şansa să intre din nou în formă, zise căpitanul.

Cei doi se cuibăriră pe fundul bărcii şi, după câteva trăncăneli şi tremurături, adormiră iar profund. Niciunul nu ştia că-l lăsaseră pe bucătar în compania unui alt rechin sau poate a aceluiaşi rechin.

În timp ce barca chefuia pe valuri, stropii de apă săreau din când în când peste marginea ei şi îi udau pe cei care dormeau, dar asta nu avea puterea să le strice somnul. Apa şi vântul şfichiuitor îi afectau la fel cum ar fi afectat nişte mumii.

— Băieţi, s-a apropiat cam mult de ţărm, zise bucătarul cu o voce şovăitoare. Cred că unul din voi ar trebui să o ducă din nou în larg.

Trezit din somn, corespondentul auzi crestele valurilor spărgându-se. În timp ce vâslea, căpitanul îi dădu nişte whisky amestecat cu apă, iar asta îl mai încălzi puţin.

— Dacă o să ajung vreodată la mal şi îmi arată cineva o fotografie a unei vâsle…

În cele din urmă avu loc o scurtă conversaţie.

— Billie… Billie, vrei să mă înlocuieşti?

— Desigur, zise marinarul.

VII

Când corespondentul deschise din nou ochii, marea şi cerul aveau fiecare nuanţa cenuşie a zorilor. Mai târziu, apa căpătă o culoare roşiatică şi aurie. Dimineaţa îşi făcu în sfârşit apariţia, în toată splendoarea ei, cu un cer de un albastru pur, iar lumina soarelui străluci pe vârful valurilor.

Pe dunele din depărtare erau multe colibe mici şi negre, iar în spatele lor se înălţa o moară mare de vânt. Pe plajă nu se

vedea nici urmă de om, de câine sau de bicicletă. Colibele ar fi putut constitui un sat părăsit.

Călătorii cercetară ţărmul. Se ţinu o conferinţă în barcă.

— Ei bine, dacă nu ne sosesc ajutoare, ar fi mai bine să încercăm să răzbim imediat printre valurile de la mal, zise căpitanul. Dacă mai stăm mult aici, o să fim prea slăbiţi ca să mai facem ceva.

Ceilalţi încuviinţară în tăcere. Barca fu îndreptată spre plajă. Corespondentul se întrebă dacă urca vreo dată cineva în turnul înalt al morii de vânt şi dacă se uita vreodată spre mare. Acest turn era un uriaş, stând cu spatele la suferinţa furnicilor. Pentru corespondent, el reprezenta într-o oarecare măsură seninătatea naturii în mijlocul luptelor individului, natura în bătaia vântului şi natura în viziunea oamenilor. Ea nu i se păru crudă în acel moment, nici binefăcătoare, nici înşelătoare, nici înţeleaptă. Dar era indiferentă, total indiferentă. Poate că este plauzibil ca un om în această situaţie, copleşit de lipsa de grijă a universului, să vadă numeroasele defecte ale vieţii lui, să considere că au un gust amar şi să-şi dorească o nouă şansă. În această nouă ignorare a mormântului, diferenţa dintre bine şi rău i se pare atunci absurd de clară şi înţelege că, dacă i s-ar da o nouă şansă şi-ar îndrepta comportamentul şi ar fi mai bun şi mai inteligent în timpul unei prezentări sau a unei discuţii la o ceaşcă de ceai.

— Băieţi, acum o să se scufunde cu siguranţă, zise căpitanul. Tot ce putem face este să o aducem cât mai aproape de ţărm şi, atunci când se va scufunda, să sărim în apă şi să înotăm din toate puterile spre plajă. Păstraţi-vă calmul şi nu săriţi decât în momentul în care se va scufunda.

Marinarul trecu la vâsle. Cercetă peste umăr valurile de la ţărm.

— Căpitane, cred că ar fi mai bine să întorc barca cu faţa spre mare şi să o îndrept spre ţărm cu spatele, zise el.

— Bine, Billie, spuse căpitanul. Îndreapt-o spre ţărm cu spatele.

Marinarul întoarse barca, iar bucătarul şi corespondentul, care stăteau la pupa, fură obligaţi să se uite peste umăr ca să contempleze ţărmul singuratic şi indiferent. Valurile monstruoase de la ţărm ridicară barca în aer până când oamenii putură din nou să vadă întinderile albe de apă

mişcându-se cu repeziciune pe plaja înclinată.

— N-o să ne putem apropia prea mult, zise căpitanul.

De fiecare dată când un om reuşea să-şi distragă atenţia de la valuri, îşi întorcea privirile spre ţărm, iar expresia ochilor din timpul acestei contemplări avea ceva deosebit. Studiindu-i pe ceilalţi, corespondentul îşi dădu seama că nu le era teamă, dar întreaga semnificaţie a privirilor lor era ascunsă.

Cât despre el însuşi, era prea obosit ca să se lupte cu realitatea. Încercă să-şi convingă mintea să se gândească la asta, dar mintea era dominată în acel moment de muşchi, iar muşchii spuneau că nu le pasă. Se gândi doar că va fi păcat dacă se va îneca.

Nu se auziră cuvinte rostite în grabă, nu există niciun pic de paloare, niciun pic de agitaţie. Oamenii priveau pur şi simplu ţărmul.

— Ţineţi minte că trebuie să săriţi departe de barcă, zise căpitanul.

În largul mării, creasta unui val se sparse deodată cu un bubuit înspăimântător, iar valul lung şi alb se năpusti cu zgomot spre barcă.

— Aveţi grijă, zise căpitanul.

Oamenii nu scoaseră niciun cuvânt. Îşi întoarseră privirile de la ţărm spre val şi aşteptară. Barca urcă panta, sări spre vârful furios, trecu peste el şi alunecă în jos pe spatele lung al valului. Pătrunse puţină apă în barcă şi bucătarul o scoase afară. Dar următoarea creastă se sparse şi ea. Potopul de apă înspumată lovi barca şi o aduse într-o poziţie aproape verticală. Apa pătrunse înăuntru din toate părţile. În acel moment, corespondentul se ţinea de copastie şi, când apa inundă acel loc, el îşi retrase iute degetele, de parcă n-ar fi vrut să le ude.

Apăsată de greutatea apei, bărcuţa se legănă şi se afundă în mare.

— Scoate apa, bucătare! Scoate apa, strigă căpitanul.

— Bine, căpitane, zise bucătarul.

— Băieţi, următorul val ne va răsturna cu siguranţă, zise marinarul. Aveţi grijă să săriţi departe de barcă.

Al treilea val înaintă uriaş, furios, neîndurător. Aproape că înghiţi bărcuţa cu totul şi, în acelaşi timp, oamenii săriră în apă. O bucată dintr-o centură de salvare zăcuse pe fundul bărcii şi corespondentul o ţinu la piept cu mâna stângă atunci

când căzu peste bord.

Apa era rece ca gheaţa în ianuarie, iar el se gândi imediat că era mai rece decât se aşteptase să fie pe coasta Floridei. Lucrul ăsta i se păru minţii lui ameţite destul de important pentru a fi reţinut în acel moment. Faptul că apa era rece era ceva trist; era tragic. Asta se amestecă şi se confundă atât de tare cu părerea pe care o avea el despre situaţia lui, încât aproape că păru un motiv bun de a vărsa lacrimi. Apa era rece.

Când ieşi la suprafaţă, fu conştient de puţine lucruri în afară de zgomotul apei. După aceea îşi văzu camarazii în mare. Marinarul era în frunte. Înota repede şi cu putere.

La stânga corespondentului, spatele mare şi alb al bucătarului ieşea umflat din apă, iar în urma lui, căpitanul se ţinea de chila bărcuţei răsturnate cu mâna care nu era rănită.

Ţărmul dă cu siguranţă impresia de neclintire, iar corespondentul se minună de asta în mijlocul zăpăcelii din apă.

Părea de asemenea foarte atrăgător, dar corespondentul ştia că era o călătorie lungă şi înotă fără grabă. Bucata de centură zăcea sub el. Uneori, bărbatul aluneca pe panta unui val ca şi cum ar fi fost pe un tobogan.

În cele din urmă ajunse într-un loc unde înaintarea era dificilă. Nu se opri să întrebe ce fel de curent îl prinsese, ci continuă să înoate, dar nu făcu niciun progres. Ţărmul se afla în faţa lui ca un decor montat pe o scenă, iar el îl privi şi îi văzu fiecare detaliu.

Când bucătarul trecu pe lângă el, mult mai la stânga, căpitanul îi strigă:

— Înoată pe spate, bucătare! Înoată pe spate şi foloseşte vâsla.

— Bine, domnule.

Bucătarul începu să înoate pe spate şi, folosind o vâslă, înaintă ca şi cum ar fi fost o canoe. Câteva clipe mai târziu, barca trecu de asemenea prin stânga corespondentului, cu căpitanul atârnat de chilă. Dacă n-ar fi fost mişcările extraordinare ale bărcii, căpitanul ar fi părut un om care se înalţă ca să se uite peste un gard. Corespondentul se minună că acesta încă se mai putea ţine de barcă.

Marinarul, bucătarul şi căpitanul continuară să înoate, apropiindu-se de ţărm, urmaţi de butoiul cu apă, care sălta vesel peste valuri.

Corespondentul rămase prizonierul noului şi ciudatului său duşman: un curent. Ţărmul cu panta lui albă de nisip şi cu creasta de deal înverzită pe care se aflau mici colibe tăcute se întindea ca un tablou în faţa lui. Era foarte aproape, dar el era impresionat ca un om care, aflat într-o galerie de artă, se uită la un peisaj din Anglia sau Olanda.

Se gândi: „Mă voi îneca? E posibil? E posibil? E posibil?”

Poate că un individ consideră că propria moarte e ultimul fenomen al naturii.

Dar probabil că un val îl scoase mai târziu din acest mic curent mortal, căci se trezi brusc că poate înainta din nou spre ţărm. Şi mai târziu, îşi dădu seama că, ţinându-se cu o mână de chila bărcuţei, căpitanul se întorsese cu faţa spre el şi îl striga. Vino spre barcă! Vino spre barcă!

Zbătându-se să ajungă la căpitan şi la barcă, corespondentul se gândi că, atunci când un om e îngrozitor de obosit, înecul trebuie să fie într-adevăr un lucru confortabil, o încetare a ostilităţilor însoţită de un grad mare de uşurare şi se bucură, pentru că groaza de agonia temporară îl obsedase luni de zile. Nu voia să sufere.

Deodată, văzu un om alergând de-a lungul ţărmului. Se dezbrăca într-o viteză uimitoare. Haină, pantaloni, cămaşă, toate zburară ca prin magie de pe el.

— Vino spre barcă! strigă căpitanul.

— Bine, căpitane.

În timp ce corespondentul înota, îl văzu pe căpitan dându-şi drumul şi părăsind barca. Apoi, corespondentul săvârşi singura lui minune din toată călătoria. Un val mare îl prinse şi îl aruncă uşor şi repede peste barcă şi mult mai departe de ea. I se păru chiar şi atunci că era o probă de gimnastică şi un adevărat miracol al mării. O barcă răsturnată în valurile care lovesc ţărmul nu e o jucărie pentru un om care înoată.

Corespondentul ajunse într-o apă care nu-i trecea de brâu, dar starea lui nu-i permise să stea în picioare mai mult de o secundă. Fiecare val îl dobora la pământ şi îl trăgea înapoi în mare.

Apoi îl văzu sărind în apă pe omul care până atunci alerga şi se dezbrăca şi se dezbrăca şi alerga. Îl trase la mal pe bucătar, după care se îndreptă spre căpitan, dar acesta îi făcu semn să se ducă la corespondent. Omul era gol-goluţ, dar avea o aureolă

în jurul capului şi strălucea ca un sfânt. Îl trase puternic de mână pe corespondent şi îl târî până la mal. Politicos, corespondentul zise:

— Mulţumesc, bătrâne.

Dar, deodată, omul strigă:

— Ce e asta?

Arătă cu degetul. Corespondentul zise:

— Du-te.

Marinarul zăcea cu faţa în jos în apa puţin adâncă de la mal. Fruntea lui atingea nisipul care se zărea din când în când, după retragerea fiecărui val.

Corespondentul nu mai ştiu ce se întâmplă după aceea. Când ajunse într-un loc sigur, căzu pe plajă cu toată greutatea corpului. Se simţi ca şi cum ar fi căzut de pe un acoperiş, dar primi cu bucurie bufnitura.

Plaja păru că se umple instantaneu de bărbaţi cu pături, cu haine şi cu carafe de apă şi de femei cu ibrice de cafea şi cu toate remediile considerate de ele sfinte.

Pământul îi primi cu generozitate şi cu căldură pe oamenii de pe mare, dar pe plajă era cărată încet o formă nemişcată şi udă, iar ei pământul nu-i putea oferi decât ospitalitatea diferită şi sinistră a mormântului.

Când se lăsă întunericul, valurile albe se legănară încoace şi-ncolo în lumina lunii şi vântul aduse glasul puternic al mării la urechile oamenilor de pe ţărm, iar ei simţiră că-i puteau fi interpreţi.

CĂLĂTORII RETICENŢI

I

Doi bărbaţi stăteau pe malul mării.

— Ştiu că nu sunt frumos, zise unul cu tristeţe.

Făcea nemulţumit găuri în nisip cu un baston. Însoţitorul lui privea jocul valurilor. Părea copleşit de neplăcere, ca un om care e hotărât să-l lămurească pe altul. Îşi strânse pe neaşteptate buzele.

— Bineînţeles că nu eşti! strigă el vehement. Arăţi ca naiba. Nu vreau să fiu nepoliticos, dar trebuie să te asigur că pielea ta pistruiată le aminteşte întruna celor care te văd de un tapet alb cu trandafiri aurii pe el. Creştetul capului tău arată ca o farfuriuţă de lemn. Iar silueta ta… Dumnezeule!

Pentru o vreme, cei doi rămaseră tăcuţi. Priviră valurile care torceau lângă picioarele lor ca nişte pisicuţe de mare somnoroase.

În cele din urmă, primul bărbat rupse tăcerea.

— Şi ce-i cu asta? zise el sfidător.

— Ce-i cu asta? explodă celălalt. Înseamnă că ai arăta ca naiba într-un costum de baie.

Tăcură din nou. Bărbatul pistruiat păru ruşinat. Prietenul său înalt privi încruntat peisajul.

— Sunt hotărât, zise deodată bărbatul pistruiat.

Se ridică îndrăzneţ de pe nisip şi se îndepărtă. Bărbatul înalt îl urmă, mergând sarcastic şi privind fioros silueta rotundă şi hotărâtă din faţa lui. Un funcţionar de la vestiare privea lumea de sus printr-o gaură făcută într-o scândură. Bărbatul pistruiat îi ceru un costum de baie, făcând semn cu mâinile că vrea ceva confortabil. Funcţionarul se gândi profund. În cele din urmă, îi întinse o grămăjoară albastră, cu aerul că rezolvase în mod fenomenal problema dimensiunilor bărbatului pistruiat.

Acesta din urmă îşi reluă mersul hotărât.

— Pariez că ai o adevărată togă, zise bărbatul înalt, urmându-l. Individul ăla nu şi-a dat seama…

— Ba da, şi-a dat, îl întrerupse bărbatul pistruiat. Am văzut în ochii lui că ştie să aprecieze foarte bine dimensiunile.

— Să presupunem că s-a înşelat în privinţa măsurii tale. Să presupunem…

— Tom, ia-ţi mândreţea de haine şi hai să intrăm, îl întrerupse celălalt din nou.

Bărbatul înalt înjură cu înverşunare. Se duse la una din cabinele mici de lemn şi se închise înăuntru. Prietenul lui se îndreptă spre o cabină asemănătoare.

La început, acesta se simţi ca un călugăr gras într-o chilie mult prea mică şi se răsuci în loc de câteva ori să vadă dacă poate. În cele din urmă, reuşi să intre în costumul lui de baie. Imediat după aceea, se prăbuşi gâfâind pe o bancă cu trei colţuri. Costumul cădea în falduri în jurul siluetei lui lăsate pe spate. Era linişte, cu excepţia chemărilor mângâietoare ale valurilor de afară.

Apoi, bărbatul pistruiat auzi doi pantofi căzând pe podea într-unul din micile coteţe. Începu să bată în scânduri ca un pocăit la o uşă neiertătoare.

— Tom! strigă el. Tom…

O voce mânioasă şi înăbuşită se auzi prin pereţi.

— Du-te la naiba!

Bărbatul pistruiat începu să geamă, făcând confidenţe ocupanţilor întregului şir de coteţe.

— Mai taci din gură! strigă furios bărbatul înalt din cămăruţa lui ascunsă. Ai închiriat costumul de baie, nu-i aşa? Atunci…

— Nu e un costum de baie! strigă bărbatul pistruiat către scânduri. E o sală de spectacole, o sală de bal, sau ceva de genul ăsta. Nu e un costum de baie.

Bărbatul înalt ieşi din cabina lui. Costumul său albastru îi stătea mulat pe corp. Merse grandios pe aleea dintre şirurile de coteţe. Oprindu-se în faţa uşii prietenului său, bătu în ea cu putere.

— Ieşi de-acolo, prostule! şopti el furios. E doar vanitatea ta blestemată. Poartă-l oricum. Ce mai contează? N-am văzut în viaţa mea un idiot aşa de vanitos!

În timp ce vorbea astfel, uşa se deschise şi prietenul lui îi apăru în faţă. Picioarele bărbatului înalt cedară, iar el căzu grămadă peste uşa din spatele lui.

Bărbatul pistruiat îl privi cu asprime.

— Eşti un măgar, zise el.

Îşi arcui dispreţuitor spatele şi merse maiestuos pe alee. Era ceva mândru în felul în care picioarele lui plinuţe atingeau scândurile aleii. Bărbatul înalt îl urmă fără vlagă, cu ochii fixaţi asupra siluetei din faţa lui.

Ca deghizare, bărbatul pistruiat adoptase atitudinea de om important. Se mişcă cu aerul că făcea parte din cine ştie ce procesiune, traversă o alee pavată cu scânduri, coborî câteva trepte şi ajunse pe plajă.

Un câine mops şi trei bătrâne stăteau pe o bancă, un bărbat şi o fată cu o carte în mână stăteau sub o umbrelă de soare, un pescăruş plutea pe aripile vântului, iar în depărtare se zărea fantastica întâlnire dintre mare şi cer. Pe nisipul ud era o fată, care era curtată de talazuri.

Bărbatul pistruiat se mişcă de-a lungul plajei cu paşi maiestuoşi. Plin de uimire, bărbatul înalt venea în urma lui. Se apropiară de fată.

Deodată, bărbatul înalt fu cuprins de convulsii. Izbucni în râs şi fata îşi întoarse capul.

Îl văzu pe bărbatul pistruiat în costumul lui de baie. Pe faţa ei încântătoare apăru o expresie de uimire, care se transformă după o clipă într-un zâmbet strălucitor ca o perlă.

Acest zâmbet păru să-l afecteze pe bărbatul pistruiat. Încercă evident să fie mândru şi să-şi aranjeze costumul. Apoi îşi întoarse privirea spre prietenul său şi o luă la fugă pe plajă. Bărbatul înalt fugi după el, cu strigăte batjocoritoare care îl înţepară ca nişte insecte. Păru că încearcă să fugă în afara lumii. În cele din urmă se opri şi se întoarse.

— Tom Sharp, eşti un adevărat ticălos! zise el, cu dinţii încleştaţi. Ţi-aş putea zdrobi oasele sub călcâi.

Bărbatul înalt era în transă, cu ochii fixaţi asupra costumului de baie. Părea să murmure:

— O, Doamne Dumnezeule! O, Doamne Dumnezeule! N-am văzut în viaţa mea un aşa costum!

Bărbatul pistruiat făcu un gest, ca şi cum ar fi vrut să-l omoare.

— Tom Sharp…

Celălalt continua să murmure:

— O, Doamne Dumnezeule! N-am văzut în viaţa mea un aşa costum! N-am văzut în viaţa mea…

Bărbatul pistruiat o luă la fugă şi intră în mare.

II

Apa rece şi învolburată îl calmă şi furia lui se pierdu în ocean. Bărbatul înalt intră şi el în mare şi cei doi uitară de toate şi se distrară.

Încercând să scape de lume, bărbatul pistruiat lăsase în urmă totul în afară de un pescar cu o pălărie mare pe cap şi de trei băieţi în costume de baie, care râdeau şi se stropeau cu apă pe o plută făcută din nişte catarge vechi.

Cei doi bărbaţi înotară încet, săltând uşor peste valurile mici.

Cei trei băieţi săriră de pe plută şi îşi întoarseră feţele vesele spre ţărm. Pluta se răsuci încet şi porni spre largul mării, într-o călătorie necunoscută. Bărbatul pistruiat începu să înoate cu mişcări sigure spre plută. Bărbatul înalt îl urmă, braţul lui îndoit apărând şi dispărând cu precizia unei maşinării.

Pluta se îndepărtă încet şi fără vlagă, ca şi cum i-ar fi momit. Farfuriuţa de lemn de pe capul bărbatului pistruiat se uita la mal ca un ochi căprui şi rotund, dar privirea lui era fixată asupra plutei care părea cu viclenie că aşteaptă. Bărbatul înalt se folosi de farfuriuţa de lemn ca de un far.

În cele din urmă, bărbatul pistruiat ajunse la plută şi se urcă pe ea. Se culcă pe spate şi gâfâi. Costumul lui de baie se întinse în jurul lui ca un balon dezumflat. Veni şi bărbatul înalt, pufni, îşi scuturâ pletele încurcate şi se întinse lângă prietenul lui.

Fură copleşiţi de o toropeală delicioasă. Scândurile plutei păreau să se potrivească braţelor şi picioarelor lor obosite. Priviră visători cerul vast de vară.

— E minunat, zise bărbatul înalt.

Prietenul lui mormăi fericit. Marea legăna blând pluta şi îi făcea să se simtă relaxaţi. În jurul lor, valurile plescăitoare cântau cântecele unduitoare. Cei doi bărbaţi scoaseră gemete de mulţumire.

— Tom, spuse bărbatul pistruiat.

— Ce? zise celălalt.

— E minunat.

Rămaseră întinşi şi meditară.

O pasăre se înălţă deodată în aer, se întoarse şi se repezi ca

o săgeată spre valuri. Bărbatul înalt îşi întoarse leneş capul şi privi cum pasărea îşi înfige ghearele în apă şi cum se ridică greoi cu un peşte argintiu strălucitor.

— Pasărea aia şi-a udat iar picioarele. Păcat, murmură somnoros bărbatul înalt. Cred că suferă de o răceală nesfârşită la cap. Ar trebui să poarte cizme de cauciuc. L-ar sta bine. Dacă aş fi în locul ei, aş… Sfinte Sisoe!

Se ridicase pe jumătate şi privea spre ţărm. Începu să ţipe:

— Ted! Ted! Ted! Priveşte!

— Ce s-a întâmplat? zise visător bărbatul pistruiat. Îmi aduci aminte de ziua în care ţi-am tras un glonte în picior.

Chicoti încet. Agitat, bărbatul înalt făcu un gest de elocvenţă supremă. Prietenul lui se ridică în capul oaselor şi privi speriat spre ţărm.

— Dumnezeule! urlă el, ca şi cum ar fi fost înjunghiat.

Pământul era o dungă lungă şi maro, cu o margine verde, pe care sclipeau acoperişurile de tablă ale unor hoteluri uriaşe. Marea îi împinsese departe de ţărm. Cei doi bărbaţi săriră în picioare şi ţopăiră tulburaţi.

— Ce ne facem? Ce ne facem? gemu bărbatul pistruiat, agitându-se fantastic în balonul lui dezumflat.

Ţărmul schimbător păru să-l fascineze pe bărbatul înalt şi acesta nu spuse nimic pentru o vreme.

Groaza lui luă sfârşit pe neaşteptate. Se întoarse cu faţa la bărbatul pistruiat şi îşi încrucişă încet braţele.

— Iată, zise el pe un ton scăzut şi înspăimântător. Iată! Asta e din cauza vanităţii tale blestemate, a costumului tău de baie şi a idioţeniei tale; ţi-ai ucis cel mai bun prieten.

Se întoarse cu spatele. Prietenul lui se dădu înapoi, ca şi cum un braţ l-ar fi lovit pe neaşteptate. Îşi întinse mâinile.

— Tom, Tom, nu fi prost, se văicări el pe un ton implorator.

Spatele lat al prietenului său săltă ca urmare a unui râs dispreţuitor.

Trei vapoare dispărură la orizont. Spre ţărm, nuanţele se amestecau unele cu altele. Şuieratul unei locomotive se auzi de la mare depărtare, ca şi cum s-ar fi aflat în ceruri.

— Tom! Tom! Dragul meu băiat, nu-mi vorbi aşa, zise tremurând bărbatul pistruiat.

— O, nu, bineînţeles că nu, zise celălalt, stând tot cu spatele la el şi aruncând cuvintele peste umăr. Crezi că o să accept

asta cu calm, nu-i aşa? Că n-o să ridic nicio obiecţie? Că n-o să protestez deloc, ei?

— Păi, eu… eu… începu bărbatul pistruiat.

Mânia bărbatului înalt explodă brusc.

— M-ai răpit! La asta se rezumă totul! M-ai răpit!

— Ba nu, protestă bărbatul pistruiat. Probabil că mă crezi un prost.

Bărbatul înalt trase o înjurătură şi, aşezându-se, îşi legănă furios picioarele în apă. În mod firesc, prietenul lui fu obligat să ocupe celălalt capăt al plutei.

Mici bancuri de peşti bolboroseau prin apă, provocând mici furtuni. În apropiere pluteau leneş nişte meduze, fluturând tremurător o mie de picioare. Un şir de delfini se rostogoleau ca o procesiune de roţi dinţate. Cerul deveni cenuşiu, cu excepţia locurilor de deasupra pământului unde se adunau culorile apusului.

Cei doi călători continuară să se certe, stând spate în spate, fiecare la câte un capăt al plutei.

— De ce ai venit după mine? întrebă bărbatul pistruiat cu o voce indignată.

— Dacă silueta ta n-ar fi fost ca o sticlă, n-am fi acum aici, răspunse bărbatul înalt.

III

Flăcările din vest continuară să ardă şi cuprinseră solemn suprafaţa mării. Luminile electrice începură să clipească precum nişte ochi. Noaptea îi ameninţa pe călători cu un întuneric periculos şi teama îi apropie sufleteşte. Se strânseră frăţeşte unul în altul în mijlocul plutei.

— Mă simt ca o moleculă, zise bărbatul pistruiat cu o voce scăzută.

— Aş da doi dolari pentru un trabuc, mormăi bărbatul înalt.

Un stol de raţe zbură în formă de V spre Barnegat, între călători şi o rămăşiţă de cer galben. Dinspre partea de est a orizontului veniră umbre şi rafale de vânt.

— Cred că aud voci, zise bărbatul pistruiat.

— Dollie Ramsdell era o fată foarte drăguţă, zise bărbatul înalt.

Când răcoarea mării ajunse la ei, bărbatul pistruiat descoperi că, printr-o mişcare ciudată a picioarelor şi braţelor sale, se putea înfăşura în costumul de baie. Bărbatul înalt fu obligat să fluiere şi să tremure. Când noaptea se lăsă în cele din urmă peste mare, lumini roşii şi verzi începură să apară ca nişte puncte în întuneric. Printre valuri se zăreau umbre misterioase.

— Văd ceva venind spre noi, murmură bărbatul pistruiat.

— Mai bine nu comandam costumul ăla nou pentru ţopăiala de mâine seară, zise gânditor bărbatul înalt.

Marea deveni agitată şi se înălţă dureros, aşa cum se înalţă un piept zbuciumat atunci când mici clopoţei uitaţi ai inimii încearcă să sune limpede. Călătorii se făcură mici văzând spuma uriaşă de pe crestele valurilor din depărtare. Luna răsări şi se uită la ei.

— E cineva aici, şopti bărbatul pistruiat.

— Aş fi vrut să am o revistă, zise bărbatul înalt privind luna.

Curând, cei doi începură să se holbeze la luminile roşii şi verzi care licăreau în jurul lor.

— Providenţa nu ne va părăsi, spuse bărbatul pistruiat.

— O, vom fi salvaţi în curând. Datorez bani, zise bărbatul înalt.

Începu să cânte la un banjo imaginar.

— Am auzit că acei căpitani care au vapoare solide sub picioare nu se întorc niciodată înapoi o dată ce au pornit în călătorie, zise el deodată. În cazul ăsta, o să fim salvaţi de un vapor care se îndreaptă spre mările aurii din sud. Apoi, tu vei face una din prostiile tale blestemate şi vom fi daţi jos de pe vas. Ne vor abandona! Asta vor face! Ne vor abandona! Pe o insulă cu palmieri şi cu fete sărutate de soare. Fete sărutate de soare, ei? Minunat! O să…

Se opri brusc şi rămase împietrit. În depărtare, un ochi mare şi verde îi contempla pe călători. Aceştia se ridicară în picioare şi ţopăiră din nou. Ochiul deveni din ce în ce mai mare.

Forma unui vapor fantomatic îşi făcu apariţia. În jurul ochiului mare şi verde jucau puncte mici şi galbene. Călătorii desluşiră scârţâitul îndepărtat al unor odgoane nevăzute şi fâlfâitul unor pânze întunecate. Se auzi cântecul valurilor în timp ce prova vaporului îşi croia drum printre ele.

Bărbatul înalt ţinu un discurs.

— Ha! exclamă el. Iată-i pe salvatorii noştri. Ce oameni

curajoşi! Cât îmi doresc să-i strâng mâna căpitanului! Vei vedea curând cum o barcă albă cu o stea pe prova va fi lăsată la apă de pe vaporul ăla. Marinari cumsecade îmbrăcaţi în alb şi albastru ne vor ajuta să urcăm în barcă şi ne vor duce corpurile obosite pe punte, unde vom fi întâmpinaţi de frumosul şi bărbosul căpitan, purtând peste tot banderole de aur. Apoi, în cabina din stejar masiv, în timp ce vinul va curge şi havanele vor străluci, vom povesti pericolele prin care am trecut şi lipsurile pe care le-am suferit.

Vaporul înaintă cu viteză, ca un animal negru cu spume la gură. Cei doi călători se ridicară în picioare şi se strânseră de mână. Apoi scoaseră nişte strigăte sălbatice care răsunară în pustietatea mării.

Strigătele lor părură să lovească vaporul.

Bărbaţi cu ghete în picioare strigară şi alergară pe punte. Luară nişte obiecte grele şi le aruncară. Strigară din nou. După fâlfâieli şi scârţâieli îngrozitoare, vasul se opri.

Între timp, călătorii continuaseră să strige după ajutor. În întuneric, făcură semn cu mâna spre vapor şi implorară.

O voce ajunse la urechile lor.

— Hei! zise ea.

Îşi umflară obrajii şi începură să strige:

— Hei! Hei! Hei!

— Ce vreţi? zise vocea.

Cei doi călători se uitară unul la altul şi se aşezară brusc pe plută. Un văl acoperi cerul şi le stinse stelele.

Dar, aproape imediat, bărbatul înalt se ridică şi dădu furios informaţii amestecate. Bătu din picior şi înjură ameninţător, încruntându-se în noapte.

Vasul păru speriat de aceste voci care gemeau şi care strigau dintr-o peşteră ascunsă a apei. Iar acum o voce era ameninţătoare. Mai mulţi oameni cu mâini şi cu picioare uriaşe care, atunci când felinarele licăreau, aruncau umbre mari pe suprafaţa mării, discutară şi gesticulară.

În întuneric, bărbatul înalt începu să facă zarvă. Bărbatul pistruiat tăcea copleşit de uimire, cu picioarele lipsite de vlagă.

După o vreme, unul din oamenii cu membre uriaşe apucă o frânghie care atârna la prova şi trase din umbră o bărcuţă. Trei uriaşi urcară în ea şi vâsliră cu prudenţă spre plută. Apa argintie sclipi în întuneric când vâslele fură cufundate în mare.

La vreo cincisprezece metri de plută, barca se opri.

— Cine sunteţi? întrebă o voce.

Bărbatul înalt îşi făcu curaj şi explică. Descrise totul cu lux de amănunte, degetele lui pictând adevărate tablouri, ca nişte pensule vii.

— Aha, ziseră cei trei uriaşi.

Călătorii părăsiră pluta. Priviră în urmă, simţind în inimile lor un pic de tandreţe faţă de scândurile ude. Mai târziu, se urcară târându-se ca nişte râme pe partea laterală a vasului şi săriră peste balustradă.

Pe punte întâlniră un bărbat. Acesta ridică un felinar spre feţele lor.

— Aveţi tutun de mestecat? întrebă el.

— Nu, n-avem, zise bărbatul înalt.

Bărbatul avea o faţă bronzată şi un singur favorit.

Liniile ciudate din jurul gurii dădeau impresia unui etern zâmbet de batjocură. Era desculţ, iar picioarele lui aderau uşor la crăpături.

Nişte pantaloni înspăimântători erau susţinuţi de o pereche de bretele prinse greşit în faţă şi cum trebuie în spate, împărţindu-l pe bărbat în triunghiuri.

— Domnilor, sunt Ezekiel P. Stanford, căpitanul vasului „Mary Jones”, din N’yack, New York, zise el.

— A! Încântaţi de cunoştinţă, zise bărbatul înalt.

Urmară câteva clipe de tăcere. Uriaşii pluteau în întuneric şi se holbau la ei.

Deodată, căpitanul se umplu de uimire.

— Ce naiba… strigă el. Ce naiba aveţi pe voi?

— Costume de baie, zise bărbatul înalt.

IV

Vasul îşi continuă drumul. Cei doi călători se aşezară şi priviră în jur. După o vreme, începură să tremure. Întunericul blând al nopţii de vară se risipi şi o ceaţă cenuşie se zvârcoli deasupra mării. Curând, zorii schimbară culoarea cerului, iar lumina farurilor gemene din regiunea muntoasă deveni din ce în ce mai slabă şi licări din ce în ce mai vag, de parcă un monstru ar fi fost pe moarte. Zorii pătrunseră în măduva

oaselor celor doi bărbaţi în costume de baie.

Căpitanul obişnuia să se oprească în faţa lor, să se ţină cu mâna de bretele şi să râdă.

— Fir-aş al naibii, zicea el de multe ori.

Bărbatul înalt se înfurie din ce în ce mai tare. Mârâi cu o voce scăzută spre prietenul său:

— Salvarea asta nu e cum mă aşteptam să fie. Dacă aş fi ştiut…

Tăcu brusc, rămânând ca paralizat la vederea bretelelor căpitanului.

— Se vor rupe, şopti el în extaz.

În timp ce-l privea pe căpitan cum râde, ochii lui se măriră entuziasmaţi.

— Se vor rupe imediat.

Dar căpitanul vasului îşi reveni şi îi invită la masă. Ei îl urmară de-a lungul punţii şi intrară în cabină printr-o gaură neagră şi pătrată.

Era o cămăruţă sordidă, cu pereţi de pe care varul dispăruse de mult. O lampă împrăştia o lumină portocalie. Două paturi mici se ascundeau într-un fel de cotlon. În mijlocul cămăruţei se afla o masă din lemn, imobilă, de parcă ambarcaţia fusese construită în jurul ei. Deasupra capului, gaura pătrată era plină de stele. O scară tocită ducea la cer.

Căpitanul scoase nişte biscuiţi şi o bucată rece de şuncă friptă. Apoi dispăru în bolta cerească precum o cometă fantastică.

Bărbatul pistruiat stătea jos destul de mulţumit, ca o indiană grasă înfăşurată într-o pătură. Bărbatul înalt se plimba prin cabină şi pufnea. Era mânios din pricina lipsei de rafinament a salvării, iar hainele lui care se strâmtau din ce în ce mai mult îl făceau să se simtă enorm. Contemplă situaţia nefericită în care se afla.

Deodată, izbucni:

— Nu voi suporta aşa ceva! Pentru Dumnezeu, uită-te la… Hei, de ce naiba ai vrut să mă bagi în chestia asta? Eşti un incompetent, asta eşti! Uită-te la şunca aia!

Bărbatul pistruiat mormăi. Părea oarecum fericit. Stătea pe o bancă, înfăşurat confortabil în costumul lui de baie.

Bărbatul înalt se învârtea furios prin cabină.

— Asta e o insultă! O să vorbesc cu căpitanul! O să-i spun ce

cred eu despre…

Fu întrerupt de o pereche de picioare care îşi făcură apariţia printre stele. Căpitanul coborî în cabină. Aducea din cer un ibric cu cafea.

Bărbatul înalt înaintă iritat. Avea de gând să spună tot ce avea pe suflet.

Căpitanul era concentrat asupra ibricului cu cafea, legănându-l cu grijă şi lăsându-şi picioarele să găsească treptele scării.

Dar mânia bărbatului înalt se topi. Îşi frânse degetele entuziasmat şi începu din nou să îi şoptească în extaz bărbatului pistruiat:

— Se vor rupe! Uită-te! Uită-te repede! Se vor rupe imediat!

Stătu pur şi simplu ca paralizat, uitând de nedreptăţile suferite în timp ce se holba la primejdioasa călătorie.

Dar căpitanul ajunse jos cu bretelele intacte.

— După ce mâncaţi, poate că veţi dori să dormiţi puţin, zise el. Dacă e aşa, puteţi dormi în paturile alea.

Bărbatul înalt nu dădu niciun răspuns, cu excepţia celui rostit pe un ton scăzut:

— Se vor rupe imediat! Uită-te, Ted! Uită-te repede!

Bărbatul pistruiat aruncă o privire spre un pat mic pe care se aflau o grămadă de ghete şi de impermeabile din bumbac. Făcu un gest curtenitor.

— Dragul meu domn, nici prin gând nu ne-ar trece să vă lipsim de paturi. În niciun caz. Dacă aveţi nişte pături, vom dormi confortabil pe băncile astea.

Căpitanul protestă, răsucindu-şi politicos spatele şi clătinând din cap. Bretelele se întinseră şi scârţâiră. Bărbatul înalt îşi înăbuşi parţial un strigăt şi făcu un pas în faţă.

Bărbatul pistruiat fu adormitor de insistent şi căpitanul renunţă curând la contorsiunile lui dezaprobatoare. Aduse o pătură roz cu puncte galbene pe ea pentru bărbatul pistruiat şi una neagră cu trandafiri roşii pe ea pentru bărbatul înalt.

Apoi dispăru din nou în bolta cerească.

Bărbatul înalt se holbă până când pieri şi ultima rămăşiţă de pantaloni de pe cer. După aceea, se înfăşură în pătură şi se întinse pe jos. Bărbatul pistruiat pufăia mulţumit, înfofolit ca un copil. Punctele galbene se ridicau şi coborau pe întinderea roz a pieptului său.

Călătorii dormiră. În liniştea lăsată se puteau auzi gemetele scândurilor de lemn din construcţia vasului pe care marea părea că le clănţăneşte. Plescăitul apei de-a lungul părţii laterale a vasului suna ca nişte icneli. O sută de spirite de-ale vântului îşi încurcaseră aripile în velatură şi, cu voci scăzute, implorau să fie eliberate.

Bărbatul pistruiat fu trezit de un zgomot străin. Deschise ochii şi îl văzu pe prietenul lui stând în picioare lângă el.

Faţa prietenului său era palidă de durere. Ochii îi străluceau în întuneric. Îşi ridica braţele în sus depărtându-le ca un preot în faţa unui mormânt şi gemea din adâncul sufletului.

— Dumnezeule! strigă bărbatul pistruiat, ridicându-se speriat în capul oaselor. Tom, Tom, ce s-a întâmplat?

Bărbatul înalt zise cu o voce înspăimântătoare:

— La New York. Mergem la New York în costumele noastre de baie.

Bărbatul pistruiat căzu la loc pe pat. Umbrele din cabină aruncau mistere în jurul siluetei bărbatului înalt, înfăşurat ca un astrolog puternic din vechime în pătura neagră cu trandafiri roşii pe ea.

V

Bărbatul înalt se duse să se întindă şi începu să geamă.

Bărbatul pistruiat simţi misterele lumii apăsându-l. Se înfurie pe bărbatul înalt că îl trezise din somn. Se certară.

— Ei bine, suntem în încurcătură, zise în cele din urmă bărbatul înalt.

— Ştiu asta, zise celălalt cu asprime.

Priviră tavanul în tăcere.

— Ce naiba ne facem? întrebă după o vreme bărbatul înalt.

Prietenul lui rămase în continuare tăcut.

— Ce naiba ne facem? repetă el furios.

— N-am nici cea mai vagă idee, zise bărbatul pistruiat cu o voce lugubră.

— Gândeşte-te la ceva! urlă celălalt. Gândeşte-te la ceva, prostule! Doar nu vrei să te faci iar de râs, nu-i aşa?

— Nu m-am făcut de râs.

— Gândeşte-te! Cunoşti pe cineva în oraş?

— Cunosc un tip în Harlem, zise bărbatul pistruiat.

— Cunoşti un tip în Harlem! urlă bărbatul înalt. În Harlem! Şi cum naiba o să… Eşti nebun!

— Putem lua o birjă! strigă celălalt, înfuriindu-se.

Bărbatul înalt se calmă brusc.

— Mai cunoşti pe altcineva? întrebă el cadenţat.

— Mai cunosc un tip undeva în Park Place.

— Undeva în Park Place, repetă bărbatul înalt într-un mod nefiresc. Undeva în Park Place.

Cu un aer de resemnare sublimă, se întoarse cu faţa la perete. Bărbatul pistruiat se ridică în capul oaselor şi se încruntă în direcţia prietenului său.

— Bănuiesc că acum o să bombăneşti. Mă îmbolnăveşti! E tot ce putem face, nu-i aşa? Să luăm o birjă şi să-l căutăm pe tipul ăla din Park… Ce? Nu-ţi poţi permite? Ce prostie! Devii… O! Poate putem să cerşim nişte haine de la căpitan. Ce zici? Dacă l-am văzut? Bineînţeles că l-am văzut. Da, este improbabil ca un om care poartă nişte pantaloni ca ăia să aibă haine de dat cu împrumut. Nu, nu o să port impermeabile din bumbac. La Atena? Bineînţeles că nu. Nu ştiu unde este. Tu ştii? Eram sigur că nu. În ciuda faptului că-i bombăneşti pe alţii, nici tu nu ştii nimic important. Ce? Broadway? O să mor mai întâi. Ne putem da jos în Harlem. Nu există birje în Harlem. Nu cred că putem mitui un marinar să ne ducă la ţărm şi să aducă o birjă la docuri pentru simplul motiv că nu avem cu ce să-l mituim. Ce? Nu, bineînţeles că nu. Uite ce e, Tom Sharp! Să nu mă înjuri. Nu voi tolera lucrul ăsta. Ce? Nu sunt aşa. Nu sunt. Ce? Nu sunt. Nu e adevărat. Nu sunt. Oricum, mă descurc mai bine ca tine. Nici tu nu faci nimic extraordinar; doar zaci acolo şi înjuri.

În cele din urmă, bărbatul înalt se prefăcu că sforăie. Bărbatul pistruiat gândi atât de mult, încât adormi. După o vreme, visă că era într-o pădure unde tobele creşteau în copaci. Vântul bătea cu putere şi făcea fructele să pocnească precum nişte păstăi goale. În urechi îi răsuna o zarvă înspăimântătoare.

Se trezi şi îl văzu pe căpitanul vasului stând aplecat deasupra lui.

— Am ajuns în New York, zise căpitanul, ridicându-şi vocea ca să acopere zgomotele de pe punte. Presupun că vreţi să vă duceţi la ţărm.

Chicoti într-un fel exasperant.

— Spuneţi-mi doar unde vreţi să vă duceţi, adăugă el, rânjind spre bărbatul pistruiat.

Bărbatul înalt se trezi, veni la căpitan şi îl apucă de gât.

— Dacă mai râzi, te omor, zise el.

Căpitanul horcăi şi dădu din mâini şi din picioare.

— În primul rând, ne-ai salvat într-un fel al naibii de prost, continuă bărbatul înalt. Mi se face rău numai când mă gândesc la asta. Îmi vine să şterg podeaua cu tine doar pentru lucrul ăsta. În al doilea rând, vasul tău se îndreaptă spre Atena şi asta nu are nicio logică. Acum, o să întorci sau nu vasul ăsta ca să ne duci înapoi unde sunt hainele noastre sau la Philadelphia, unde e locul nostru?

Îl scuturǎ cu furie pe căpitan. Apoi îşi slăbi strânsoarea şi aşteptă un răspuns.

— Nu pot, strigă căpitanul. Nu pot. Vasul ăsta nu-mi aparţine. Trebuie să…

— Foarte bine, atunci poţi să ne împrumuţi nişte haine? îl întrerupse bărbatul înalt.

— N-am, răspunse prompt căpitanul.

Faţa lui era roşie şi ochii îi străluceau.

— Atunci, poţi să ne împrumuţi nişte bani? zise bărbatul înalt.

— N-am, răspunse prompt căpitanul.

Ceva îl copleşi şi începu să râdă.

— Pe toţi dracii! urlă bărbatul înalt.

Puse mâna pe căpitan, care începu să se zvârcolească. Bărbatul înalt îl frământă ca pe un aluat.

— Ticălosule ce eşti! strigă el. Toată afacerea asta e un complot, iar tu eşti implicat în el. O să te omor.

Favoritul căpitanului făcea acrobaţii ca un demon ciudat aflat pe bărbia lui. Ochii îi ieşeau periculos din orbite. Bretelele şuierau şi se întindeau ca odgonul unei pânze.

Deodată, bărbatul înalt îi dădu drumul. Pe faţa lui se citea speranţa.

— Se vor rupe! strigă el, frecându-şi mâinile.

Dar căpitanul scoase un urlet şi dispăru în bolta cerească.

Bărbatul pistruiat înaintă. Părea plin de sarcasm.

— Aşa deci! zise el. Ai rezolvat problema. Căpitanul este singurul om de pe lume care ne poate ajuta şi cred că acum va face tot ce-i va sta în putinţă.

— Nu-i nimic, zise bărbatul înalt. Dacă nu-ţi plac metodele mele, n-ar fi trebuit să vii în excursia asta.

Se certară din nou.

După ce terminară, urcară pe punte. Căpitanul stătea la pupa şi se adresa celor de la prova în termeni ruşinoşi.

Când îi zări pe călători, începu să-i amenințe cu pumnii.

— O să vă dau jos de pe vas! strigă el.

Călătorii se uitară unul la celălalt.

— Hm, zise bărbatul înalt.

Bărbatul pistruiat se uită la prietenul lui.

— O să ne dea jos de pe vas, zise el cu mulţumire de sine.

Bărbatul înalt începu să se plimbe de colo-colo şi să-şi mişte umerii.

— Aş vrea să o văd şi pe-asta, zise el sfidător.

Căpitanul trase de o frânghie. O barcă veni la porunca lui.

— Aş vrea să o văd şi pe-asta, repeta întruna bărbatul înalt.

Un bărbat cu o expresie imperturbabilă şi cu cizme de cauciuc coborî în barcă şi puse mâna pe vâsle. Căpitanul le făcu semn călătorilor să coboare şi ei. Favoritul lui avea un aspect triumfător.

Cei doi călători se uitară la barcă.

— Presupun că trebuie să ne urcăm în ea, murmură bărbatul pistruiat.

Bărbatul înalt stătea ca o coloană de granit.

— Nu vreau, zise el. Nu vreau! Nu-mi pasă ce faci tu, dar eu nu vreau!

— Da, dar… protestă celălalt.

Discutară furioşi. Între timp, căpitanul se plimba mânios de colo-colo făcând gesturi sinistre, dar spatele bărbatului înalt îl ţinea la distanţă. Întristat de urcarea în barcă a bărbatului cu expresie imperturbabilă, echipajul privea de la prova.

— Eşti un prost, zise bărbatul pistruiat în încheierea discuţiei.

— Şi? întrebă exasperat bărbatul înalt.

— Şi! Ei bine, dacă te crezi atât de deştept, vom urca în barcă şi după aceea o să vezi tu.

Coborî în ambarcaţiune şi se aşeză amenințător la pupa.

— O să vezi tu, îi zise el prietenului său când acesta se aşeză cu greutate în barcă. O să vezi!

Bărbatul cu cizme de cauciuc vâsli calm spre ţărm.

În timp ce se îndepărtau, căpitanul se aplecă peste balustradă şi râse. Bărbatul pistruiat avea o înfăţişare victorioasă.

— Ei, nu-i aşa că până la urmă am făcut ce trebuia? întrebă el cu o voce plăcută.

Bărbatul înalt nu-i răspunse.

VI

Pe măsură ce se apropiau de ţărm, ceva păru să-i treacă brusc prin minte bărbatului pistruiat.

— Dumnezeule! murmură el.

Privi fix ţărmul care se apropia.

— Ce situaţie mizerabilă, Tommy! se cutremură el.

— Crezi? zise bărbatul înalt. Păi, am crezut că-ţi place.

Râse aspru.

— Dumnezeule, ce impresie o să mai faci!

Acest râs îl răni pe bărbatul pistruiat. Acesta se înfurie.

— Pe toţi dracii, întoarce barca! urlă el. Întoarce-o repede! Nu putem… întoarce-o, ai auzit?

Aflat la pupa, bărbatul înalt îşi privi prietenul cu nişte ochi strălucitori.

— În niciun caz, zise el. Mergem mai departe. Ai insistat.

Începu să-şi aţâţe prietenul. Bărbatul pistruiat se ridică în picioare şi dădu din mâini.

— Stai jos, zise bărbatul înalt. O să răstorni barca.

Celălalt începu să strige.

— Stai jos! repetă bărbatul înalt.

Bărbatul pistruiat bolborosea. Micul torent de fraze aproape că îl sufoca. Iar el protesta furios cu mâinile.

Dar barca se îndreptă în continuare spre umbrele docurilor. Bărbatul înalt se concentră să o echilibreze când aceasta se legănă periculos în timpul oraţiei prietenului său.

— Stai jos, repeta el întruna.

— Nu vreau, urlă bărbatul pistruiat. N-o să fac nimic.

Barca se clătină.

— Te rog să întorci barca asta, continuă el, adresându-se vâslaşului. Unde Dumnezeu ne duci?

Vâslaşul privi cerul şi medită. În cele din urmă rupse tăcerea.

— Fac ceea ce mi-a spus căpitanul.

— Ce-mi pasă mie de ceea ce a spus căpitanul? întrebă bărbatul pistruiat.

Făcu sălbatic un pas.

— Întoarce barca asta sau…

Mica ambarcaţiune se înclină. Apa pătrunse înăuntru printr-o parte. Bărbatul pistruiat scoase speriat un ţipăt şi făcu un salt în partea opusă. Bărbatul înalt dădu ordine urlând, iar vâslaşul făcu eforturi. Barca acţionă pentru o clipă ca un animal pe o sârmă slăbită. Apoi se răsturnă.

— Stai jos! urlă pentru ultima dată bărbatul înalt, în timp ce era aruncat în apă.

Vâslaşul dădu drumul la vâsle ca să se agaţe de copastie. Se scufundă rostind cuvinte necunoscute. Scuzele bărbatului pistruiat fură înăbuşite de apă.

Două sau trei remorchere scoaseră şuierături de uimire şi îşi continuară drumul. Un bărbat care moţăia pe un doc se trezi şi începu să zburde.

Pasagerii unui feribot alergară cu toţi spre cea mai apropiată balustradă. O persoană miraculoasă se afla într-o bărcuţă şi era legănată de valuri în apropierea digurilor. Aceasta se îndreptă grăbită spre locul faptei. Din mijlocul unor ape învolburate apăru ca o balenă fundul negru al bărcii.

Două capete ieşiră deodată la suprafaţă.

— 839, zise bărbatul pistruiat, înecându-se. Asta e! 839!

— Despre ce vorbeşti? zise bărbatul înalt.

— Ăsta e numărul la care stă tipul ăla din Park Place. Tocmai mi-am amintit.

— Eşti cel mai… zise bărbatul înalt.

— N-a fost vina mea, îl întrerupse prietenul său. Dacă tu n-ai fi…

Încercă să gesticuleze, dar cu o mână se ţinea de chila bărcii, iar cu cealaltă ţinea corpul vâslaşului. Acesta din urmă se luptase cu uriaşele lui cizme de cauciuc şi pierduse bătălia.

Salvatorul din bărcuţă veni în viteză. În timp ce ambarcaţiunea lui se apropia alunecând uşor pe apă, omul se aplecă, îl prinse pe bărbatul înalt de guler şi îl trase în barcă, întrerupând astfel ceea ce era în aceste împrejurări un discurs retoric deosebit de strălucit, adresat bărbatului pistruiat. Vâslaşul bărcii răsturnate fu ridicat cu grijă peste bord şi

aşezat pe fundul bărcii. Pufăind şi gâfâind, bărbatul pistruiat se urcă şi el în barcă.

— O să o răstorni şi pe asta până ajungem la mal, remarcă celălalt călător.

Când se îndreptară spre ţărm, văzură că docul cel mai apropriat era plin de oameni. Bărbatul pistruiat scoase un geamăt.

Dar privirile mulţimii erau fixate asupra corpului ţeapăn al bărbatului cu cizme de cauciuc. O sută de mâini se întinseră să ajute la ridicarea trupului. Pe doc, aceiaşi oameni puseră mâna pe el şi începură să-l bată şi să-l rostogolească. Un poliţist îmbrânci spectatorii. Fiecare individ din mulţime voia să vadă faţa vânătă a bărbatului cu cizme de cauciuc. Se adunară din ce în ce mai mulţi oameni, în timp ce poliţistul îi lovea la întâmplare.

Călătorii ajunseră timizi pe doc şi priviră temători mulţimea. Stătură acolo pentru o clipă, aşteptând să vadă primul deget îndreptat cu uimire spre ei.

Dar oamenii se năpusteau şi se aplecau cu nerăbdare să-l vadă pe bărbatul cu cizme de cauciuc, a cărui faţă îi fascina. Era ca şi cum călătorii nici n-ar fi fost acolo.

Aceştia stătură departe de mulţime şi şuşotiră grăbiţi.

— 839, zise bărbatul pistruiat.

— Foarte bine, zise bărbatul înalt.

Sub mâinile care îl înghionteau, vâslaşul dădu semne de viaţă. Călătorii îl priviră lovind mulţimea cu piciorul, în timp ce scotea gemete furioase.

— Se simte mai bine, zise încet bărbatul înalt. Să plecăm.

Se furişară împreună de-a lungul docului. Drept în faţa acestuia se afla un şir de şase birje.

Birjarii de pe capră erau plini de curiozitate. Veniseră repede de la bacul de alături când văzuseră primele semne ale unui accident. Se ridicau în vârful picioarelor şi se uitau la spinările oamenilor din mulţime.

Călătorii făcură un mic ocol şi apoi se îndreptară repede spre o birjă. Se opriră în faţa ei şi se uitară în sus.

— Birjar, strigă încet bărbatul înalt.

Omul era concentrat asupra întâmplării.

— Birjar, şopti bărbatul pistruiat.

Stătură pentru o clipă şi îl priviră imploratori. Deodată,

birjarul îşi mişcă picioarele.

— Pariez că o să moară, zise el în extaz şi redeveni statuie.

Bărbatul pistruiat gemu şi îşi frânse mâinile. Bărbatul înalt urcă în birjă.

— Vino încoace, îi zise el prietenului său.

Bărbatul pistruiat urcă înăuntru, iar bărbatul înalt închise portiera. Apoi îşi scoase capul pe fereastră.

— Birjar, du-ne în Park Place la numărul 839… şi repede, urlă el cu asprime.

Birjarul se uită în jos şi întâlni privirea bărbatului înalt.

— Ce? Ăă… 839? Park Place? Da, domnule.

Dădu bice calului fără tragere de inimă. În timp ce trăsura porni cu zgomot spre destinaţie, călătorii se cuibăriră între pernele murdare şi răsuflară uşuraţi.

— S-a terminat, zise bărbatul pistruiat în cele din urmă. Aproape că am scăpat. Şi mai repede decât mă aşteptam. Mult mai repede. Mi s-a părut uneori că suntem pierduţi. Sunt recunoscător că nu e aşa. Mă bucur. Şi sper că tu… Ei bine, nu vreau să… Poate că nu e momentul potrivit să… Adică, nu vreau să-ţi fac morală într-un moment nepotrivit, dar, dragul meu, cred că a sosit timpul să-ţi spun că încăpăţânarea ta, egoismul tău, temperamentul tău mârşav şi diversele tale defecte pot face ca situaţia să fie la fel de neplăcută pentru tine, dragul meu băiat, cum este de multe ori pentru alţii. Vezi unde am ajuns din cauza ta şi sper din tot sufletul, dragul meu, că voi vedea curând la tine acele semne care mă vor face să cred că ai devenit un om mai înţelept.

SFÂRŞITUL BĂTĂLIEI

Un sergent, un caporal şi paisprezece soldaţi ai Regimentului 12 fuseseră trimişi să ocupe o casă aflată pe drumul principal. Aveau să fie cu cel puţin opt sute de metri în faţa oricărui alt pichet al oamenilor lor. Sergentul Morton era extrem de furios din pricina faptului că i se dăduse această însărcinare. Zise că era suprasolicitat. Pretinse mânios că mai erau cel puţin doi sergenţi al căror rând ar fi fost să se ducă în această misiune dificilă. Era nedreptăţit; era abuzat de superiorii lui; de ce se înrolau proştii în armată? În ceea ce-l privea, ar fi părăsit-o cât de curând posibil; se săturase de ea; era o viaţă de câine. Îi spuse toate astea caporalului, care îl ascultă cu atenţie, scoţând mormăieli de încuviinţare respectuoasă. În drum spre acest post, doi soldaţi profitară de ocazie ca să rămână în urmă şi să o şteargă în livada unei plantaţii părăsite. Când sergentul descoperi această absenţă, se făcu negru de furie, sentiment care reprezenta acumularea tuturor supărărilor lui.

— Tu! Du-te! urlă el. Adu-i aici. O să le arăt eu lor…

Un soldat fugi repede în spatele convoiului. Restul detaşamentului începu să strige cu nervozitate la cei doi delincvenţi, ale căror siluete se vedeau în umbra deasă a livezii, adunând în grabă fructe de pe jos şi îndesându-le în sân. Strigătele imploratoare ale camarazilor lor îi afectară pe infractori mai mult decât o făcu lătratul sergentului. Alergară să se alăture din nou detaşamentului, ţinându-şi cu mâinile sânul încărcat şi deschizând mâhniţi gura ca să dea explicaţii.

Jones stătu în faţa sergentului cu partea stângă a chipului său plină de nişte umflături, semne ale unui cancer oribil. Boala lui Patterson se manifesta sub forma mai multor protuberanţe, care se vedeau pe partea din faţă a taliei lui.

— O pereche drăguţă! zise sergentul cu o răceală neaşteptată. Sunteţi genul de soldaţi pe care un om vrea să-i aleagă pentru o misiune de avanpost periculoasă, nu-i aşa?

Cei doi soldaţi luară poziţia de drepţi, arătând încă foarte mâhniţi.

— Noi doar… începu Jones cu o voce răguşită.

— A, voi „doar”! strigă sergentul. Da, voi „doar”. Ştiu totul despre asta. Dar dacă voi credeţi că o să vă jucaţi cu mine…

O clipă mai târziu, detaşamentul îşi continuă drumul spre postul lui. În spatele sergentului, Jones şi Patterson le distribuiau pe furiş mere şi pere prietenilor lor, în timp ce sergentul îi vorbea cu elocvenţă caporalului.

— Iată ce fel de oameni sunt acum în armată. Când m-am înrolat eu în regiment, lucrurile stăteau cu totul altfel. Pe atunci, un sergent avea autoritate; dacă un om nu-i asculta ordinele, nu avea şanse prea mari să scape de o pedeapsă extrem de serioasă. Dar acum! Dumnezeule! Dacă îi raportez pe aceşti oameni, căpitanul se va uita peste o grămadă de foi scârbos de ordonate şi va spune: „Ei bine, sergent Morton, se pare că aceşti oameni au nişte dosare foarte bune; da, foarte bune. Nu pot să fiu prea aspru cu ei; nu, nu prea aspru.” Armata nu e pentru un om decent, Flagler, continuă sergentul.

Flagler, caporalul, răspunse cu o sinceritate a aprecierii care pentru el devenise o ştiinţă.

— Cred că aveţi dreptate, domnule sergent, răspunse el.

În spatele lor, soldaţii mormăiră discret:

— Să-l ia naiba pe sergentul ăsta al nostru! Crede că suntem făcuţi din lemn. Nu văd niciun motiv pentru toată stricteţea asta când suntem în serviciu activ. Nu e ca şi cum am fi acasă în cazarmă! Nu e nimic rău ca doi oameni să dea iama în livada duşmanului când toată lumea ştie că n-am mai mâncat o mâncare caldă de douăzeci de zile.

Faţa roşie a sergentului Morton se întoarse brusc spre cei din spate.

— Mărşăluiţi mai mult şi vorbiţi mai puţin, zise el.

Când ajunse la casa pe care primise ordin să o ocupe, sergentul pufni cu dispreţ.

— Cred că oamenii ăştia au trăit ca animalele, zise el furios.

Într-adevăr, locul nu era atrăgător. Parterul fusese folosit pentru a adăposti vitele şi era întunecat şi îngrozitor. Câteva trepte duceau la primul etaj, care era gol, dar respectabil. Chipul sergentului se lumină când văzu pereţii solizi de piatră şi de ciment.

— În afara cazului în care vor îndrepta tunuri împotriva noastră, nu ne vor scoate niciodată de aici, zise el vesel către detaşament.

Nerăbdători să-i prelungească buna dispoziţie, soldaţii se grăbiră cu toţii să rânjească şi să pară cât se poate de recunoscători şi de încântaţi.

— O să transform locul ăsta într-o fortăreaţă, anunţă el.

Îi trimise pe Jones şi pe Patterson, cei doi hoţi de fructe, să patruleze. Apoi îi puse pe ceilalţi la muncă, până când nu mai avu ce să le dea să facă. După aceea, cu căutătura urâtă a unui general-maior, se duse să examineze teritoriul din faţa poziţiei lui. La întoarcere, dădu peste o santinelă, Jones, care molfăia un măr. Îi ordonă cu asprime să-l arunce.

Soldaţii îşi întinseră păturile pe podeaua camerelor goale şi se odihniră, punându-şi raniţele sub cap şi aprinzându-şi pipele. Albinele zumzăiau în grădină, iar prin fereastra deschisă se simţea parfumul florilor. Un petic mare de lumină în formă de evantai căzu pe faţa unuia din soldaţi şi acesta înjură indolent în timp ce-şi mută culcuşul primitiv într-un loc mai umbros.

Un alt soldat îi dădea explicaţii unui camarad:

— Asta e oricum o prostie. N-are niciun sens să ocupăm postul ăsta. Ei…

— Dar bineînţeles că, atunci când mi-a spus chiar ea că ţinea mai mult la mine decât la el, n-am vrut să mai ascult niciun cuvânt de-al lui… zise caporalul.

Ascultătorul caporalului era atât de toropit, încât nu putea decât să-şi mormăie înţelegerea. Deodată se auzi o grindină de gloanţe. Jones scoase un strigăt răsunător. Fără să facă vreun pas intermediar, sergentul sări drept la picioarele lui.

— Şi acum să vedem din ce eşti făcut! strigă el. Dacă eşti făcut din ceva! adăugă el cu ostilitate.

Un soldat strigă:

— Dumnezeule! Nu vezi că te-ai încurcat în cartuşiera mea?

Altul strigă:

— Dă-te de pe picioarele mele! Nu poţi să mergi pe podea?

Somnoroşi, oamenii se năpustiră orbecăind la ferestre, dându-şi părul din ochi în timp ce îşi pregăteau puştile. Jones şi Patterson urcară scările împiedicându-se şi anunţând în gura mare nişte veşti îngrozitoare. Gloanţele duşmanilor şuierau deja deasupra casei.

Sergentul deveni brusc ţeapăn şi rece din pricina importanţei evenimentului.

— Aşteptaţi până vedeţi duşmanul şi apoi trageţi, zise el

tărăgănat, tare şi calm.

Pentru o vreme, gloanţele duşmanilor trecură mai iute ca fulgerul pe deasupra casei fără ca cineva să poată descoperi vreo ţintă. În acest interval de timp, unul din soldaţi fu împuşcat în gât. Horcăi şi apoi se prăbuşi pe podea. Sângele se scurse încet pe pielea închisă la culoare a gâtului său, în timp ce el se uita smerit la camarazii lui.

Se auzi un urlet.

— Iată-i! Vin!

Puştile pocniră. Un fum subţire pluti leneş prin camere. Se simţi un miros puternic, ca de hârtie arsă şi de pulbere din artificii. Soldaţii erau tăcuţi. Gloanţele unui duşman invizibil gemeau, zumzăiau, explodau şi şuierau prin ferestre şi în jurul casei.

Soldaţii începură să înjure.

— De ce nu-i putem vedea? mormăiră ei printre dinţi.

Sergentul continua să fie rece. Dădu un răspuns liniştitor, de parcă ar fi fost direct vinovat de acest comportament al duşmanului.

— Aşteptaţi puţin. Îi veţi vedea curând. Acolo! Trageţi!

Câteva siluete întunecate apăruseră pe câmp. Era ca şi cum ai fi tras asupra unui ac de la o distanţă egală cu lungimea unei săli de bal. Dar starea de spirit a soldaţilor se îmbunătăţi de îndată ce duşmanul – acest misterios duşman – deveni un lucru palpabil şi îndepărtat. Crezuseră că inamicul trăgea asupra lor din grădina alăturată.

— Îi putem bate uşor dacă sunteţi destul de buni, zise sergentul cu ambiţie.

Un soldat zise pe un ton care denota un interes mare şi viu:

— Îl vezi pe tipul ăla călare, Bill? Nu e călare? Am crezut că e călare.

Se auzi o salvă de focuri într-o altă parte a casei. Sergentul se repezi în camera care controla situaţia. Găsi un soldat mort pe podea. Se năpusti afară urlând:

— Când a fost ucis Knowles? La naiba, când a fost ucis Knowles?

Era vital să afle momentul exact în care murise acest om. Un soldat cu faţa înnegrită se întoarse spre sergentul lui şi întrebă:

— De unde naiba să ştiu?

Mânia sergentului Morton dură atât de puţin, încât în clipa

următoare strigă:

— Patterson!

Uitase până şi de interesul vital pe care îl manifestase faţă de momentul morţii lui Knowles.

— Da? zise Patterson, a cărui faţă exprima o hotărâre puternic înrădăcinată; totuşi, el nu era decât un simplu băiat de la ţară.

— Du-te la fereastra lui Knowles şi trage în oamenii ăia, zise sergentul cu o voce răguşită.

După aceea, tuşi. Inhalase puţin din fumul bătăliei. Patterson se uită la uşa care dădea în cealaltă cameră. Se uită la ea de parcă ar fi bănuit că urma să fie camera morţii lui. Apoi intră, stătu vizavi de trupul lui Knowles şi trase viguros într-un pâlc de pruni.

— Nu pot pune ei mâna pe casa asta, declară sergentul pe un ton dispreţuitor şi argumentativ.

Părea că răspunde cuiva. Soldatul care fusese împuşcat în gât se uita la el. Opt oameni trăgeau de la ferestre. Sergentul descoperi într-un colţ trei răniţi care discutau încet.

— Credeţi că nu e nimic de făcut? urlă el. Duceţi-vă şi aduceţi cartuşele lui Knowles şi daţi-le cuiva care le poate folosi! Luaţi-le şi pe ale lui Simpson.

Soldatul care fusese împuşcat în gât se uita la el. Unul din cei trei răniţi care discutaseră între ei zise:

— Piciorul meu e îndoit cu totul sub mine, domnule sergent.

Cuvintele lui sunau a scuză. Între timp, sergentul îşi reîncărca puşca. Piciorul lui alunecă pe sângele soldatului care fusese împuşcat în gât şi gheata militară lăsă o dâră roşie şi unsuroasă pe podea.

— Putem apăra locul ăsta! strigă el triumfător. Cine zice că nu putem?

Caporalul Flagler se răsuci brusc de la fereastra lui şi se prăbuşi grămadă la pământ.

— Domnule sergent, nu mai pot suporta asta, murmură un soldat în timp ce cădea pe podea într-un loc aflat în afara pericolului. Jur că nu mai pot. Cred că ar trebui să fugim.

Morton se uită la soldat cu privirea blândă a unui cioban cumsecade.

— Ţi-e frică, Johnston, ţi-e frică, zise el încet. Soldatul se chinui să se ridice în picioare, îi aruncă sergentului o privire

plină de admiraţie, de reproş şi de disperare şi se întoarse la postul lui. O clipă mai târziu căzu cu faţa în jos şi din acel moment corpul lui atârnă afară pe fereastră, cu braţele întinse şi cu pumnii încleştaţi. Întâmplător, acest corp fu ciuruit ulterior de trei ori de gloanţele duşmanilor.

Sergentul îşi sprijini puşca de pervazul ferestrei şi trase cu grijă până când i se terminară gloanţele. În spatele lui, un soldat rănit uşor la cot se smiorcăia ca o fată.

— Taci naibii din gură! zise Morton, fără să se întoarcă.

În faţa lui se vedeau grădini, câmpii, pâlcuri de copaci, păduri, toate populate în acel moment de nişte siluete mici care se mişcau cu rapiditate.

Se înfurie.

— De ce nu mi-o fi trimis el ordine? strigă sergentul cu voce tare.

Accentul pus pe cuvântul „el” era remarcabil. În mijlocul drumului, la un kilometru şi jumătate distanţă de detaşament, un călăreţ al husarilor zăcea mort lângă calul său mort.

Soldatul rănit la cot continua să se smiorcăie. Furia lui Morton se îndreptă asupra acestuia.

— Nu poţi să taci din gură? Luptă! Asta trebuie să faci. Luptă!

Morton fu lovit de un glonţ şi se prăbuşi peste soldatul care fusese împuşcat în gât. Fu un moment greţos. Apoi, sergentul se rostogoli pe podeaua însângerată. Cu un ultim efort, se răsuci până când putu să se uite la răniţii care se uitau la el.

— Curaj, Kickers, zise el cu o voce răguşită.

Braţele îi slăbiră şi se prăbuşi cu faţa în jos.

După un timp, urmat de oamenii lui, un tânăr subaltern al infanteriei duşmanului dădu buzna în interiorul acestei case care duhnea îngrozitor. Dar, imediat ce trecu pragul, se opri în faţa scenei de coşmar. Se întoarse înfiorat spre sergentul lui:

— Dumnezeule! Aş fi zis că sunt cel puţin o sută.

FAŢA ÎNTOARSĂ SPRE CER

— Şi acum ce facem? întrebă aghiotantul, tulburat şi agitat.

— Îl îngropăm, zise Timothy Lean.

Cei doi ofiţeri se uitară la picioarele lor, unde zăcea trupul camaradului lor. Faţa lui era vânătă; ochii strălucitori priveau fix cerul. Pe deasupra celor două siluete care stăteau în picioare şuierau gloanţele, iar compania infanteriei din Spitzbergen condusă de Lean stătea culcată la pământ în vârful dealului şi trăgea ritmic salve de foc.

— Nu crezi că ar fi mai bine să… începu aghiotantul. Am putea să-l lăsăm aici până mâine.

— Nu, zise Lean. Nu mai pot apăra postul ăla nici măcar o oră. Trebuie să mă retrag şi trebuie să-l îngropăm pe Bill.

— Desigur, zise imediat aghiotantul. Oamenii tăi au unelte de săpat?

Lean strigă spre mica lui trupă şi doi soldaţi veniră încet, unul cu un târnăcop, altul cu o lopată. Porniră în direcţia lunetiştilor din Rostina. Gloanţele pocneau lângă urechile lor.

— Săpaţi aici, zise Lean cu asprime.

Făcuţi astfel să-şi plece privirile spre pământ, soldaţii deveniră zoriţi şi înspăimântaţi pentru simplul fapt că nu mai vedeau de unde vin gloanţele. Ritmul monoton al târnăcopului care lovea pământul răsuna în mijlocul gloanţelor care trosneau în apropiere. Curând, celălalt soldat începu să sape.

— Presupun că ar fi mai bine să-i scotocim hainele, să căutăm… lucruri, zise aghiotantul încet.

Lean încuviinţă din cap. Se uitară amândoi plini de curiozitate la cadavru. Apoi, Lean dădu brusc din umeri, trezindu-se din visare.

— Da, ar fi mai bine să vedem ce are în buzunare, zise el.

Se lăsă în genunchi şi îşi întinse mâinile spre corpul ofiţerului mort. Dar mâinile lui tremurară deasupra nasturilor tunicii. Primul nasture era plin de sânge închegat, iar Lean părea că nu îndrăzneşte să-l atingă.

— Haide, zise aghiotantul cu o voce răguşită.

Lean îşi întinse mâna înţepenită, iar degetele lui desfăcură

cu stângăcie nasturii pătaţi de sânge. În cele din urmă, se ridică în picioare cu o faţă înspăimântătoare. Găsise un ceas, un fluier, o pipă, o pungă de tutun, o batistă, un pachet mic de cărţi de joc şi nişte hârtii. Se uită la aghiotant. Urmă o perioadă de tăcere. Aghiotantul se simţea ca un laş pentru faptul că-l obligase pe Lean să facă toată treaba oribilă.

— Ei bine, cred că asta e tot, zise Lean. Ai sabia şi pistolul lui?

— Da, răspunse aghiotantul, făcând feţe-feţe.

Apoi se răsti brusc plin de furie la cei doi soldaţi:

— De ce nu vă grăbiţi cu mormântul ăla? Ce tot faceţi acolo? Grăbiţi-vă, aţi auzit? N-am văzut în viaţa mea aşa proşti…

Chiar în timp ce aghiotantul striga furios la ei, cei doi soldaţi munceau din greu. Pe deasupra capetelor lor, gloanţele şuierau întruna.

Mormântul fu terminat. Nu era o capodoperă, era doar o biată groapă puţin adâncă. Lean şi aghiotantul se priviră din nou, comunicând ciudat în tăcere.

Deodată, aghiotantul izbucni într-un râs bizar. Era un râs îngrozitor, care îşi avea originea în acea parte a minţii care este prima mişcată de cântecul nervilor.

— Presupun că ar fi mai bine să-l aruncăm înăuntru, îi zise el amuzat lui Lean.

— Da, spuse Lean.

Cei doi soldaţi aşteptau, aplecaţi deasupra uneltelor lor.

— Cred că ar fi mai bine să-l punem chiar noi în groapă, zise Lean.

— Da, făcu aghiotantul.

Apoi, amintindu-şi că-l făcuse pe Lean să scotocească buzunarele cadavrului, se aplecă plin de curaj şi îl apucă de haine pe ofiţerul mort. Lean i se alătură. Amândoi avură grijă ca degetele lor să nu atingă trupul fără viaţă. Traseră de el; corpul se ridică, se bălăbăni şi căzu în groapă, iar cei doi ofiţeri, îndreptându-se de şale, se uitară din nou unul la celălalt, se uitau mereu unul la celălalt. Răsuflară uşuraţi.

Aghiotantul zise:

— Presupun că ar trebui… că ar trebui să spunem ceva. Cunoşti slujba de înmormântare, Tim?

— Nu se ţine slujba de înmormântare decât după ce e acoperit mormântul, zise Lean, strângându-şi academic buzele.

— Serios? rosti aghiotantul, şocat de faptul că făcuse greşeala asta.

— Nu-i nimic, strigă el brusc. Haide… haide să zicem ceva… cât ne mai poate auzi.

— Bine, zise Lean. Cunoşti slujba de înmormântare?

— Îmi amintesc un rând, zise aghiotantul.

Lean era extrem de nesigur.

— Eu pot să repet două rânduri, dar…

— Fă-o, zise aghiotantul. Zi cât ştii. E mai bine decât nimic. Şi animalele alea ne au exact în bătaia armelor lor.

Lean se uită la cei doi soldaţi ai săi.

— Drepţi! lătră el.

Soldaţii luară poziţia de drepţi, lovindu-şi sonor călcâiele şi părând foarte mâhniţi. Aghiotantul îşi dădu casca jos. Lean stătu lângă groapă cu capul descoperit. Lunetiştii din Rostina trăgeau cu rapiditate.

— Doamne, prietenul nostru s-a scufundat în apele adânci ale morţii, dar spiritul lui s-a ridicat spre Tine aşa cum se ridică bula de aer de pe buzele celor care se îneacă. Te rugăm, Doamne, priveşte mica bulă care zboară şi…

Deşi răguşit şi ruşinat, Lean nu şovăise deloc până în acest moment, dar acum se opri cu un sentiment de disperare şi se uită la cadavru.

Aghiotantul se mişcă neliniştit.

— Şi din înaltul superbului Tău regat… începu el şi apoi se opri.

— Şi din înaltul superbului Tău regat, zise Lean.

Aghiotantul îşi aminti pe neaşteptate o frază de la sfârşitul slujbei de înmormântare din Spitzbergen şi o exploată triumfător, ca un om care şi-a amintit totul şi poate continua.

— Doamne, ai milă…

— Doamne, ai milă… zise Lean.

— Milă, repetă aghiotantul, uitând repede totul.

— Milă, zise Lean.

Apoi fu cuprins de un sentiment de furie, căci se întoarse brusc spre cei doi oameni ai lui şi zise mânios:

— Astupaţi groapa.

Lunetiştii din Rostina trăgeau cu acurateţe şi încontinuu.

✧✧✧

Unul dintre soldaţii mâhniţi veni cu lopata. Ridică prima

lopată cu pământ şi, pentru o clipă de ezitare inexplicabilă, aceasta rămase în aer deasupra corpului cu faţă vânătă care privea pătrunzător afară din groapă. Apoi, soldatul aruncă pământul pe… pe picioare.

Timothy Lean se simţi ca şi cum o greutate enormă i-ar fi fost ridicată de pe frunte. Crezuse că soldatul ar putea arunca pământul pe… pe faţă. Îl aruncase pe picioare. Fusese câştigat un punct important aici – ha, ha! – prima lopată cu pământ fusese aruncată pe picioare. Cât de satisfăcător era acest lucru!

Aghiotantul începu să bolborosească:

— Păi, desigur… un om cu care am avut de-a face în toţi aceşti ani… imposibil… nu-ţi poţi lăsa cei mai buni prieteni să putrezească pe câmp. Pentru Dumnezeu, continuă să astupi groapa!

Soldatul cu lopata se lăsă brusc în jos, îşi apucă braţul stâng cu mâna dreaptă şi se uită la superiorul lui, aşteptând ordine. Lean luă lopata de jos.

— Du-te în spate, îi zise el rănitului.

I se adresă şi celuilalt soldat:

— Du-te şi tu la adăpost; o să termin eu treaba asta.

Rănitul se târî cu greu spre vârful dealului, fără să se uite în direcţia de unde veneau gloanţele, iar celălalt soldat îl urmă în acelaşi ritm; dar el se comportă diferit, căci se uită neliniştit înapoi de trei ori.

Aşa se comportă – de multe ori – cei răniţi şi cei teferi.

Timothy Lean luă pământ cu lopata, şovăi, apoi îl aruncă în groapă cu o mişcare care semăna cu un gest de dezgust; când căzu, pământul scoase un sunet: buf! Lean se opri brusc şi îşi şterse fruntea, era obosit.

— Poate că am greşit, zise aghiotantul.

Privirea lui rătăci prosteşte.

— Poate că ar fi fost mai bine dacă nu l-am fi îngropat încă. Desigur, dacă înaintăm mâine, corpul ar fi fost…

— Taci naibii din gură! zise Lean.

Nu era el ofiţerul cu cel mai înalt grad. Luă din nou pământ cu lopata şi îl aruncă în groapă. Pământul scotea mereu sunetul acela: buf! Pentru o vreme, Lean munci nebuneşte, ca un om care sapă ca să iasă din pericol.

Curând nu se mai văzu decât faţa vânătă. Lean luă pământ cu lopata.

— Dumnezeule! îi strigă el aghiotantului. De ce nu l-ai întors cumva când l-ai pus în groapă? Această…

Şi Lean începu să se bâlbâie. Aghiotantul înţelese. Era palid ca un mort.

— Haide, omule! strigă el pe un ton implorator. Lean legănă lopata. Aceasta descrise o curbă în aer. Când căzu, pământul scoase un sunet: buf!

UN EPISOD DE RĂZBOI

Izoprenul locotenentului zăcea pe jos, iar acesta pusese pe el provizia de cafea a companiei. Caporalii şi ceilalţi reprezentanţi ai soldaţilor murdari şi însetaţi care străjuiau fortificaţia veniseră să ia porţia fiecărui detaşament în parte.

Locotenentul era încruntat şi serios în faţa acestei sarcini a împărţelii. Gura lui se încreţi în timp ce făcu cu sabia diverse tăieturi în grămadă, până când pe izopren apărură pătrate maro de cafea, uimitor de egale. Era pe marginea unui mare triumf în domeniul matematicii, iar caporalii se împingeau în faţă, fiecare vrând să înhaţe un pătrăţel, când locotenentul scoase deodată un strigăt şi se uită repede la un om aflat lângă el de parcă ar fi bănuit că era un caz de atac la persoană. Ceilalţi strigară şi ei când văzură sânge pe mâneca locotenentului.

Tresărise ca un om înţepat, se clătinase periculos, apoi se îndreptase. Respiraţia lui răguşită se auzea clar. Privi trist şi mistic pe deasupra fortificaţiei la o pădure înverzită, unde acum se zăreau mici norişori de fum alb. Între timp, oamenii din jurul lui se uitară la el ca nişte statui, tăcuţi, uimiţi şi înspăimântaţi de această catastrofă care avusese loc atunci când nimeni nu se aştepta la catastrofe, atunci când aveau timp să o observe.

În timp ce locotenentul privea fix pădurea, oamenii îşi întoarseră şi ei capetele, astfel că, la fel de tăcuţi, contemplară o clipă cu toţii pădurea îndepărtată, ca şi cum minţile lor ar fi fost fixate asupra misterului călătoriei unui glonţ.

Ofiţerul fusese bineînţeles obligat să-şi apuce sabia cu mâna stângă. N-o ţinea de mâner. O strângea ciudat de mijlocul lamei. Luându-şi ochii de la pădurea ostilă, privi sabia şi păru că nu ştie ce să facă cu ea şi unde să o pună. Pe scurt, această armă devenise brusc ceva străin pentru el. O privi cu stupefacţie, ca şi cum ar fi ţinut în mână un trident, un sceptru sau o cazma.

În cele din urmă, încercă să o bage în teacă. Să bagi o sabie ţinută cu mâna stângă de mijlocul lamei într-o teacă atârnată la

şoldul stâng este o adevărată performanţă. Acest ofiţer rănit se luptă disperat cu sabia şi cu teaca nărăvaşă, respirând în tot acest timp ca un luptător.

În acea clipă, oamenii care stăteau ca nişte spectatori se dezmeticiră şi se îngrămădiră cu milă în jurul lui. Sergentul de serviciu luă sabia şi o băgă cu blândeţe în teacă. În momentul respectiv, se ţinu nervos la distanţă şi nu atinse nici măcar cu un deget trupul locotenentului. O rană îi conferă o demnitate ciudată celui care o are. Oamenii sănătoşi se dau înapoi cu teamă în faţa acestei maiestuozităţi noi şi teribile. E ca şi cum mâna rănitului se află pe cortina care ascunde revelaţiile întregii existenţe, semnificaţia furnicilor, a conducătorilor, a războaielor, a oraşelor, a luminii soarelui, a zăpezii, a unei pene căzute din aripa unei păsări; iar puterea ei aruncă strălucire asupra unui trup însângerat şi îi face pe ceilalţi oameni să înţeleagă uneori că sunt nesemnificativi. Camarazii lui îl priviră cu ochi mari şi gânditori. Mai mult decât atât, se temură vag că greutatea unui deget ar putea să-l facă să cadă cu capul înainte, ar putea precipita tragedia, l-ar putea arunca în necunoscutul întunecos şi cenuşiu. Iată de ce sergentul de serviciu se ţinu nervos la distanţă în timp ce băga sabia în teacă.

Se oferiră şi alţii să-l ajute. Unul îl întrebă timid pe locotenent dacă doreşte să se sprijine de umărul lui, dar cel din urmă îl alungă cu tristeţe. Avea înfăţişarea celui care ştie că este victima unei boli îngrozitoare şi îşi înţelege neputinţa. Privi din nou pădurea pe deasupra fortificaţiei, apoi se întoarse şi se îndepărtă încet. Îşi ţinea cu blândeţe încheietura dreaptă în mâna stângă, de parcă braţul rănit ar fi fost făcut dintr-o sticlă foarte fragilă.

Iar oamenii priviră în tăcere pădurea, apoi îl priviră pe locotenentul care se îndepărta, apoi pădurea, apoi pe locotenent.

În timp ce ofiţerul rănit părăsea câmpul de luptă, putu să vadă multe lucruri care, în calitate de participant la bătălie, îi erau necunoscute. Văzu un general pe un cal negru privind pe deasupra rândurilor albastre ale infanteriei la pădurea verde care îi ascundea problemele. Un aghiotant galopă furios, îşi opri brusc calul în faţa lui, salută şi îi înmână o hârtie. În mod uimitor, scena era exact ca un tablou istoric.

În spatele generalului şi al oamenilor lui, un trâmbiţaş, doi sau trei ofiţeri de ordonanţă şi purtătorul stindardului corpului de armată, toţi călare pe nişte cai nebuni, munceau ca sclavii să-şi menţină poziţiile şi să păstreze respectabila distanţă dintre ei, în timp ce gloanţele pocneau în jurul lor şi le făceau armăsarii să sară în sus cu furie.

O imensă baterie tumultuoasă şi strălucitoare se răsucea spre dreapta. Zgomotele sălbatice ale copitelor, strigătele călăreţilor care învinuiau, lăudau, ameninţau şi încurajau, uruitul roţilor şi sclipirea armelor îl făcură pe locotenent să se oprească. Bateria se mişca în curbe care îţi îngheţau inima; se oprea la fel de dramatic ca spargerea unui val de stânci şi, când înainta, acest agregat de roţi, pârghii şi motoare o făcea armonios, de parcă ar fi fost o rachetă. Sunetul pe care îl scotea era un refren de război care ajungea până în adâncul sufletului omului.

Încă ţinându-şi braţul de parcă ar fi fost făcut din sticlă, locotenentul privi această baterie până când se estompară toate detaliile ei, cu excepţia siluetelor călăreţilor, care se înălţau, coborau şi învârteau bice pe deasupra imensităţii negre.

Mai târziu, locotenentul îşi întoarse privirile spre câmpul de luptă unde împuşcăturile trosneau uneori ca nişte lemne puse pe foc, alteori şuierau cu o neregularitate exasperantă şi alteori reverberau ca tunetul. Văzu fumul înălţându-se în aer şi văzu mulţimi de oameni care alergau şi ovaţionau sau care stăteau şi trăgeau în depărtarea impenetrabilă.

Dădu peste nişte soldaţi rătăciţi şi aceştia îi spuseră cum să găsească spitalul de campanie. Îi descriseseră locul exact unde se afla. De fapt, aceşti oameni ştiau mai multe despre bătălie decât alţii, întrucât nu mai luau parte la ea. Vorbiră despre performanţa fiecărui corp de armată şi a fiecărei divizii şi despre părerea fiecărui general. Ţinându-şi braţul rănit la spate, locotenentul îi privi cu uimire.

La marginea drumului, o brigadă făcea cafea, iar zumzetul discuţiilor amintea de un internat de fete. Mai mulţi ofiţeri veniră la el şi îl întrebară nişte lucruri despre care nu ştia nimic. Văzându-i braţul, unul începu să-l dojenească:

— Hei, omule, nu aşa se procedează. Trebuie să-ţi îngrijeşti rana.

Ofiţerul puse stăpânire pe locotenent şi pe rana locotenentului. Tăie mâneca şi dezgoli braţul; fiecare nerv zvâcni uşor la atingerea lui. Legă rana cu batista, dojenind în continuare. Tonul lui te făcea să crezi că avea obiceiul să fie rănit în fiecare zi. Locotenentul îşi lăsă capul în jos, simţind că nu ştia cum să fie rănit corect.

Corturile albe şi joase ale spitalului erau grupate în jurul unei foste şcoli. Aici era o agitaţie ciudată. În prim-plan, două ambulanţe se înţepeniseră cu roţile în noroiul adânc. Şoferii aruncau vina unul pe altul, gesticulând şi dojenind, în timp ce din ambulanţe, ambele încărcate cu răniţi, se auzea din când în când câte un geamăt. O mulţime interminabilă de oameni bandajaţi veneau şi plecau. Mulţi stăteau la umbra copacilor îngrijind capete, braţe sau picioare. Pe treptele şcolii avea loc o dispută furtunoasă. Stând cu spatele sprijinit de un copac, un om cu o faţă la fel de cenuşie ca o pătură de campanie nouă fuma o pipă din ştiulete de porumb. Locotenentul voi să alerge la el şi să-i spună că era pe moarte.

Un doctor ocupat trecu pe lângă locotenent.

— Bună dimineaţa, zise el, zâmbind prietenos.

Apoi zări braţul locotenentului şi faţa lui se schimbă imediat.

— La să vedem rana aia.

Părea brusc plin de dispreţ faţă de locotenent. Era evident că rana îl plasa pe acesta din urmă foarte jos pe scara socială. Doctorul strigă nervos:

— Ce dobitoc a legat-o aşa?

Locotenentul răspunse:

— Un om.

Când rana fu descoperită, doctorul o pipăi cu dispreţ.

— Hm, zise el. Vino cu mine şi o să te îngrijesc.

Vocea lui conţinea acelaşi dispreţ de parcă ar fi zis: „Va trebui să mergi la închisoare.” Locotenentul fusese foarte supus până atunci, dar acum se înroşi la faţă şi se uită în ochii doctorului.

— Sper că nu-mi veţi amputa braţul, zise el.

— Prostii, omule! Prostii! Prostii! strigă doctorul. Vino cu mine. N-o să ţi-l amputez. Haide. Nu fi copil.

— Dă-mi drumul, zise locotenentul, dându-se înapoi cu furie şi privind fix uşa fostei şcoli, care i se părea la fel de sinistră ca uşile tărâmului morţii.

Şi astfel îşi pierdu locotenentul braţul. Când ajunse acasă, surorile, mama şi soţia lui plânseră multă vreme la vederea mânecii goale.

— Bănuiesc că nu contează chiar atât de mult, zise el, stând ruşinat în mijlocul acestor lacrimi.

O EXPERIENŢĂ A SĂRĂCIEI

Era noaptea târziu, iar ploaia măruntă făcea trotuarele să sclipească precum oţelul şi să capete nuanţe albastre şi galbene în lumina nenumăratelor felinare. Un tânăr îşi târa încet picioarele, fără entuziasm, cu mâinile vârâte adânc în buzunarele pantalonilor, îndreptându-se spre locurile din centrul oraşului unde se pot închiria paturi pentru câţiva bănuţi. Era îmbrăcat într-un costum vechi şi zdrenţăros, iar pălăria lui era o minunăţie cu calota plină de praf şi cu borul rupt. Se ducea să mănânce aşa cum mănâncă hoinarul şi să doarmă aşa cum doarme vagabondul. Când ajunse în parcul City Hall, tânărul era deja atât de huiduit şi de acoperit de diversele epitete răutăcioase pe care băieţeii i le adresaseră din când în când, încât era într-o stare de tristeţe extrem de profundă. Ploaia măruntă îi umplea de apă vechiul guler din catifea al paltonului său şi, în timp ce stofa udă i se lipea de gât, tânărul simţea că nu mai poate exista plăcere în viaţă. Se uită în jurul lui, căutând un vagabond de cea mai joasă speţă, ca să-şi împartă suferinţele cu el, dar luminile aruncară o strălucire tremurătoare peste rândurile şi cercurile de bănci pustii care sclipeau umede, dezvăluind petice de iarbă udă în spatele lor. Părea că clienţii lor obişnuiţi avuseseră lucruri mai bune de făcut în noaptea respectivă. Nu erau decât nişte grupuri de oameni bine îmbrăcaţi din Brooklyn care roiau spre pod.

Tânărul zăbovi o vreme, apoi îşi târî picioarele de-a lungul străzii Park Row. Calitatea hainelor mulţimii scăzu brusc, iar lucrul acesta îl făcu să se simtă uşurat, să se simtă în sfârşit ca acasă. Începu să vadă zdrenţe care se potriveau cu zdrenţele lui. În Piaţa Chatham, hoinarii stăteau împrăştiaţi în faţa cârciumilor şi a caselor cu chirie, trişti şi răbdători, amintind vag de atitudinea puilor de găină pe timp de furtună. Tânărul se alătură acestor oameni şi se întoarse încet să privească viaţa curgătoare a marii străzi.

Prin ceaţa nopţii reci şi furtunoase, vehiculele de probă înaintau tăcute unele după altele pe şine, vopsite în roşu şi

având alămuri strălucitoare, mişcându-se cu o putere formidabilă, calme şi irezistibile, periculoase şi întunecate, rupând tăcerea doar cu sunetul puternic şi înspăimântător al gongului. Două râuri de oameni roiau de-a lungul trotuarelor, stropiţi cu un noroi negru care făcea ca fiecare pantof să lase o urmă asemănătoare unei cicatrici. Deasupra capului, trenurile suspendate se opreau cu un scrâşnet puternic de roţi în gara care, cocoţată pe stâlpii ei ca nişte picioare de om, părea să semene cu un fel de crab monstruos care stătea pe vine deasupra străzii. Se auzeau pufăielile rapide ale locomotivelor. Pe o alee erau nişte paravane sobre de culoare purpurie şi neagră, pe care felinarele sclipeau palid ca nişte flori brodate.

O cârciumă stătea cu un aer lacom într-un colţ. O tăbliţă sprijinită de stâlpul din faţa uşii anunţa „Supă caldă pe gratis în seara asta!” Mişcându-se încoace şi-ncolo ca nişte buze flămânde, uşile batante plescăiau în cântate în timp ce cârciuma se îndopa cu oameni plinuţi, mâncând cu o poftă uimitoare şi nesfârşită, zâmbind într-un fel de nedescris când oamenii veneau din toate direcţiile ca nişte sacrificii oferite unei superstiţii păgâne.

Atras de tăbliţa apetisantă, tânărul se lăsă înghiţit. Un barman puse pe tejghea o stacană de bere neagră şi ameninţătoare. Forma ei monumentală se înălţă până când spuma depăşi calota pălăriei maro a tânărului.

— Supa e acolo, oameni buni, zise barmanul cu amabilitate.

Tânărul şi un palid omuleţ îmbrăcat în zdrenţe îşi luară stacanele şi se îndreptară în grabă spre o tejghea unde un om cu favoriţi uleioşi, dar impunători servi cu bunăvoinţă dintr-un ibric până când cei doi cerşetori avură în faţa lor o supă fierbinte în care pluteau câteva idei de carne de pui. Sorbindu-şi supa, tânărul simţi cordialitatea exprimată de căldura amestecului şi îi zâmbi omului cu favoriţi uleioşi dar impunători, care oficia ca un preot în spatele unui altar.

— Mai vreţi, oameni buni? le întrebă el pe cele două siluete triste din faţa lui.

Omuleţul palid acceptă cu un gest rapid, dar tânărul clătină din cap şi ieşi afară, mergând în urma unui bărbat a cărui înfăţişare uimitor de ponosită promitea faptul că omul va şti unde se găsesc locuinţele care pot fi închiriate ieftin.

Pe trotuar, tânărul îl acostă pe bărbatul cu înfăţişare

ponosită.

— Hei, ştii cumva un loc ieftin de dormit?

Celălalt ezită o vreme, privind într-o parte. În cele din urmă, făcu semn din cap în direcţia străzii.

— Eu dorm acolo când am bani suficienţi, zise el.

— Cât costă?

— Zece cenţi.

Tânărul clătină trist din cap.

— E prea scump pentru mine.

În acel moment, un bărbat ameţit şi îmbrăcat în haine ciudate se apropie de cei doi. Capul lui era o junglă de păr şi de favoriţi, din care i se zăreau privirile pline de vinovăţie. Uitându-te atent, era posibil să-i distingi liniile crude ale gurii, care arăta ca şi cum tocmai ar fi înghiţit cu satisfacţie o bucăţică fragedă şi jalnică. Semăna cu un criminal care comitea din plin crime ciudate, dar acum vocea lui avea o nuanţă imploratoare ca a unui căţel afectuos. Se uită linguşitor la cei doi bărbaţi şi începu să ceară de pomană cântând un cântecel.

— Hei, oameni buni, puteţi să-i daţi unui om sărman câţiva cenţi ca să-nchirieze un pat? Am cinci şi-mi mai treb'e doi ca să-mi asigur un pat. Serios, oameni buni, p'teţi să-mi daţi doi cenţi ca să-nchiriez un pat? Ştiţi cum se simte un om respe'tabil când îl păr'seşte norocu', iar eu…

Privind imperturbabil un tren care trecea cu zgomot deasupra capului său, bărbatul cu înfăţişare ponosită îl întrerupse cu o voce neutră:

— Du-te naibii!

Dar tânărul îi vorbi criminalului cerşetor pe un ton uimit şi întrebător:

— Hei, cred că eşti nebun! De ce nu te adresezi cuiva care arată ca şi cum ar avea bani?

Clătinându-se pe picioare şi alungând din când în când obstacole imaginare din faţa nasului său, criminalul începu să explice în detaliu psihologia situaţiei. Era atât de profundă, încât era de neînţeles.

După ce epuiză subiectul, tânărul îi spuse:

— Arată-ne cei cinci cenţi.

La auzul acestei propoziţii, pe faţa criminalului apăru o expresie de supărare beată, plină de suspiciune. Cu un aer extrem de chinuit, începu să se scotocească prin buzunare cu

nişte mâini roşii şi tremurătoare. Câteva clipe mai târziu, anunţă cu o voce îndurerată, ca şi cum ar fi fost trădat:

— Sunt numa' patru.

— Patru, zise tânărul gânditor. Uite cum stă treaba. Eu sunt străin aici şi, dacă o să-mi arăţi unde e locul ăla ieftin al tău, o să-ţi fac rost de ceilalţi trei cenţi.

Faţa criminalului străluci de bucurie. Favoriţii lui tremurară din pricina puterii pretinselor lui sentimente. Într-un exces de încântare şi de prietenie, îl apucă pe tânăr de mână.

— Dac-o să faci asta, at'nci eşti un tip al naibii de cumsecade, strigă el. Şi-o să te ţin minte toată viaţa, jur că aşa o să fac; şi-o să te răspl'tesc dac-o să am ocazia; jur că o să te tratez bine, aşa o să fac; şi-o să te ţin mereu minte, zise el cu demnitatea unui om beat.

Tânărul se dădu înapoi, privindu-l pe criminal cu răceală.

— Nu e nevoie, zise el. Arată-mi locul, asta e tot ce trebuie să faci.

Gesticulând recunoscător, criminalul îl conduse pe tânăr de-a lungul unei străzi întunecate. În cele din urmă, se opri în faţa unei uşi prăfuite. Îşi ridică mâna ca şi cum ar fi vrut să-l impresioneze pe însoţitorul lui.

— Uite ce-i, zise el cu o expresie de înţelepciune profundă şi antică pe faţă. Te-am adus aci şi cu asta basta, nu-i aşa? Dacă n-o să-ţi placă locul, nu-i nevoie să te superi pe mine, nu? N-o să-mi porţi ra'chiună, nu?

— Nu, zise tânărul.

Criminalul îşi flutură tragic mâna şi urcă primul pe scara abruptă. Pe drum, tânărul îi dădu criminalului trei cenţi. În capul scării, un bărbat cu ochelari îi privi binevoitor printr-o gaură făcută într-o scândură. Le luă banii, scrise nişte nume într-un registru şi îi conduse în grabă pe cei doi de-a lungul unui coridor întunecat.

La scurt timp după începerea acestei călătorii, tânărul îşi simţi ficatul dat peste cap, căci din locurile întunecate şi ascunse ale clădirii veniră deodată mirosuri ciudate şi insuportabile, care îl atacară ca nişte boli maligne cu aripi. Păreau să vină de la corpuri omeneşti înghesuite ca sardinele în încăperi sordide; emanările provenite de la o sută de perechi de buze urât mirositoare; mirosurile de la o mie de orgii trecute; expresia a o mie de suferinţe prezente.

Un bărbat îmbrăcat doar cu o cămaşă de culoarea tutunului se plimba somnoros pe coridor. Îşi frecă ochii şi, căscând fenomenal, ceru să i se spună cât era ceasul.

— Unu şi jumătate.

Bărbatul căscă din nou. Deschise o uşă, iar trupul lui apăru conturat pentru o clipă pe fundalul întunecat şi opac al interiorului încăperii. Spre această uşă se îndreptară cei trei bărbaţi şi, când aceasta fu deschisă din nou, mirosuri îngrozitoare ieşiră din cameră ca nişte duşmani, astfel că tânărul fu obligat să se lupte împotriva lor ca împotriva unui vânt covârşitor.

Trecu ceva vreme până când ochii tânărului se obişnuiră cu întunericul profund dinăuntru, dar bărbatul cu ochelari îl conduse cu pricepere, oprindu-se o clipă ca să-l lase pe un pătuţ pe criminalul şchiop. Îl duse pe tânăr la un pătuţ care stătea liniştit lângă fereastră şi, arătându-i un dulap înalt pentru haine care stătea lângă capul patului cu aerul ameninţător al unei pietre de mormânt, îl lăsă acolo.

Tânărul se aşeză pe pătuţ şi se uită în jurul lui. Într-o parte îndepărtată a camerei se afla o lampă cu gaz, a cărei flacără mică şi portocalie ardea tremurător. Peste tot erau mase mari de umbră, în afară de imediata vecinătate a lămpii, unde se vedea o ceaţă subţire şi cenuşie. Pe măsură ce ochii lui se obişnuiră cu întunericul, tânărul văzu trupuri de oameni tolănite pe pătuţurile care ocupau fiecare centimetru al podelei, zăcând într-o tăcere mormântală sau respirând şi sforăind înspăimântător, ca peştii înjunghiaţi.

Tânărul îşi încuie pălăria şi pantofii în sarcofagul de lângă el şi apoi se întinse pe pat cu o haină veche şi familiară pe umeri. Trase delicat o pătură peste o parte a hainei. Pătuţul era acoperit cu piele şi era la fel de rece ca zăpada care se topeşte. Tânărul fu obligat să tremure o vreme pe chestia asta care semăna cu o lespede. Dar se încălzi curând şi îşi întoarse capul să se uite la prietenul lui, criminalul, pe care îl distingea vag tolănit pe un pătuţ ca un om beat turtă. Sforăia îngrozitor de tare. Părul şi barba lui erau ude şi sclipeau slab, iar nasul lui aprins strălucea estompat, ca o lumină roşie pe timp de ceaţă.

Foarte aproape de tânăr se afla un om palid care îşi expunea la frig pieptul şi umerii dezgoliţi. Un braţ îi atârna într-o parte a pătuţului, iar degetele atingeau podeaua udă din ciment a

camerei. Dedesubtul sprâncenelor negre i se vedeau ochii, expuşi de pleoapele întredeschise. Tânărului i se păru că el şi această fiinţă asemănătoare unui cadavru schimbau o privire lungă şi că celălalt avea ochi ameninţători. Se trase înapoi, privindu-şi vecinul din spatele păturii întunecate. Omul nu făcu nicio mişcare toată noaptea, ci zăcu în această neclintire ca un cadavru care aşteaptă bisturiul doctorului.

Peste tot prin cameră se vedeau nuanţe gălbui de piele goală, mâini şi picioare aruncate în întuneric, ieşind afară din pătuţuri; genunchi ridicaţi în aer, braţe atârnând lungi şi subţiri pe marginea paturilor. Majoritatea acestor membre erau ca nişte statui, sculptate, moarte. Dulapurile ciudate care se înălţau peste tot ca nişte pietre de mormânt dădeau impresia bizară a unui cimitir unde cadavrele erau pur şi simplu aruncate pe jos.

Totuşi, din când în când puteau fi văzute mâini şi picioare zbătându-se fantastic în agonia unui coşmar, însoţite de strigăte guturale, de mormăieli şi de înjurături. Într-un colţ întunecat era un individ care, în visele lui, era chinuit de cine ştie ce nenorocire înspăimântătoare, căci începu brusc să bocească, iar plânsetele lui semănau cu urletele unui câine, răsunând jalnic şi ciudat în acest loc rece plin de pietre de mormânt, unde oamenii zăceau ca nişte morţi.

La început ascuţit şi transformându-se la final în nişte gemete melancolice, sunetul exprima o tragedie sinistră a posibilităţilor de nepătruns ale viselor omului. Dar pentru tânăr acestea nu erau doar simplele ţipete ale unui om străpuns de o viziune; erau o exprimare a semnificaţiei camerei şi a ocupanţilor ei. Pentru el, sunetul era protestul nenorocitului care simte atingerea imperturbabilelor roţi de granit şi care strigă cu o elocvenţă impersonală, cu o putere care nu vine din el, dând glas plânsetului unui întreg segment, al unei clase, al unui popor. Acest lucru, insinuându-se în mintea tânărului şi amestecându-se cu umbrele vaste şi sumbre care se răsuceau ca nişte uriaşe degete negre în jurul trupurilor goale, îl făcu pe tânăr să nu mai doarmă, ci să stea să sculpteze biografiile acestor oameni din puţina lui experienţă. Din când în când, individul din colţ urla în agonia chinuitoare a imaginaţiei lui.

În cele din urmă, o rază lungă şi ascuţită de lumină cenuşie pătrunse prin geamul prăfuit al ferestrei. Afară, tânărul văzu

acoperişuri sinistru de albe în lumina zorilor. Raza de lumină se făcu galbenă şi deveni din ce în ce mai strălucitoare, până când razele aurii ale dimineţii pătrunseră puternic şi cu vitejie în cameră. Atinseră cu o culoare scânteietoare corpul unui omuleţ gras, care sforăia întretăiat. Capul lui chel, rotund şi sclipitor străluci brusc ca o decoraţie. Omuleţul se ridică în capul oaselor, se uită la soare, înjură nervos şi îşi trase pătura peste splendorile ornamentale ale capului său.

Tânărul privi cu mulţumire această dispariţie a umbrelor în faţa suliţelor strălucitoare ale soarelui şi adormi curând. Când se trezi, auzi vocea criminalului înjurând de mama focului. Ridicându-şi capul, îl zări pe camaradul lui aşezat pe marginea pătuţului, scărpinându-şi gâtul cu nişte unghii lungi care scoteau un sunet aspru ca de pile.

— Asta e o specie nouă. Au deschizătoare de conserve în picioare.

Criminalul îşi continuă tirada violentă. Tânărul îşi descuie repede dulapul şi îşi scoase pantofii şi pălăria. În timp ce stătea pe marginea pătuţului legându-şi şireturile, se uită în jurul lui şi văzu că lumina zilei transformase camera într-una comparativ banală şi neinteresantă. Oamenii, ale căror feţe păreau placide, senine sau absente, erau ocupaţi cu îmbrăcatul, în timp ce începu să se audă zumzăitul puternic al unei conversaţii ironice.

Câţiva se plimbau nepăsători în pielea goală. Ici-colo erau bărbaţi cu muşchi, ale căror piei străluceau curate şi plesnind de sănătate. Pozau splendid, stând impunători ca nişte şefi. Când îşi puseră pe ei hainele dizgraţioase, avu loc o schimbare extraordinară. Atunci li se văzură umflăturile şi lipsurile de tot felul.

Alţii prezentau multe diformităţi. Umerii erau înclinaţi, încovoiaţi, traşi într-o direcţie sau în alta. În mod remarcabil, din această categorie făcea parte şi omuleţul gras care refuzase să-i fie glorificat capul. Trupul lui scurt şi îndesat în formă de pară se agita încoace şi-n colo, în timp ce el înjura ca la piaţă. Se părea că îi dispăruse un articol de îmbrăcăminte.

Tânărul se îmbrăcă în grabă şi se duse la prietenul lui, criminalul. La început, acesta îl privi uimit. În adâncul minţii lui înceţoşate, faţa tânărului i se părea cunoscută. Îşi scărpină gâtul şi se gândi. În cele din urmă rânji, un zâmbet larg

luminându-i treptat chipul.

— Salut, Willie! strigă el vesel.

— Salut, zise tânărul. Eşti gata de plecare?

— Bineînţeles.

Criminalul îşi legă grijuliu pantofii cu nişte sfoară şi ieşi încet din cameră. Când ajunse în stradă, tânărul nu se simţi deloc brusc uşurat că scăpase de mirosurile îngrozitoare. Uitase cu totul de ele şi respirase normal, fără vreo senzaţie de neplăcere sau de dezgust.

Tocmai se gândea la aceste lucruri în timp ce mergea pe stradă, când tresări deodată simţind mâna tremurătoare a criminalului strângându-l de braţ; când criminalul vorbi, vocea lui era extrem de agitată.

— Al naibii să fiu dacă nu era un individ cu o cămaşă de noapte în locul ăla.

Tânărul fu uluit pentru o clipă, dar apoi zâmbi cu indulgenţă când constată ce umor avea criminalul.

— Eşti un mincinos nenorocit, zise el.

La care criminalul începu să gesticuleze extravagant şi să jure pe cele mai ciudate lucruri. Se puse nebuneşte la mila unei sorţi remarcabile dacă povestea lui nu se dovedea a fi adevărată.

— Avea cămaşă de noapte! Jur pe tot ce am mai sfânt! susţinu el şi în acel moment ochii lui erau plini de uimire, iar gura îi era zbârcită de o agitaţie nefirească.

— Da, domnule! O cămaşă de noapte! O cămaşă de noapte de culoare albă!

— Minţi!

— Nu, domnule! Să mor eu dacă nu era un tip cu o blestemată de cămaşă de noapte albă!

Faţa lui exprima o uimire infinită.

— O cămaşă de noapte de culoare albă, repeta el întruna.

Tânărul văzu intrarea întunecată a unui restaurant aflat la subsol. O tăbliţă pe care scria „Tocana noastră n-are niciun mister!” şi alte inscripţii vechi şi ponosite îi spuseră că acela era un loc pe măsura buzunarului său. Se opri în faţa lui şi îi spuse criminalului:

— Eu cred că o să intru să mănânc ceva.

Nu se ştie din ce motiv, criminalul păru stânjenit auzind asta. Privi pentru o clipă intrarea seducătoare a restaurantului. Apoi

se îndepărtă încet.

— La revedere, Willie, zise el cu curaj.

Pentru o secundă, tânărul studie silueta care se îndepărta. Apoi strigă:

— Stai puţin!

Când se apropiară unul de altul, tânărul vorbi fioros, de parcă se temea că celălalt îl va considera generos:

— Uite ce e, dacă vrei să iei micul dejun, o să-ţi împrumut eu trei cenţi. Dar trebuie să te pui pe treabă. N-am de gând să te întreţin, altfel o să dau faliment până diseară. Nu sunt milionar.

— Willie, îţi jur că singurul lucru de care am nevoie acum este un pahar de băutură, zise criminalul cu seriozitate. Simt că mi-e gâtul în flăcări. Dar, întrucât n-am de unde să-l iau, merge şi micul dejun, iar dacă tu vrei să faci asta pentru mine, atunci eşti cel mai bun băiat pe care l-am întâlnit vreodată.

Petrecură câteva clipe schimbând fraze abile, în care fiecare susţinea că celălalt era – aşa cum spusese iniţial criminalul – „un om respe'tabil". Şi încheiară asigurându-se reciproc că erau nişte suflete inteligente şi virtuoase. Apoi intrară în restaurant.

Înăuntru era o tejghea lungă, slab luminată de surse ascunse privirilor. Doi sau trei bărbaţi cu şorţuri cândva albe alergau de colo-colo.

Tânărul cumpără o ceaşcă de cafea cu doi cenţi şi o chiflă cu un cent. Criminalul cumpără şi el acelaşi lucru. Ceştile erau pline de dâre maronii, iar linguriţele de tinichea păreau că fuseseră scoase din prima piramidă. Erau acoperite de vreme cu nişte cruste negre asemănătoare muşchiului de copac şi erau îndoite şi pline de semne rămase în urma atacurilor unor dinţi demult uitaţi. Dar hoinarii deveniră calzi şi veseli în faţa ospăţului lor. Criminalul deveni amabil când amestecul fierbinte îi unse gâtul uscat, iar tânărul simţi curajul curgându-i prin vene.

Amintirile începură să-l asalteze pe criminal şi acesta scoase la lumină povestiri lungi, complicate şi incoerente, spuse cu iuţeala trăncănitoare a unei femei bătrâne.

— … o slujbă bună în Orange. Dar şeful te freca mereu. Eram acolo de trei zile şi m-am dus să-l rog să-mi împrumute un dolar. „Du-te naibii", a zis el, iar eu mi-am pierdut slujba. Sudul nu e bun. Blestemaţii ăia de negri lucrează pentru douăzeci şi

cinci şi treizeci de cenţi pe zi. Iau pâinea de la gura albilor. Dar mâncarea e bună. Traiul e uşor. Da; am lucrat puţin şi în Toledo, transportând buşteni cu pluta. Primăvara făceam doi sau trei dolari pe zi. Am trăit pe picior mare. Dar iarna era un frig de crăpau pietrele. Am crescut în nordul New Yorkului. Ar trebui să trăieşti acolo să vezi cum e. Dar nu e niciun strop de bere sau de whisky în adâncul pădurii. În schimb, poţi să mănânci câtă mâncare caldă vrei. Am stat acolo până când m-a dat bătrânu' afară. „Pleacă naibii de-aci, ticălos nefolositor ce eşti! Pleacă naibii de-aci şi du-te să mori", a zis el. „Tare bun tată mai eşti", i-am spus eu şi l-am părăsit.

În timp ce ieşeau din restaurantul întunecat, se întâlniră cu un bătrân care încerca să fugă cu un pacheţel de mâncare pe care îl furase, dar un bărbat înalt cu o mustaţă răvăşită stătea în faţa lui ca un dragon, împiedicându-l să scape. Îl auziră pe bătrân protestând pe un ton plângăreţ:

— Vreţi mereu să ştiţi cu ce ies afară şi nu vedeţi niciodată că intru de obicei înăuntru cu un pachet pe care-l aduc de la birou.

În timp ce hoinarii îşi târau picioarele de-a lungul străzii Park Row, criminalul începu să fie din ce în ce mai vesel.

— Am trăit ca nişte regi, zise el, plescăind încântat din buze.

— Ai grijă sau va trebui să plătim pentru asta la noapte, îl avertiză cu tristeţe tânărul.

Dar criminalul refuză să privească spre viitor. Continuă să meargă şchiopătând, adăugând pasului său o uşoară zburdălnicie ca de miel. Gura îi era strâmbată de un rânjet.

În parcul City Hall, cei doi se aşezară într-un cerc de bănci sfinţite de tradiţiile celor din clasa lor socială. Se cuibăriră în hainele lor vechi, fiind somnoros conştienţi de trecerea orelor, lucru care pentru ei nu avea nicio semnificaţie.

Oamenii de pe stradă care mergeau grăbiţi încoace şi-ncolo formau o masă de siluete întunecate, schimbătoare şi totuşi neclintite. Mergeau îmbrăcaţi în hainele lor bune ca şi cum ar fi avut nişte misiuni importante, fără să le arunce nicio privire celor doi hoinari aşezaţi pe bănci. Pentru tânăr, ei exprimau distanţa infinită care îl despărţea de tot ceea ce avea valoare pentru el. Poziţia socială, confortul, plăcerile vieţii, toate astea erau regate imposibil de cucerit. Se înspăimântă brusc.

În fundal, numeroasele clădiri cu nuanţe nemiloase şi cumplit

de înalte reprezentau pentru el emblema unui popor care îşi împinge capul regal în nori, fără să se uite deloc în jos, aspiraţiile sale sublime făcându-l să-i ignore pe nenorociţii care se chinuie la picioarele lui. Zarva oraşului era pentru el o zăpăceală de limbi ciudate care flecăreau nepăsătoare; era clinchetul monedelor, vocea speranţelor oraşului, speranţe care pentru el nu existau.

Recunoscu că era un vagabond şi, de sub borul lăsat în jos al pălăriei, privirile lui începură să se umple de vinovăţie, având expresia criminală care apare o dată cu anumite convingeri.

DUELUL CARE NU A MAI AVUT LOC

Patsy Tulligan nu era deloc înţelept, dar avea un curaj extraordinar. Erau oameni pe strada Cherry care îl bătuseră de cinci ori, dar ştiau cu toţii că Patsy ar fi fost gata să fie bătut şi a şasea oară ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Odată, el şi doi prieteni se duseră pe Eighth Avenue, cu mult în afara teritoriului lor, iar seara la întoarcere se opriră adeseori în cârciumi, până când fură complet inconştienţi de mediul înconjurător şi total nepăsători faţă de orice şi oricine.

Când ajunseră pe Lower Sixth Avenue, se opriră într-o cârciumă în care se vedeau din afară multe lumini şi mult lemn lustruit, iar înăuntru lumina blândă cădea strălucitoare pe alămuri îndelung şlefuite şi pe şi mai mult lemn lustruit. Era o cârciumă mai bună decât cele pe care le frecventau ei de obicei, dar nu dădură atenţie acestui lucru. Se aşezară la una din măsuţele care erau înşiruite paralel cu barul şi comandară bere. Se uitară placizi la decoraţii, la barman şi la ceilalţi clienţi. Când se întâmpla ceva, discutau despre asta cu o sinceritate uimitoare şi cuvintele lor erau la fel de gratuite ca aerul pentru ceilalţi oameni de acolo.

La miezul nopţii erau puţini oameni în cârciumă. Patsy şi prietenii lui continuau să bea. La o altă masă erau doi bărbaţi bine îmbrăcaţi, care fumau încet trabucuri şi se legănau pe scaune. Erau preocupaţi doar de ei înşişi şi nu trădau nici măcar printr-o clipire faptul că îşi dădeau seama de existenţa altor oameni. La o altă masă, chiar în spatele lui Patsy şi al prietenilor lui, era un cubanez slab, cu nişte mâini şi nişte picioare miraculos de mici şi cu puţin puf tineresc pe buza de sus. Când îşi ducea din când în când ţigara la buze, degetul mic era îndoit cu delicateţe şi se zărea o licărire verde când lumina cădea pe un inel uriaş cu smarald. Barmanul venea de multe ori pe la mese cu tava lui mică din alamă. Ocazional, Patsy şi cei doi prieteni ai lui se certau.

Odată se întâmplă ca micul cubanez să facă un zgomot, iar Patsy îşi întoarse capul să se uite la el. Apoi, Patsy făcu un comentariu nepotrivit pe un ton cam ridicat. Folosi un cuvânt

care nu înseamnă prea multe pentru cei care îşi pierd vremea pe strada Cherry, dar pentru cubanez cuvântul fu precum o împunsătură de pumnal. Se auzi un hârşâit puternic în momentul în care un scaun fu împins repede în spate.

Micul cubanez era în picioare. Ochii îi străluceau de furie când se uită la Patsy. Faţa lui măslinie căpătase o nuanţă cenuşie din pricina mâniei. Pieptul îi ieşea în afară cu o demnitate arogantă, iar mâna lui, încă strângând paharul de vin, nu tremura niciun pic, degetul mic fiind în continuare îndoit, cu smaraldul enorm strălucind pe el. Ceilalţi rămaseră nemişcaţi, privindu-l fix.

— Domnule, începu el ceremonios. M-ai insultat. Eşti un câine, un ticălos şi un nenorocit. Te scuip. Vreau satisfacţie.

Vorbea grav şi lent, cuvintele lui curgând într-un ritm extraordinar de calm printre buzele care îi tremurau de mânie.

Patsy se uită la el peste umăr.

— Ce-ai păţit? întrebă el.

Nu prea înţelegea cuvintele acestui omuleţ care se uita fix la el, dar îşi dădea seama că era vorba de o bătaie. Mârâi cu promptitudinea specifică clasei lui sociale şi dădu dispreţuitor din umeri.

— Care-i problema ta? Şterge-o! N-ai treabă cu mine, nu? Atunci, du-te şi vezi-ţi de-ale tale.

Prietenii lui se rezemară vitejeşte de spătarele scaunelor lor şi îl măsurară din cap până în picioare pe acest individ slăbuţ care i se adresa lui Patsy.

— Ce tot latră piticania aia?

— Vrea să se bată!

— Ce?

Cubanezul îi ascultă liniştit. Doar atunci când cei trei începură să râdă corpul lui tremură ca şi când ar fi fost biciuit. Îşi puse paharul jos şi se duse la masa lor. Mişcările lui erau întotdeauna impresionant de lente.

— Domnule, începu el din nou. M-ai insultat. Vreau s-s-satisfacţie. Vreau să-ţi împung trupul cu sabia. În ţara mea ai fi fost deja mort. Vreau s-s-satisfacţie.

Patsy îl privise până atunci pe cubanez cu o uşoară uimire. În cele din urmă, faţa lui începu să se întunece şi pe buze îi apăru acel rânjet larg cu care ar fi înfruntat un înger al morţii. Se ridică brusc în picioare şi se îndreptă spre micul cubanez. Avea

să fie şi el impresionant.

— Hei, tinere, dacă-ţi mai trăncăne mult gura, o să şterg podeaua cu tine. Ce tot îndrugi acolo, ei? Îţi baţi joc de mine? Dacă crezi că sunt un molâu, te înşeli. Aşa să ştii! Să nu-ţi închipui că sunt uşor de învins.

Şi, în timp ce-l privea furios pe micul cubanez, îşi încheie discursul cu un cuvânt elocvent:

— Larvă!

Barmanul îşi lustruia nervos tejgheaua cu un prosop, fără să-i scape pe bărbaţi din ochi. Din când în când devenea extrem de interesat şi se apleca în faţă, punând o mână pe marginea tejghelei în timp ce în cealaltă ţinea prosopul făcut grămadă, de parcă ar fi fost transformat într-o statuie de bronz chiar în mijlocul activităţii de lustruire.

Cubanezul nu făcu nicio mişcare când Patsy veni spre el şi-şi ţinu discursul. La sfârşit, îşi întoarse faţa lividă spre locul unde, deasupra lui, Patsy se fudulea şi dădea din umeri, etalându-şi cu pricepere vitejia şi promptitudinea. Cu vocea lui clară şi tensionată, cubanezul nu rosti decât un singur cuvânt. Era cea mai îngrozitoare insultă. Păru de-a dreptul că îi iese de pe buze şi că pocneşte în aer ca sticla care se sparge.

În afară de micul cubanez, toţi cei prezenţi tresăriră ca electrocutaţi. Patsy trase o înjurătură şi se năpusti înainte până când aproape că-l doborî pe celălalt. Pumnii lui erau încleştaţi. Cubanezul ridică ferm un deget.

— Dacă mă atingi, te omor.

Cei doi bărbaţi bine îmbrăcaţi veniseră repede, scoţând strigăte de protest. Interveniseră pe neaşteptate chiar în secunda în care Patsy se năpustise înainte şi cubanezul rostise cuvintele ameninţătoare. Acum, cei patru bărbaţi formau un grup agitat, certăreţ şi violent, un bărbat bine îmbrăcat ţinându-i predici cubanezului, iar celălalt ţinându-l pe Patsy, care era înfuriat la culme, repetând cu voce tare ameninţarea cubanezului şi zbătându-se să ajungă la el de dragul răzbunării.

Lustruind febril tejgheaua cu prosopul şi plimbându-se din când în când nervos de colo-colo, barmanul strigă:

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu vă bateţi aici! Dacă vreţi să vă bateţi, ieşiţi afară în stradă şi chelfăniţi-vă cât vreţi. Dar nu vă bateţi aici.

Patsy nu ştia decât un lucru şi îl repeta întruna:

— El vrea să se bată! N-am început eu! El vrea să se bată.

Bărbatul bine îmbrăcat din faţa lui răspundea încontinuu:

— Ei, haide, e doar un copil. Nu ştie ce face. E nebun. Doar n-o să dai într-un copil ca el.

Patsy şi prietenii lui – care înjurau şi mârâiau – o ţineau pe-a lor:

— El vrea să se bată!

Întreaga afacere era limpede ca bună ziua când te uitai la ea. Intervenţia şi discuţia intolerabilă îi aţâţară pe cei trei.

— Care e problema ta? întrebară ei. Asta nu te priveşte pe tine, nu? Ce treabă ai tu să dai atâta din gură?

Celălalt pacificator încerca să-i ţină în frâu pe micul cubanez, care devenise violent.

— Dacă mă atinge, îl omor. Trebuie să ne luptăm ca nişte gentilomi sau o să-l omor în clipa în care o să pună mâna pe mine.

Bărbatul care îl ţinea pe Patsy înţelese aceste fraze strigate în spatele lui şi îi explică lui Patsy:

— Dar el vrea să vă bateţi cu săbiile. Cu săbiile, înţelegi?

Ocolindu-i pe pacificatori, cubanezul îi strigă lui Patsy în faţă:

— Ah, dacă ai fi în faţa sabiei mele! Ah! Ah! A-a-ah!

Patsy lovi furios cu pumnul, dar pacificatorii se năpustiră asupra lui ca jucătorii de rugby. Patsy fu extrem de uimit. Continuă să încerce cu încăpăţânare să se apropie de cubanez destul cât să-l poată pocni. Cubanezul răspundea sălbatic acestor încercări:

— Dacă mă atingi, o să-ţi tai inima în două!

În cele din urmă, Patsy zise:

— Ei bine, dacă ţine morţiş să ne batem cu săbiile, o să mă bat cu el. Cu siguranţă că o să mă bat cu el.

Era evident că toată agitaţia asta îl obosise, iar acum gâfâia cu aerul unui om care e gata să accepte orice condiţii doar să înceapă lupta mai repede. Zise fudul:

— O să mă bat în săbii cu el. Să-şi aducă săbiile şi o să mă bat cu el până când o să renunţe.

Cei doi bărbaţi bine îmbrăcaţi rânjiră.

— O să te facă numai găuri, îi ziseră ei lui Patsy. E spadasin. Nu te poţi bate cu el în săbii. O să te omoare într-un minut.

— O să încerc oricum, zise Patsy cu vitejie şi cu hotărâre. O

să încerc oricum şi o să rezist cât o să pot.

Cât despre cubanez, corpul lui tremura de încântare. Cu faţa radiindu-i de o bucurie sălbatică, îşi fixă privirile asupra lui Patsy, în ochii lui licărind o lumină criminală. Chipul lui exprima o furie animalică de nedescris.

— Ah! Ah! O să se bată cu mine! Ah!

Luă inconştient poziţia de luptă a unui spadasin. Avea mişcările iuţi ale unui luptător priceput.

— Ah, b-r-r-ruta! B-r-r-ruta! Îl voi înjunghia ca pe un porc!

Continuând să rânjească, cei doi pacificatori se distrau de minune pe seama lui Patsy.

— Idiotule, omul ăsta o să te taie în bucăţi. Mai bine te arunci de pe pod dacă vrei să te sinucizi. N-o să rămâi în viaţă nici zece secunde.

Patsy era de neclintit.

— Dacă el vrea bătaie cu săbiile, asta o să primească. O să încerc oricum.

Unul dintre bărbaţi zise:

— Ai sabie? Ştii ce-i aia o sabie? Ai sabie?

— Nu, n-am sabie, zise Patsy cu sinceritate. Dar pot să fac rost de una.

Apoi adăugă curajos:

— Şi încă repede.

Cei doi bărbaţi râseră.

— Nu înţelegi că e moarte sigură să te baţi în săbii cu acest individ?

— Nu-i nimic! Ştiu eu ce fac. Dacă el vrea să se bată în duelul ăsta blestemat, eu sunt de acord.

— Te-ai mai bătut vreodată în duel, prostule?

— Nu. Dar o să mă bat! Nu sunt un bleg. Dacă el vrea să se bată în duel, nu mă dau în lături! Înţelegeţi?

Patsy îşi dădu pălăria pe ureche şi se fuduli. De venea foarte serios. Micul cubanez izbucni:

— Ah, haideţi, domnilor! Haideţi! Putem lua o birjă. Ah, umflatule, o să te înjunghii, o să te înjunghii. Ah, o să arăţi foarte frumos, foarte frumos. Ah, haideţi, domnilor. O să ne oprim la hotel, la hotelul meu. Am arme acolo.

— Serios? Piticanie neagră ce eşti! strigă Patsy ca un nebun, cu o voce răguşită, drept răspuns la partea personală a cuvintelor cubanezului.

Făcu un pas înainte.

— Adu-ţi blestematele de săbii! porunci el. Adu-ţi săbiile! Adu-le repede! O să mă bat cu tine! O să mă bat cu oricine! O să mă bat cu tine cu un cuţit şi cu o furculiţă dacă vrei! O să mă bat cu tine stând în picioare sau pe scaun!

Patsy îşi ţinu pasionatul discurs cu nişte gesturi sălbatice şi extrem de accentuate, cu mâinile întinse elocvent, cu bărbia scoasă în faţă şi cu ochii strălucitori.

— Ah! strigă vesel micul cubanez. Ah, eşti foarte furios. Ah, cum o să-ţi mai tai inima în două, dragul meu prieten!

Şi ochii lui străluceau ca nişte rubine, privirile lui agere fiind mereu fixate asupra feţei lui Patsy. Cei doi pacificatori erau transpiraţi şi disperaţi. Unul din ei zise:

— Al naibii să fiu dacă ăsta nu e cel mai ridicol lucru pe care l-am văzut vreodată!

Celălalt replică:

— Pentru zece dolari, aş fi tentat să-i las pe tâmpiţii ăştia doi să se dueleze.

Patsy se plimba fudul de colo-colo, discutând arogant cu prietenii lui.

— M-a luat drept un bleg. A crezut că o să mă sperie vorbind despre săbii. O să se înşele.

Se adresă cubanezului:

— Eşti un ticălos de scandalagiu, nu-i aşa? O să te mănânc cu fulgi cu tot, asta o să fac!

Lucrurile începură să se precipite. Răbdarea bărbaţilor bine îmbrăcaţi nu ţine o veşnicie. Se părea că îi cele din urmă avea să aibă loc o bătaie între cei şase Feţele oamenilor erau roşii de mânie. Se împinseră sfidător unii pe alţii şi aproape fiecare urlă la alţi trei sau patru din cei implicaţi. Barmanul renunţase să mai pro testeze. Înjură pentru o vreme şi îşi zăngăni paharele Apoi sări peste tejghea şi ieşi afară din cârciumă, înjurând de mama focului.

Când se întoarse cu un poliţist, Patsy şi cubanezul se pregăteau să plece împreună. Patsy îşi ţinea ultimul discurs:

— O să mă bat în săbii cu tine! Bineînţeles că aşa o să fac! Haide, piticanie! O să mă bat cu tine oriunde şi cu orice! O să ne batem frumuşel amândoi, să nu uiţi asta! Sunt gata. Nu sunt un bleg! Mă bat cu cineva de îndată ce zice că vrea să mă bat cu el, iar dacă tu vrei să ne batem, îţi stau la dispoziţie.

Poliţistul zise cu asprime:

— Hei, ce se întâmplă aici?

Avea un aer profesionist. Cubanezul înaintă calm.

— Nu e treaba dumitale.

Poliţistul se făcu roşu la faţă.

— Ce?

Unul din bărbaţii bine îmbrăcaţi îl trase pe celălalt de mânecă.

— Acum e momentul să o ştergem, şopti el.

Se opriră la o stradă distanţă de cârciumă şi se uitară cum poliţistul îl scoate pe cubanez pe uşă afară. Avu loc o scurtă încăierare pe trotuar şi cincizeci de oameni apărură imediat ca din senin pe această stradă pustie în miez de noapte ca să o privească.

În cele din urmă, cei trei bărbaţi din Cherry Hill ieşiră din cârciumă şi se îndreptară fuduli şi vitejeşte spre pacificatori.

— Se dădea atât de mare vorbind de duelul ăsta! le zise Patsy. Dar l-aş fi bătut măr şi să nu uitaţi asta.

Căci Patsy nu era deloc înţelept, dar avea un curaj extraordinar.

PĂRĂSIREA

Lumina gălbuie a felinarului care pătrundea cu dificultate prin geamurile prăfuite de pe ambele părţi ale uşii dădea nuanţe ciudate feţelor şi corpurilor celor trei femei care flecăreau în holul clădirii. Făceau gesturi rapide, iar umbrele lor uriaşe se amestecau în fundal, dând impresia unui conflict teribil.

— Pariez că nu e aşa de cuminte cum crede el că e. Poate să o supravegheze şi să aibă grijă de ea cât i-o plăcea; când ea o să vrea să-l prostească, o să-l prostească. Şi de unde ştie el că ea nu-l prosteşte chiar acum?

— Crede că o împiedică să o ia pe drumul greşit. Da. Zice că e prea drăguţă să o lase singură. Prea drăguţă! Ha! Sadie a mea…

— Să fii sigură că o supraveghează îndeaproape. Săptămâna trecută s-a întâlnit pe scări cu băiatul meu, Tim, iar Tim nici n-a apucat să-i zică două vorbe, că bătrânul a şi început să urle: „Fiică, fiică, vino încoace, vino încoace!”

În acest moment intră în clădire o fată şi, după expresia lezată care apăru brusc pe feţele celor trei bârfitoare, fu evident că ea fusese subiectul discuţiei lor. Fata trecu pe lângă ele dând uşor din cap, iar femeile se întoarseră să se uite după ea.

În timp ce urca scările, fata îşi desfăcu vălul. Frumuseţea ochilor ei era evidentă, dar aceştia aveau în ei ceva ascuns care aproape că le strica efectul. Fata avea o fixitate ciudată a privirii, adusă din stradă, ca privirea unui om care a văzut o succesiune de pericole trecătoare, cu ameninţări la fiecare colţ.

La ultimul etaj, fata deschise o uşă şi apoi se opri în prag, în faţa ei aflându-se un interior care părea negru şi plat ca o perdea. Poate că îi trecu prin cap o idee copilărească despre strigoi, căci strigă cu o voce abia auzită:

— Tati!

Nu primi niciun răspuns. Focul din soba aflată în cameră trosnea la intervale de timp spasmodice. Unul din capace era prost pus şi fata văzu că acest fapt producea o lumină

semicirculară pe tavan. De asemenea, o serie de ferestruici din sobă aruncau petice de lumină roşie pe podea. Altfel, camera era cufundată într-un întuneric profund.

Fata strigă din nou:

— Tati!

Nu primi niciun răspuns.

— Tati!

Râse ca una familiară cu capriciile unui om bătrân.

— Cred că eşti foc şi pară din pricina cinei, tată, zise ea şi aproape că intră în cameră, dar se opri brusc, copleşită de un instinct feminin de a fugi departe de acest interior plin de pericole imaginate.

Strigă din nou:

— Tati!

Vocea ei avea o nuanţă de implorare. Era ca şi cum ar fi ştiut că se purta copilăreşte, dar se simţea totuşi obligată să insiste să fie liniştită.

— Tati!

Deodată, fata scoase un strigăt de uşurare, un anunţ feminin că stelele încă se mai aflau pe cer. Căci, conform unui procedeu mistic, focul care mocnea se înteţi brusc, luminând puternic părţi ale pereţilor, podeaua şi mobila simplă, care căpătară o nuanţă roşie ca sângele. Şi în urma acestei explozii dramatice de lumină, fata îl văzu pe tatăl ei aşezat la o masă, cu spatele la ea.

Intră în cameră cu un aer mâhnit, logica ei ajungând evident la concluzia că cineva era de vină pentru spaima ei.

— O, eşti doar supărat din pricina cinei. Am crezut că poate te-ai dus undeva.

Tatăl ei nu răspunse nimic. Fata se duse la un raft aflat într-un colţ şi, luând o lampă mică, o aprinse şi o puse acolo unde îi oferea lumină ca să-şi scoată pălăria şi haina în faţa unei oglinjoare. Câteva clipe mai târziu, începu să se agite printre ustensilele de gătit care erau îngrămădite în chiuvetă şi îi vorbi tatălui ei în timp ce trebăluia, neluându-i în seamă proasta dispoziţie.

— Aş fi venit mai devreme în seara asta, tată, dar şeful ăla de echipă m-a ţinut în magazin până la şase şi jumătate. Ce prost! A venit la mine şi mi-a spus: „Nell, vreau să-ţi dau un sfat frăţesc.” O, îl cunosc eu şi îi cunosc şi sfaturile frăţeşti! „Vreau

să-ţi dau un sfat frăţesc. Nell, eşti prea drăguţă ca să lucrezi în magazinul ăsta şi să te plimbi pe stradă singură, fără să ai pe cineva care să-ţi dea un sfat frăţesc, iar eu vreau să te avertizez, Nell", zice el. „Sunt un om rău, dar nu sunt aşa de rău ca alţii şi vreau să te avertizez.". „Vezi-ţi de treaba ta", zic eu. Îl cunosc. E la fel ca ceilalţi, doar că e puţin mai viclean. Îl cunosc. „Vezi-ţi de treaba ta", zic eu. Ei bine, după o vreme, mi-a zis că o să vină într-o seară să mă vadă. „Chiar aşa?", zic eu. „Numai să te prindă tatăl meu că vii la noi acasă. O să-ţi doreşti să te fi dus la altă fată să-i dai sfaturi frăţeşti.". „Ce-mi pasă mie de tatăl tău?", zice el. „Ce treabă am eu cu el?". „Dacă o să te arunce pe scări, o să-ţi pese", zic eu. „Ei bine, o să vin când nu e el acasă", zice el. „O, e întotdeauna acasă când e vorba să aibă grijă de mine", zic eu. „Şi să nu uiţi asta. Când e vorba să aibă grijă de fiica lui, e pe fază de fiecare dată."

După o vreme, fata se întoarse şi îi vorbi bătrânului pe un ton vesel:

— Înteţeşte focul, tată! O să cinăm imediat.

Dar tatăl ei continuă să rămână tăcut, iar corpul său stătea nemişcat în poziţia lui ţâfnoasă.

Prin urmare, fata păru să vadă nevoia inaugurării unui război feminin împotriva unui bărbat supărat. Se apropie de el, silabisind încet şi înduplecător:

— Tati! O, tati! O-o-o, tati!

Din vitejia subtilă a tonului ei era clar că acest fel de atac împotriva proastelor lui dispoziţii dădea de obicei rezultate, dar în seara asta nu avu efect. Venind de pe buzele ei, cuvintele semănau cu refrenul unei balade vechi, dar bărbatul rămase indiferent.

— Tati! Tăticul meu! O, tati, eşti supărat pe mine? Chiar eşti supărat pe mine?

Îi atinse uşor braţul. Dacă el şi-ar fi întors în acea clipă capul, ar fi văzut aproape de faţa lui chipul ei proaspăt şi surâzător, cu ochi strălucitori ca roua.

— O, tati! Tăticul meu! Tătic drag!

Îşi puse braţul în jurul gâtului lui, apoi se aplecă încet spre el. Era gestul unei regine care ştie că e stăpână, în ciuda supărărilor, a greutăţilor şi a furtunilor.

Deodată, din poziţia în care se afla, fata făcu un salt în spate cu energia nebună a unui mânz speriat. Faţa ei se făcu cenuşie

şi căpătă instantaneu o expresie de groază.

— Tati!

Se aruncă într-un colţ din apropierea uşii şi rămase acolo ghemuită, cu ochii fixaţi asupra siluetei nemişcate, împroşcată de lumina tremurătoare a focului. Braţele ei se întinseră, iar degetele ei înnebunite implorau şi în acelaşi timp respingeau. Era în ele o dorinţă de a mângâia şi un dezgust extrem de intens. Iar părul fetei care până atunci fusese o splendoare era acum o masă dezordonată care atârna şi se legăna ca părul unei vrăjitoare.

Scoase din nou un strigăt teribil. Era mai mult decât ţipătul agoniei, era personal, era adresat celui de pe scaun, era primul cuvânt al unei conversaţii tragice cu morţii.

Se pare că, atunci când îşi pusese braţul în jurul gâtului cadavrului, fata îl mişcase pe acesta din urmă în aşa fel încât acum ea şi el erau faţă în faţă. Atitudinea lui exprima intenţia de a se ridica de la masă. Ochii, fixaţi asupra ei, erau plini de o ură de nedescris.

✧✧✧

Strigătele fetei răscoliră întreaga clădire. Se auziră uşi trântindu-se şi zgomot de paşi pe scări. Mai multe voci răsunară puternic:

— Ce este?

— Ce s-a întâmplat?

— O omoară!

— Loveşte-l cu orice-ţi cade în mână, Jack!

Dar pe deasupra tuturor se auzi vocea ascuţită ca de scorpie a unei femei:

— Prostul ăla bătrân o dă afară din casă, asta face. O dă afară din casă.

CÂINELE MARO ÎNCHIS

Copilul stătea la colţul unei străzi. Se sprijinea cu un umăr de un gard înalt şi-l legăna pe celălalt încoace şi-ncolo, în tot acest timp lovind nepăsător pietrişul cu piciorul.

Lumina soarelui cădea pe pietre, iar un vânt leneş de vară ridica în aer norii de praf gălbui de pe stradă. Căruţe zăngănitoare treceau abia distingându-se prin ei. Copilul privea visător.

După o vreme, un căţel maro închis apăru pe trotuar, mergând grăbit şi atent. O funie scurtă îi atârna de gât. Din când în când, căţelul călca pe ea şi se împiedica.

Se opri în faţa copilului şi cei doi se priviră unul pe celălalt. Câinele ezită o clipă, dar curând începu să dea uşor din coadă. Copilul îşi întinse mâna şi îl chemă. Parcă scuzându-se, câinele se apropie, iar cei doi schimbară mângâieri şi dări din coadă prietenoase. Câinele deveni din ce în ce mai entuziasmat în timpul acestei întrevederi, până când ameninţă să-l dărâme pe copil cu zburdălnicia lui. Ca urmare, copilul îşi ridică mâna şi îi dădu câinelui una în cap.

Acest lucru păru să-l covârşească şi să-l uimească pe căţelul maro închis, rănindu-l până în adâncul sufletului. Se lăsă deznădăjduit la picioarele copilului. Când lovitura fu repetată şi însoţită de reproşuri copilăreşti, câinele se întoarse cu burta în sus şi îşi ţinu labele într-un mod ciudat. În acelaşi timp, se rugă de copil cu urechile şi cu ochii.

Arăta aşa de comic cu burta în sus şi ţinându-şi ciudat labele, încât copilul se amuză foarte tare şi îl lovi uşor de câteva ori la rând, ca să-l ţină în acea poziţie. Dar căţelul maro închis luă această pedeapsă foarte în serios şi consideră fără îndoială că făcuse ceva grav, căci se zvârcoli pocăit şi îşi arătă părerea de rău în toate felurile posibile. Îl imploră pe copil şi se rugă şi mai mult de el.

În cele din urmă, copilul se plictisi de această distracţie şi se întoarse să plece spre casă. În acel moment, câinele se ruga. Stătu pe spate şi îşi întoarse ochii spre silueta care se îndepărta.

Sări numaidecât în picioare şi porni după copil. Acesta din urmă hoinări mecanic spre casă, oprindu-se din când în când să privească diferite lucruri. Într-una din aceste opriri îl descoperi pe căţelul maro închis care îl urmărea cu aerul unui servitor.

Copilul îşi lovi urmăritorul cu un băţ mic pe care îl găsise prin preajmă. Câinele se lăsă în jos şi se rugă până când copilul termină şi îşi reluă drumul. Apoi sări în picioare şi continuă să-l urmărească.

În drum spre casă, copilul se întoarse de multe ori şi bătu câinele, afirmând cu gesturi copilăreşti că îl dispreţuia şi că îl considera un câine lipsit de importanţă, care nu avusese valoare decât o clipă. Câinele se scuză şi îşi exprimă elocvent regretul că era un astfel de animal, dar continuă să-l urmărească pe furiş pe copil. Se simţi atât de vinovat, încât se furişa ca un criminal.

Când copilul ajunse în pragul uşii clădirii în care locuia, câinele mergea conştiincios cu câţiva metri în urmă. Deveni atât de agitat şi de ruşinat când copilul dădu din nou cu ochii de el, încât uită de funia care îi atârna de gât. Se împiedică de ea şi căzu în nas.

Copilul se aşeză pe scară şi cei doi avură o nouă întrevedere. Pe parcursul ei, câinele se strădui din toate puterile să-l încânte pe copil. Zburdă de câteva ori cu atâta entuziasm, încât copilul îl privi brusc ca pe ceva valoros. Făcu un salt iute şi avid înainte şi apucă funia.

Îşi târî prizonierul într-un hol şi urcă mai multe scări dintr-o clădire întunecată. Câinele făcu tot ce putu, dar nu reuşi să şchioapete cu prea multă pricepere pe trepte pentru că era foarte mic şi moale, iar ritmul copilului absorbit de sarcina lui deveni în cele din urmă atât de energic, încât câinele fu cuprins de panică. În mintea lui, era târât către un necunoscut sinistru. Ochii îi ieşiră din orbite din pricina groazei. Începu să dea nebuneşte din cap şi să se împotrivească.

Copilul îşi dublă eforturile. Avu loc o luptă pe scări. Copilul ieşi victorios pentru că era complet absorbit de sarcina lui şi deoarece câinele era foarte mic. Îşi trase prada până la uşa apartamentului său şi o trecu în cele din urmă cu triumf peste prag.

Nu era nimeni acasă. Copilul se aşeză pe podea şi încercă să se împrietenească cu câinele. Câinele acceptă imediat. Îl privi

cu afecţiune pe noul lui prieten. În scurt timp, deveniră prieteni nedespărţiţi.

Când familia copilului îşi făcu apariţia, se iscă un scandal monstru. Câinele fu cercetat, comentat şi înjurat. Fu privit cu atâta dispreţ, încât acesta deveni foarte stânjenit şi căzu la pământ ca o plantă uscată. Dar copilul se duse hotărât în mijlocul camerei şi îi luă apărarea câinelui, strigând cât îl ţineau puterile. Se întâmplă ca tatăl lui să se întoarcă de la serviciu tocmai când protesta în gura mare, înconjurând gâtul câinelui cu mâinile.

Părintele vru să ştie de ce îl făceau pe copil să urle. I se explică în mai multe cuvinte că blestematul de copil voia să introducă un câine jegos în familie.

Se ţinu un consiliu de familie. De el depindea soarta câinelui, dar acesta nu-i dădu deloc atenţie, fiind ocupat să ronţăie capătul hainei copilului.

Chestiunea luă repede sfârşit. Se pare că tatăl era într-o dispoziţie extrem de sălbatică în seara aceea şi, când văzu că toată lumea ar fi uimită şi înfuriată dacă un astfel de câine ar rămâne în casă, hotărî să fie exact aşa. Scoţând un strigăt uşor, copilul se retrase cu prietenul lui într-o parte a camerei ca să se joace cu el, în timp ce tatăl înăbuşi o răscoală feroce a soţiei lui. Şi astfel deveni câinele membru al familiei.

Câinele şi copilul erau mereu împreună, cu excepţia momentelor în care copilul dormea. Copilul deveni un paznic şi un prieten. Dacă adulţii loveau câinele cu picioarele sau aruncau cu lucruri în el, copilul protesta sus şi tare. Odată, când copilul alergase să-şi protejeze prietenul, protestând în gura mare, cu lacrimile curgându-i pe faţă şi cu braţele întinse, fusese lovit în cap cu o tigaie de către tatăl lui, înfuriat din pricina unei aparente lipse de curtoazie a câinelui. De atunci, membrii familiei avură grijă cum aruncau cu lucruri în câine. Mai mult decât atât, acesta din urmă deveni foarte priceput în evitarea proiectilelor şi a picioarelor. Într-o cameră care conţinea o sobă, o masă, un birou şi nişte scaune, câinele dovedea o abilitate strategică extraordinară, evitând, fentând şi alergând printre piesele de mobilă. Putea obliga trei sau patru oameni înarmaţi cu mături, beţe şi cărbuni să-şi folosească toată ingeniozitatea ca să-l lovească. Şi chiar şi atunci când reuşeau, rar se întâmpla să-l rănească serios sau să-i lase vreo

urmă.

Dar aceste scene nu aveau loc atunci când copilul era de faţă. Se ştia că acesta izbucnea în lacrimi când câinele era molestat şi, întrucât copilul era foarte turbulent şi practic de neliniştit când începea să plângă, câinele era astfel protejat.

Totuşi, copilul nu putea să fie întotdeauna lângă el. Noaptea, când dormea, prietenul lui maro închis scotea din cine ştie ce colţ întunecat un urlet sălbatic şi jalnic, un cântec de singurătate şi deznădejde infinită, care răsuna în toată clădirea şi îi făcea pe oameni să înjure. În astfel de momente, cântăreţul era de multe ori alergat prin toată bucătăria şi lovit cu tot felul de lucruri.

Uneori, chiar şi copilul îl bătea pe câine, deşi nu se ştie dacă avea vreodată ceea ce se numeşte un motiv întemeiat. Câinele accepta mereu aceste abuzuri cu un aer de vină recunoscută. Dar câine cum era, animalul nu încerca să fie martir sau să se răzbune. Primea loviturile cu o umilinţă adâncă; în plus, îşi ierta prietenul chiar în momentul în care acesta se oprea şi era gata să-i lingă mâna cu limba lui mică şi roşie.

Când era nefericit şi necazurile îl copleşeau, copilul se băga de multe ori sub masă şi îşi punea capul micuţ pe spatele câinelui. Câinele era mereu înţelegător. Nu e de presupus că, în astfel de momente, animalul profita de ocazie ca să facă aluzie la bătăile nedrepte pe care prietenul lui i le administrase atunci când fusese provocat.

Câinele nu deveni apropiat de ceilalţi membri ai familiei. Nu avea încredere în ei, iar teama pe care o exprima atunci când aceştia se apropiau întâmplător de el îi exaspera deseori peste măsură. Erau extrem de satisfăcuţi când îl înfometau, dar prietenul lui începu în cele din urmă să aibă grijă de problema asta şi, atunci când uita el, câinele se descurca de multe ori singur în secret.

Şi astfel câinele prosperă. Avea un lătrat puternic, lucru care era uimitor având în vedere cât de mică era javra. Încetă să mai urle noaptea cu insistenţă. Într-adevăr, când dormea, mai scotea câteva schelălăieli ca de durere, dar asta se întâmpla fără îndoială când se întâlnea în vis cu câini uriaşi şi fioroşi care îl ameninţau cumplit.

Devotamentul lui faţă de copil spori până când deveni un lucru sublim. Dădea din coadă când copilul se apropia; se lăsa

disperat cu botul pe labe când acesta pleca. Reuşea să-i distingă paşii între toate zgomotele din vecinătate. Erau ca o voce pentru el. Scena prieteniei lor era un regat condus de acest rege teribil, copilul; dar nici critica, nici răscoala nu au existat vreodată în inima singurului său supus. În adâncul mistic şi ascuns al sufletului lui de câine înfloreau dragostea şi fidelitatea.

Copilul avea obiceiul să facă multe excursii prin vecinătate ca să vadă lucruri ciudate. În astfel de momente, prietenul său alerga de obicei în urma lui. Sau poate că o lua înainte. Asta îl obliga să se întoarcă la fiecare sfert de minut ca să se asigure că copilul venea după el. Era convins că aceste călătorii aveau o importanţă deosebită. Cu ce aer înainta! Era mândru să fie slujitorul unui rege atât de măreţ.

Dar, într-o zi, tatăl se îmbătă destul de tare. Veni acasă şi începu să se amuze cu ustensilele de gătit, cu mobila şi cu soţia lui. Era în mijlocul acestei distracţii când copilul intră în cameră, urmat de câinele maro închis. Se întorceau din călătoriile lor.

Ochiul format al copilului observă imediat starea în care se afla tatăl lui. Se ascunse sub masă, unde învăţase din experienţă că era un loc destul de sigur. Întrucât nu se pricepea la astfel de chestiuni, câinele nu-şi dădu seama de adevărata stare a lucrurilor. Se uită cu interes la gestul neaşteptat al prietenului lui. Crezu că înseamnă un giumbuşluc. Începu să meargă lipa-lipa de-a lungul podelei ca să i se alăture. Era întruchiparea unui căţel maro închis aflat în drum spre un prieten.

Chiar atunci fu văzut de capul familiei. Acesta scoase un urlet de bucurie şi îl doborî pe câine la pământ cu un ibric de cafea greu. Schelălăind uimit şi înspăimântat, câinele sări în picioare şi fugi să se ascundă. Bărbatul îl lovi puternic cu piciorul. Asta îl făcu pe câine să se răsucească de parcă ar fi fost prins într-un vârtej de apă. O a doua lovitură cu ibricul îl doborî la pământ.

Scoţând strigăte ascuţite, copilul ieşi din ascunzătoare viteaz ca un cavaler. Tatăl nu dădu nicio atenţie ţipetelor copilului, ci înaintă cu bucurie spre câine.

Întrucât fusese doborât cu rapiditate de două ori la rând, acesta din urmă îşi pierdu speranţa de a mai scăpa. Se întoarse

cu burta în sus şi îşi ţinu labele într-un mod ciudat. În acelaşi timp, imploră cu ochii şi cu urechile.

Dar tatăl avea chef de distracţie şi îi trecu prin minte că ar fi amuzant să arunce câinele pe fereastră. Aşa că se aplecă şi, apucând de un picior animalul care se zvârcolea, îl ridică în aer. Îl învârti vesel de două sau de trei ori deasupra capului, apoi îl aruncă cu precizie pe fereastră.

Câinele zburător provocă surpriză în cartier. O femeie care uda plantele într-un bloc de vizavi scoase fără să vrea un strigăt şi scăpă un ghiveci cu flori din mână. Un bărbat aflat la o altă fereastră se aplecă periculos pe geam ca să urmărească zborul câinelui. O femeie care atârna rufe într-o curte începu să ţopăie sălbatic. Avea gura plină de cârlige, dar braţele ei sloboziră un fel de exclamaţie. Arăta ca o prizonieră cu căluş la gură. Copiii alergau ţipând.

Trupul maro închis ateriză grămadă pe acoperişul unui şopron aflat cu cinci etaje mai jos. De acolo, se rostogoli pe trotuarul unei alei.

Copilul din camera aflată cu mult deasupra izbucni într-un plâns sfâşietor şi ieşi în grabă afară. Îi luă mult să ajungă în alee, pentru că mărimea lui îl obliga să coboare scările cu spatele, treaptă cu treaptă, ţinându-se cu ambele mâini de treapta dinainte.

Când veniră mai târziu după el, membrii familiei îl găsiră aşezat lângă trupul neînsufleţit al prietenului său maro închis.

RITMUL TINEREŢII

I

Stimson stătea plin de furie într-un colţ. Era un om înspăimântător şi avea nişte favoriţi răzleţi, chiar dacă era foarte scund.

„Pierde-vară ăla”, zise el în sinea lui. „Ar fi mai bine să renunţe să-i mai facă ochi dulci lui Lizzie. Ce-i prea mult nu-i sănătos. Altfel o să fie concediat.”

Îşi încruntă sprâncenele, se duse la uriaşele uşi deschise şi se uită la o firmă. Pe ea scria „Caruselul lui Stimson Mammoth” şi era splendidă. Stimson contemplă firma. Era o chestie

enormă; literele erau de statura unui om. Strălucirea şi măreţia ei îi săriră în ochi lui Stimson. Când termină de contemplat, acesta dădu gânditor şi hotărât din cap.

— Nu, nu, mormăi el. Ce-i prea mult nu-i sănătos. Altfel o să fie concediat.

De pe plajă se auzi vag zgomotul bubuitor al valurilor care se loveau de ţărm, zgomot amestecat cu strigătele celor care se scăldau în apă. Plaja, cerul şi marea se întindeau până departe într-un punct mistic din nord. În acest unghi mare, o fată într-o rochie roşie se târa încet ca un fel de păianjen pe ţesătura naturii. Câteva steaguri atârnau leneş deasupra locurilor unde vestiarele erau adunate în pătrate compacte. La marginea mării stătea un vapor cu pânzele întunecate pictate neclar pe cer, iar în înaltul văzduhului neclintit şi fierbinte plutea încet un şoim mare.

În interiorul caruselului era un vârtej de lei, girafe, cămile, ponei şi capre decorative, lumina care pătrundea prin ferestrele aflate deasupra reflectându-se în lacul şi în metalul lor şi făcându-le să strălucească. Cu picioare rigide din lemn, animalele alergau într-o cursă care nu se sfârşea niciodată, în timp ce o orchestră cânta într-un ritm sălbatic. Soarele de vară îşi împrăştia razele aurii peste baldachinurile rubinii purtate de alergătorii neobosiţi şi peste toate decoraţiile care făceau ca maşinăria lui Stimson să fie magnifică şi celebră. O mulţime de copii care râdeau stăteau călare pe animale, aplecându-se în faţă ca o cavalerie pornită la atac, scuturând frâiele şi chiuind de bucurie. Din când în când, se aplecau periculos demult ca să apuce inelele de fier care le erau întinse de către un braţ lung de lemn. În acel moment de mare intensitate dinaintea apucării rapide a inelelor, le puteai vedea trupurile mici tremurând de nerăbdare; râsetele lor răsunau ascuţite şi entuziasmate. Aşezaţi pe şirurile lungi de bănci, mulţimi de oameni stăteau şi priveau jocul, în timp ce un tată se ridica din când în când în picioare şi se apropia de carusel ca să-şi încurajeze, să-şi atenţioneze sau să-şi aplaude odrasla zburătoare. Mamele strigau deseori:

— Fii atent, Georgie!

Orchestra urla pe platforma ei, asurzind urechile cu cântecul ei lung şi monoton. Într-un colţ, un bărbat cu un şorţ alb striga din spatele unei tejghele pe deasupra zarvei:

— Floricele de porumb! Floricele de porumb!

Un tânăr stătea pe o platformă mică şi înaltă, construită în formă de scenă chiar în afara cercului de animale. Era datoria lui să manevreze braţul de lemn şi să fixeze inelele. Când acestea dispăreau în mâinile copiilor triumfători, tânărul întindea un coş în care se întorceau toate, cu excepţia celui din alamă, care însemna încă o rundă pe gratis şi îl făcea pe deţinător foarte celebru. Tânărul stătu toată ziua pe platforma lui îngustă, fixând inele sau întinzând coşul. Era un fel de cavaler în aceste jocuri ale copilăriei. Era foarte ocupat.

Totuşi, isteţul Stimson observase că tânărul găsea adeseori timp să se întoarcă şi să-i zâmbească unei fete care vindea timid bilete în spatele unei plase argintii. Ăsta era într-adevăr marele motiv al furiei lui Stimson. Tânărul de pe platforma înaltă nu avea niciun fel de permisiune să-i zâmbească fetei din spatele plasei argintii. Era o neobrăzare extraordinară. Stimson era uimit. „La naiba, tipul ăla îi zâmbeşte fiicei mele”, zise el din nou în sinea lui. Chiar şi în tonul acesta mânios se putea distinge faptul că Stimson era uimit că un tânăr îndrăznea să-i zâmbească fiicei în prezenţa augustului tată.

Deseori, fata cu ochi negri se uita printre firele strălucitoare şi, când era văzută de tânăr, îşi întorcea de obicei repede capul ca să-i dovedească acestuia că nu era interesată de el. Alteori, însă, ochii ei păreau plini de teama tandră ca el să nu cadă de pe acea platformă extrem de periculoasă. Cât despre tânăr, era clar că aceste priviri îl umpleau de curaj, drept pentru care stătea nepăsător în locul lui înalt, de parcă n-ar fi fost nimic dacă ar fi căzut de acolo. Oricât de ocupat ar fi fost, tânărul găsea timp să privească înflăcărat silueta din spatele plasei argintii.

Această curtare tăcută avea loc pe deasupra capetelor mulţimii care se înghesuia în jurul maşinăriei strălucitoare. Privirile rapide şi elocvente ale tânărului îşi duceau silenţioase şi nevăzute mesajul la destinaţie. În felul acesta, între cei doi se stabilise în cele din urmă o înţelegere şi o prietenie subtilă. Transmiteau cu precizie tot ceea ce simţeau. Băiatul îşi rostea dragostea, respectul şi speranţa în schimbările aduse de viitor. Fata îi spunea că îl iubeşte, că nu-l iubeşte, că nu ştie dacă îl iubeşte. Uneori, o tăbliţă pe care scria „casier” cu litere aurii şi care atârna de plasa argintie se punea între ei şi bruia tandrul

mesaj.

Povestea de dragoste nu continuase fără mânie, nefericire şi disperare. Odată, fata îi zâmbi unui tânăr care venise să cumpere bilete pentru surioara lui, iar tânărul de pe platformă, observând acest zâmbet, se umplu de furie. Stătu ca o statuie întunecată a răzbunării pe piedestalul lui şi întinse coşul spre copii cu un gest plin de dispreţ faţă de fericirea lor lipsită de conţinut, faţă de bucuria lor nesigură şi temporară. Timp de cinci ore, tânărul nu se uită nici măcar o dată la fată atunci când aceasta îl privea. Avea de gând să o zdrobească cu indiferenţa lui; avea de gând să-i demonstreze că nu avusese niciodată intenţii serioase. Totuşi, când o privi pe furiş, descoperi că era mai veselă decât de obicei. Când îşi dădu seama că indiferenţa lui nu o zdrobise, tânărul suferi mult. Trase concluzia că ea nu-l iubea. Dacă l-ar fi iubit, ar fi fost zdrobită. Timp de două zile, duse o existenţă nefericită pe platforma lui înaltă. Se consolă gândindu-se cât de nenorocit era şi aruncând pe furiş priviri rapide spre faţa iubită. În orice caz, era în prezenţa ei şi o putea vedea bine din locul unde se afla atunci când mica tăbliţă pe care scria „casier” nu se punea între ei.

Dar aceşti nori dispărură curând şi rapid, iar ei trăiră în pace sub împărătescul cer albastru al încrederii reinstaurate, o pace care reprezenta mulţumire, o pace care, ca un copil, se încredea în viitorul înşelător. Această încredere dură până a doua zi, când ea, dintr-un motiv necunoscut, refuză brusc să se mai uite la el. El continuă să-şi facă mecanic datoria, ameţit, victimă torturată a îndoielii, spaimei şi bănuielii. O imploră din priviri să-i transmită o explicaţie. Ea îi răspunse cu o privire rece care îi îngheţă sângele în vine. Exista o mare diferenţă între motivele pe care le aveau ei să fie supăraţi. Ale lui erau mereu copilăreşti, dar vizibile, clare ca lumina zilei. Ale ei erau subtile, feminine, la fel de neînţelese ca stelele şi la fel de misterioase ca umbrele nopţii.

Căzură şi se înălţară, se înălţară şi căzură în felul acesta până când îşi dădură seama că nu mai puteau trăi unul fără celălalt. Deveniseră atât de preocupaţi de incertitudini, de schimbări, de calea pe care avea să o urmeze dragostea lor, încât lumea ajunsese doar un fundal imens şi lipsit de materialitate. Pe timp de pace, zâmbetele lor erau calde şi

rugătoare, ca nişte mângâieri încredinţate aerului. Pe timp de război, inimile lor tinere şi capabile de o agonie profundă erau chinuite de sentimente complicate de îndoială. Erau victimele înspăimântătorului înger al speculaţiilor drăgăstoase care forţează întruna mintea să meargă pe drumuri care nu duc nicăieri.

Noaptea, întrebarea dacă ea îl iubea sau nu îl bântuia pe tânăr ca o stafie, apărându-i mare cât casa şi spunându-i să nu-şi facă iluzii. A doua zi, această bătălie din timpul nopţii se dezvăluia în pasiunea reînnoită a privirilor lui şi în numărul lor sporit. Ori de câte ori credea că detecta suferinţă şi din partea ei, simţea un fior de bucurie.

Dar veni o vreme când tânărul privi cu dispreţ aceste chinuri. Crezu că şi-a imaginat durerea. Asta se întâmplă atunci când înspăimântătorul Stimson se hotărî să intervină.

„Chestia asta trebuie să înceteze”, îşi zise Stimson în timp ce stătea şi îi privea. Tinerii deveniseră nepăsători faţă de lumea veselă care făcea zarvă în jurul lor; erau atât de absorbiţi de drama lor, încât limbajul privirilor lor era aproape la fel de evident ca nişte gesturi. Prin intermediul agerimii lui şi a puterii lui uimitoare şi infailibile de pătrundere, Stimson intră brusc în posesia acestor fapte evidente. „Ca să vezi neruşinare”, îşi zise el, privindu-l cu un interes nou pe tânărul de pe platformă.

Era un om hotărât. Nu ezita niciodată să înfrunte o criză. Se hotărî să pună imediat capăt acestei poveşti, căci, deşi scund, era foarte înspăimântător şi impulsiv. Se hotărî să zdrobească această visare.

Se duse la plasa argintie.

— Ar fi mai bine să încetezi să te rânjeşti atât la idiotul ăla, zise el cu severitate.

Fata îşi lăsă ochii în jos şi aranjă o grămăjoară de monede de douăzeci şi cinci de cenţi, punându-le una peste alta. Nu era în stare să înfrunte teribila privire scrutătoare a scundului şi înspăimântătorului ei tată.

Stimson se întoarse cu spatele la fiica lui şi se îndreptă spre un loc aflat sub platformă. Îşi fixă privirea asupra tânărului şi spuse:

— Am vorbit cu Lizzie. Ar fi mai bine să-ţi vezi strict de treaba ta sau voi aduce pe altcineva aici săptămâna viitoare.

Era ca şi cum l-ar fi împuşcat. Tânărul se clătină. În cele din urmă, îşi recăpăta oarecum stăpânirea de sine şi reuşi să îngaime:

— B-bine, domnule.

Ştia că era inutil să nege în faţa teribilului Stimson. Începu să zăngăne agitat inelele în coş şi se prefăcu că trebuia să le numere sau să le inspecteze în vreun fel. Nici el nu era în stare să-l înfrunte pe marele Stimson.

Pentru o clipă, Stimson se simţi satisfăcut şi se bucură de efectul ameninţărilor lui.

„I-am aranjat eu”, îşi zise el cu mulţumire de sine şi se duse să fumeze un trabuc şi să se veselească. Prin minte îi trecu gândul mândru că oamenii care veneau în contact cu voinţa lui de fier sfârşeau de obicei prin a se supune rapid şi cu umilinţă.

II

Într-o seară, la o săptămână după ce Stimson se răsfăţase cu gândul mândru că oamenii care veneau în contact cu voinţa lui de fier sfârşeau de obicei prin a se supune rapid şi cu umilinţă, o tânără prietenă de-a fetei din spatele plasei argintii veni la ea şi o rugă să meargă să se plimbe împreună pe plajă după ce avea să se închidă „Caruselul lui Stimson Mammoth”. Fata încuviinţă din cap.

Tânărul de pe platformă care ţinea inelele văzu această încuviinţare şi se gândi la semnificaţia ei. Îi trecu prin minte ideea de a înfrânge vigilenţa înspăimântătorului Stimson. Când caruselul fu închis şi cele două fete se îndreptară spre plajă, tânărul merse aiurea într-o altă direcţie, dar nu le scăpă din ochi şi, de îndată ce se asigură că se descotorosise de Stimson, se duse după ele.

Luminile electrice de pe plajă formau o dungă lată şi tremurătoare, care se întindea paralel cu marea, iar pe poteca spaţioasă mergeau încet mulţi oameni, amestecându-se, încrucişându-se şi uneori lovindu-se unii de alţii. Oceanul vineţiu se întindea în întuneric, iar cerul mov închis de deasupra era plin de stele galbene. Din când în când, pe apă apărea brusc un vârtej de spumă, asemănător unei robe fantomatice, apoi dispărea, lăsând marea în întunericul ei, de

unde se auzeau acele tonuri de bas ale sentimentelor necunoscute ale apei. Un vânt răcoros care amintea de deşertăciunea valurilor le făcea pe femei să-şi înfăşoare şalurile în jurul gâtului şi pe bărbaţi să-şi ţină pălăriile de paie să nu le zboare. Purta în rafale sunetul orchestrei din pavilion. Uneori, oamenii care nu puteau auzi muzica îşi ridicau privirile spre pavilion şi se linişteau văzându-l pe dirijor încă gesticulând şi mişcându-se în depărtare şi pe ceilalţi membri ai orchestrei cu buzele lipite de instrumentele lor. Pe cer răsări o lună modestă, vag argintie.

O vreme, tânărul se temu să se apropie de cele două fete; le urmări de la distanţă şi-şi zise că e un laş. În cele din urmă, le văzu oprindu-se la marginea mulţimii de oameni şi ascultând în tăcere glasul mării. Când ajunse în dreptul lor, tânărul tremura din pricina agitaţiei. Fetele nu-l văzuseră.

— Lizzie, începu el. Eu…

Fata se răsuci imediat şi îşi duse mâna la gât.

— Frank, ce m-ai speriat! zise ea… inevitabil.

— Ştii, eu… eu… se bâlbâi el.

Dar cealaltă fată era una din acele fiinţe care s-au născut să fie martore la tragedii. Avea un respect şi o admiraţie pentru dragoste care erau cu atât mai mari cu cât se gândea că nu ştia nimic despre acest sentiment. Aceşti doi tineri şi sentimentele lor o uimeau şi o făceau să-şi dorească cu modestie să le fie cumva de ajutor. Era o fată foarte simplă.

În mila ei, când tânărul începu să se bâlbâie în faţa lor, ea exageră criza şi crezu că el o să cadă mort la picioarele lor. Timid, dar cu curaj, fata sări să-l salveze.

— Vrei să te plimbi cu noi pe plajă? zise ea.

Tânărul îi aruncă o privire de recunoştinţă profundă căreia nu-i lipsea însă nuanţa de protecţie pe care un bărbat în situaţia lui o simte firește pentru persoana care îl compătimeşte. Cei trei porniră la plimbare.

În cele din urmă, fiinţa născută să fie martoră la această tragedie zise că ea voia să se aşeze şi să privească marea de una singură.

Tinerii o rugară politicos să se plimbe în continuare cu ei, dar ea se încăpăţână. Voia să privească marea de una singură. Tânărul îşi jură să-i fie prieten până la moarte.

Şi astfel, cei doi îndrăgostiţi continuară să se plimbe fără ea.

Se întoarseră o singură dată să se uite la ea.

— Jennie e foarte drăguţă, zise fata.

— Bineînţeles că e, răspunse tânărul cu ardoare.

Rămaseră tăcuţi o vreme. În cele din urmă, fata zise:

— Ai fost supărat pe mine ieri.

— Nu e adevărat.

— Ba da. Nu te-ai uitat deloc la mine toată ziua.

— Nu, n-am fost supărat. Doar m-am prefăcut.

Deşi fata ştiuse desigur lucrul ăsta, această mărturisire păru să o înfurie foarte tare. Se uită indignată la el.

— Chiar aşa? zise ea cu un aer de superioritate.

Timp de câteva minute, fata se purtă atât de arogant cu el, încât el o iubi la nebunie. Şi începu să-i recite jalnic nişte fragmente dintr-o poezie.

Când se întoarseră la cealaltă fată şi văzură cât de răbdătoare fusese, inimile lor se umplură de o tandreţe ocrotitoare şi măruntă pentru ea.

Erau foarte fericiţi. Dacă ar fi fost necăjiţi, ar fi privit cu o cruzime criminală acest peisaj feeric al nopţii; întrucât erau veseli, se întrebară vag cum puteau marea vineţie, stelele galbene şi mulţimile schimbătoare de oameni de sub luminile electrice să fie atât de apatice şi de placide.

Se îndreptară spre casă luând-o pe lângă lac, iar acele felinare vesele din hârtie care licăreau şi înaintau rapid pe apă le cântau un refren roşu, violet, verde şi auriu, un cântec al unor orchestre mistice ale viitorului.

Într-o zi, când afacerea lâncezi pe tot parcursul unei după-amiezi monotone şi zăpuşitoare, Stimson se duse în oraş. La întoarcere, descoperi că vânzătorul de floricele de porumb supraveghea casieria din chioşcul lui aflat într-un colţ şi că nimeni nu avea grijă de braţul de lemn şi de inelele de fier. Înaintă spre el ca un sergent de infanterie.

— Unde naiba e Lizzie? întrebă el cu o privire mânioasă.

Deşi lucra de mult timp pentru Stimson, vânzătorul de floricele de porumb nu reuşise niciodată să nu se mai simtă ca înţepenit în faţa acestuia.

— S-au… s-au… s-au dus a-a-acasă, zise el cu greutate, de parcă tocmai ar fi primit o lovitură în cap.

— Acasă la cine? izbucni Stimson.

— A-acasă la dumneavoastră, bănuiesc, zise vânzătorul de

floricele.

Stimson se îndreptă spre casa lui. Pe limbă îi stăteau deja formulate numeroase acuzaţii şi abia aştepta să-şi verse mânia asupra celor doi copii. Îşi găsi soţia suspinând şi cu ochii în lacrimi.

— Unde e Lizzie?

Femeia izbucni:

— O, John… John… au fugit, sunt sigură că au fugit. Au trecut cu trăsura pe aici acum nici trei minute. Probabil că au făcut-o ca să-şi ia la revedere de la mine, căci Lizzie mi-a făcut tristă cu mâna; apoi, înainte să apuc să ies din casă şi să-i întreb unde se duc, Frank a dat bice cailor.

Stimson scoase un urlet înspăimântător.

— Adu-mi pistolul… Cheamă-mi o birjă… Adu-mi pistolul, n-auzi? Ce naiba…

Deveni incoerent. Îi dăduse întotdeauna ordine soţiei lui de parcă aceasta ar fi fost un batalion de infanterie şi, în ciuda nefericirii ei, femeia se obişnuise odată cu trecerea anilor să-l asculte mecanic; dar acum se întoarse brusc spre el, implorându-l pe un ton ascuţit:

— O, John… nu… pistolul.

— La naiba, dă-mi drumul! urlă el din nou şi o îmbrânci.

Alergă pe stradă cu capul descoperit. Erau multe birje în staţiunea balneară, dar lui i se păru că trecură secole până când găsi una. Apoi se repezi spre ea ca un taur.

— În oraş! urlă el în timp ce se aruncă pe bancheta din spate.

Birjarul crezu că e vorba de un infarct. Galopul calului său împrăştie un număr mare de oameni care alergaseră să afle de ce făcea omuleţul fără pălărie un asemenea scandal.

În timp ce birja trecea pe lângă lac, se întâmplă ca Stimson să privească întinderea cenuşie şi calmă de apă şi să recunoască culoarea unei bonete şi felul de a-şi ţine capul al persoanei care o purta. O trăsură mergea de-a lungul drumului care ducea la Sorington. Stimson urlă:

— Acolo… acolo… iată-i… în trăsura aia!

Birjarul îşi dădu în sfârşit seama de adevărata situaţie. Biciui frenetic calul. Începu să rânjească entuziasmat şi bucuros. Acest vehicul vechi cu calul lui toropit şi cu birjarul lui prăfuit şi liniştit păru să se trezească brusc, să se învioreze şi să o ia la goană. Calul încetă să mai mediteze la condiţia lui şi aerul

gânditor îi dispăru de pe faţă. Deveni concentrat asupra picioarelor lui bătrâne şi le despărţi într-un mod ciudat şi ridicol ca să ia viteză. Cu ochii strălucitori, birjarul stătea critic pe capră. Supraveghea fiecare mişcare a acestei maşinării zăngănitoare. Semăna cu un inginer. Îşi folosea biciul cu judecată şi cu grijă aşa cum inginerul ar fi folosit cărbunii sau uleiul. Calul tropăia cu iuţeală pe pavaj, roţile zornăiau, iar caroseria vehiculului şuiera şi gemea.

Pe bancheta din spate, Stimson stătea drept, având acea atitudine impasibilă pe care o are omul furios când este obligat să lase lupta în seama altora. Adeseori însă nu se putea abţine şi striga:

— Haide… haide… te apropii! Mână-l mai repede! Stoarce-l de vlagă! Dă-i bice, prostule!

Se ţinea cu mâna de vergeaua care susţinea acoperişul birjei şi o strângea atât de tare, încât unghiile i se învineţiseră. În faţă, cealaltă trăsură mergea cu o viteză uimitoare, de parcă ar fi ştiut de ameninţarea din spatele ei. Înainta rapid, trasă cu însufleţire de un cal tânăr şi odihnit. Stimson vedea acoperişul trăsurii legănându-se întruna. Acel gemuleţ, asemănător unui ochi, era o batjocură pentru el. La un moment dat, se aplecă în faţă şi urlă furios. Începu să se simtă neputincios; întreaga lui expediţie semăna cu mersul clătinat al unui bătrân pe urmele unor păsări. Sentimentul că era în vârstă îl făcu să se sufoce din nou de mânie. Celălalt vehicul era tinereţea şi mergea în ritmul tinereţii; zbura iute cu speranţa visurilor. Stimson începu să-i înţeleagă pe copiii din faţa lui şi simţi brusc o teamă ciudată, de oarece înţelegea puterea sângelui lor tânăr, forţa de a zbura atât de puternic spre viitor, de a simţi şi de a spera din nou, chiar şi atunci când oasele lui trebuiau îngropate în pământ. Praful de pe drumul fierbinte se ridică încet şi îl înăbuşi pe Stimson.

Drumul se pierdea în zare, într-un punct care sugera o lungime insuportabilă. Celălalt vehicul devenea atât de mic, încât Stimson nu mai putea vedea ochiul batjocoritor.

În cele din urmă, birjarul opri calul din goana lui nebună şi se întoarse spre Stimson.

— Cred că nu mai are niciun rost, zise el.

Stimson făcu un gest de încuviinţare, de furie, de disperare. În timp ce birjarul întorcea calul plin de apă, Stimson se lăsă pe

spate cu uimirea şi cu durerea unui om care a fost sfidat de univers. Transpirase mult, iar acum simţea rece la chelie. Îşi duse mâna la cap, amintindu-şi brusc că-şi uitase pălăria.

În cele din urmă, făcu un gest. Însemna că, în orice caz, el nu era de vină.

SCHIŢE DIN ŢINUTUL SULLIVAN

Un cort în agonie

Odată, patru bărbaţi veniră la pescuit într-un loc ud din pădurea fără poteci. Îşi ridicară cortul tocmai în vârful unei creste stâncoase şi acoperite de pini, de unde un bolovan se putea rostogoli printre copaci şi se putea prăbuşi în lacul aflat la poalele ei. Bărbaţii dormiră somnul pescarilor ghinionişti pe crengi de cucută parfumate, căci pe lac soarele îi toropea, iar ploaia îi uda. În cele din urmă, mâncară ultima bucată de slănină şi afumară şi arseră ultima bezea temătoare şi minunată.

Un omuleţ se oferi numaidecât să stea să păzească tabăra în timp cei ceilalţi trei urmau să aducă provizii de la o fermă, călătorind kilometri întregi prin ţinutul Sullivan ca să ajungă acolo. Bărbaţii îl priviră întristaţi.

— Eşti unicat. Doar diavolul mai e ca tine, ziseră ei blestemându-l şi dispărură în direcţia cunoscută a unei colibe îndepărtate.

Încă nu se întorseseră când se lăsă întunericul şi crengile începură să suspine. Omuleţul stătea lângă prietenul lui, focul de tabără, şi îl alimenta cu buşteni. Pufăia intens dintr-o pipă solidă şi privea miile de umbre care stăteau gata să-l asalteze. Deodată, auzi necunoscutul apropiindu-se, trosnind crengile şi foşnind frunzele moarte. Omuleţul se ridică încet în picioare; hainele refuzară să-i mai vină bine, pipa îi căzu din gură, genunchii se loviră unul de altul.

— Ha! urlă el ameninţător, cu o voce răguşită.

Îi răspunse un mârâit şi un urs păşi în lumina împrăştiată de foc. Omuleţul se sprijini de un pui de copac şi îşi privi musafirul.

Era evident că ursul era un luptător bătrân, căci blana lui neagră devenise cu timpul maro deschis. Mersul lui era plin de încredere, iar ochii lui mici şi sclipitori erau plini de aroganţă. Îşi deschise larg botul şi îşi dezveli colţii albi. Focul intensifică

culoarea roşie din gura lui. Omuleţul nu se mai confruntase niciodată cu o situaţie atât de îngrozitoare şi nu ştia ce să facă.

— Ha! urlă el.

Ursul interpretă asta ca o provocare. Se apropie războinic. Când ajunse lângă omuleţ, acesta fu cuprins brusc de spaimă. Scoase un strigăt şi începu să alerge în jurul focului. „Hei! Chestia asta nu vrea să se lupte, fuge. Ce-ar fi s-o prind?" îşi zise ursul. Pe faţa lui apăru o hotărâre animalică de a se duce… undeva. Începu să alerge în jurul focului. Omuleţul ţipă şi alergă şi mai tare. Dădură ocol focului de două ori.

Uneori, destinul îi loveşte greu pe cei cinstiţi. Ursul câştigă.

Disperat, omuleţul fugi în cort. Ursul se opri la intrare şi mirosi cortul. Simţi mirosul mai multor oameni. În cele din urmă, se aventură înăuntru.

Omuleţul se ghemui într-un colţ. Ursul înaintă greoi, cu sângele fierbându-i în vine, cu părul ridicat şi cu fălcile pline de bale. Omuleţul ţipă şi ieşi stângaci pe sub partea din spate a cortului. Ursul mârâi îngrozitor şi făcu un salt, încercând să pună laba pe prada care dispărea. Acum afară din cort, omuleţul simţi o labă enormă prinzându-l de haină. Se zvârcoli ca un şcolar în mâinile unui răzbunător şi reuşi să-şi dea haina jos. Ursul mormăi triumfător, trase haina în interiorul cortului şi muşcă de două ori din ea, o lovi cu laba şi o strânse în braţe înainte de a descoperi că omuleţul nu era acolo. Nu se înfurie, căci un urs nu e un pirat cu părul negru. Nu e decât o huidumă. Se întinse pe spate, luă haina în cele patru labe ale lui şi începu să se joace zgomotos cu ea. Cele mai îngrozitoare şi mai înspăimântătoare urlete ajunseră până în vârful copacului unde suspina omuleţul şi îi îngheţară sângele în vine. Acesta gemu ceva care se voia a fi o rugăciune şi se agăţă convulsiv de crengile care se îndoiau. Privi cu lacrimi în ochi locul unde prietenul lui, focul de tabără, îşi dădea ultima suflare. În cele din urmă, din cort se auzi un urlet care le eclipsă pe toate celelalte, un mârâit care păru să zguduie tăcerea indiferentă a muntelui, făcându-l să dea din umerii lui de granit. Omuleţul tremură şi se făcu mic, până când nu i se mai văzură decât mâinile şi ochii. La lumina jăraticului, văzu cortul alb tremurând şi prăbuşindu-se cu zgomot. În joaca lui, ursul mişcase din loc prăjina care susţinea cortul la mijloc, pomenindu-se astfel cu el în cap.

Omuleţul deveni acum martorul unei scene extraordinare. Cortul începu să se zbată. Se rostogoli în direcţia lacului. Din interior se auzeau nişte zgomote uimitoare: sfâşieri, gemete şi gâfâieli. Omuleţul începu să chicotească isteric.

Monstrul încurcat în pânză nu reuşi să se elibereze înainte de a ajunge cu cortul pe care îl lovea nebuneşte până la marginea muntelui. Aşa se întâmplă că, urcând pe munte cu bocceluţe şi cu coşuri în braţe, cei trei bărbaţi îşi văzură cortul apropiindu-se. Li se păru că e o fantomă îmbrăcată în alb, urmărită de viespi. Gemetele ei răscoliră crengile de cucută.

Cei trei bărbaţi îşi aruncară bocceluţele cât colo şi se dădură repede la o parte, în ochi licărindu-le frica. Avalanşa de pânză trecu pe lângă ei. Muţi de spaimă şi cu sângele îngheţat în vine, bărbaţii se sprijiniră de copaci şi ascultară. Dedesubtul lor, cortul se lovi de un pin enorm, unde se zvârcoli şi se zbătu. Cei trei îi priviră o clipă convulsiile, apoi o luară la fugă îngroziţi spre vârful muntelui. După ce dispărură, ursul se eliberă cu un efort suprem. Aruncă o privire înspăimântată spre pânza albă, apoi se îndreptă în viteză spre adâncul pădurii.

Cei trei indivizi cuprinşi de spaimă alergară la focul reaprins. Acolo, omuleţul stătea şi fuma liniştit. Se repeziră la el şi-l copleşiră cu întrebări. El contemplă întunericul şi trase lung şi ceremonios din pipă.

— Sunt unic. Doar diavolul mai e ca mine, zise el.

Patru bărbaţi într-o peşteră

Luna se odihni o clipă în vârful unui pin înalt de pe munte.

Omuleţul stătea în faţa focului de tabără, ţinându-le discursuri prietenilor lui.

— Vom avea ce povesti când ne vom întoarce în oraş dacă vom cerceta chestia asta, zise el în concluzie.

Prietenii lui fură cuceriţi.

Omuleţul era hotărât să exploreze o peşteră pentru că îi descoperise intrarea asemănătoare unei guri negre. Cei patru bărbaţi luară câte o torţă din lemn de pin şi coborâră muntele, trecând peste bolovani. Într-un crâng de pe versant se afla o gaură mică şi înclinată. Bărbaţii se opriră la marginea ei.

— Ei bine? zise omuleţul.

Se luptară pentru ultimul loc şi omuleţul fu copleşit. Încercă să iasă afară strigând că, dacă grăsanul venea în urma lui, el va fi astupat. În cele din urmă, trase o înjurătură peste umăr şi intră în patru labe în gaură. Prietenii lui îl urmară cu prudenţă.

Un culoar cu podea din pământ ud şi din pietre, cu pereţi noroioşi, plini de muşchi verde şi de apă ducea în jos. În atmosfera din peşteră, torţele deveniră nişte studii în lumină roşie şi în fum negru.

— Staţi! strigă omuleţul, înăbuşit şi murdar din cap până în picioare. Haideţi să ne întoarcem.

Prietenii lui nu erau curajoşi. Erau ultimii. Cel aflat lângă omuleţ îl împinse de la spate, aşa că omuleţul rosti câteva cuvinte acide şi continuă să se târască cu precauţie. De tavanul ud păreau să atârne tot felul de chestii, gata să le cadă bărbaţilor în cap. Sub mâinile lor, podeaua jilavă părea vie. Când omuleţul încercă să se ridice în picioare, tavanul îl obligă să se lase în jos. Umflături şi vârfuri ascuţite ieşeau din podea şi îl răneau. Hainele îi erau ude şi pline de noroi, iar ochii, aproape orbiţi de fum, încercau să străpungă întunericul aflat mereu în faţa torţei lui.

— Băieţi, haideţi să ne întoarcem! strigă el.

În acel moment, zări o licărire de lumină în întunericul din faţa lui.

— Hei! zise el. Iată o altă ieşire.

Coridorul coti pe neaşteptate. Omuleţul puse o mână după colţ, dar nu atinse nimic. Cercetă şi descoperi că micul coridor o lua brusc în jos. La capătul lui strălucea o lumină galbenă.

Omuleţul se chinui să se întoarcă în loc şi coborî cu picioarele înainte. Ceilalţi îi urmară exemplul. Înaintară toţi cu prudenţă extremă. Pietrele înşelătoare se rostogoliră de sub picioarele omuleţului şi se prăbuşiră cu zgomot, iar câteva pietre mai mici dislocate de bărbaţii aflaţi deasupra lui îl loviră în spate. Reuşi să-şi stabilească echilibrul şi, întorcându-se pe jumătate, îşi înjură prietenii, făcându-i tâmpiţi şi proşti neatenţi. Grăsanul era în coada şirului, gâfâind şi transpirând din abundenţă. Fumul emanat de cele patru torţe din lemn de pin îi pătrundea în corp prin toţi porii. În ochi şi în păr avea numai cenuşă şi scântei. Popasul omuleţului îl enervă.

— Mergi mai departe, prostule! strigă el. Biet măscărici, ţi-e frică!

— Hei! zise omuleţul. Vino aici jos şi mergi tu mai departe, imbecilule!

Grăsanul se înfurie. Se aplecă înainte:

— Idiotule…

Fu întrerupt de unul din picioarele lui, care alunecă şi se lovi de bărbatul aflat mai jos în faţa lui. Nu e bine să te cerţi pe o pantă alunecoasă, când nu ştii ce te aşteaptă jos. Pierzându-şi echilibrul, grăsanul o luă la vale. Se lovi de cel aflat în faţa lui, care se lovi la rândul lui de următorul. Apoi căzură cu toţii peste omuleţul care îi înjura.

Alunecară grămadă pe podeaua alunecoasă şi plină de noroi a coridorului. Poteca de piatră se zgudui din pricina vitezei acestei mingi de oameni încâlciţi şi a strigătelor lor înăbuşite. Torţele se stinseră odată cu căderea bărbaţilor peste omuleţ. Aventurierii se rostogoliră în întuneric spre necunoscut. Omuleţul avu impresia că se năpustea spre moarte, dar chiar şi aşa încolăcit cum era, tot îşi muşcă şi îşi zgârie prietenii, căci era convins că era vina lor. Masa mişcătoare se prăvăli vreo şase metri şi ateriză într-un loc nivelat şi uscat, luminat puternic de nişte lumânări, după care se dezmembră.

Cei patru bărbaţi zăceau grămadă pe podeaua unei camere sinistre. Într-un colţ mocnea un foc, al cărui fum dispărea într-o crăpătură. Într-un alt colţ se afla un pat din crengi uscate de cucută şi două pături. Pe jos zăceau împrăştiate ustensile de gătit, haine, cutii şi un butoi.

Cei patru bărbaţi de-abia luară cunoştinţă de aceste lucruri. Grăsanul nu-l înjură pe omuleţ şi nici omuleţul nu înjură la modul general. Opt ochi larg deschişi erau fixaţi asupra centrului camerei de piatră.

O stâncă mare şi pătrată ca un altar stătea în mijlocul încăperii. Deasupra ei ardeau trei lumânări, puse în nişte ceşcuţe din tinichea care atârnau de tavan. În faţa ei stătea un om, care ţinea în mâinile lui galbene ceea ce părea a fi o carte mică. Era un individ extrem de slab, îmbrăcat cu cămaşa în carouri maro specifică fermierilor. Restul îmbrăcăminţii lui era compus dintr-o pereche de ghete. Avea o barbă lungă şi căruntă. Omul îşi fixă ochii strălucitori şi arzători asupra grămezii de bărbaţi şi rămase nemişcat. Fascinaţi, cu gurile încleştate şi cu sângele îngheţat în vine, cei patru se ridicară în picioare. Privirea licăritoare a pustnicului trecu încet peste

membrii grupului până când dădu peste faţa omuleţului. Se opri arzătoare asupra ei.

Omuleţul tremură şi se strânse ca o frunză uscată sub razele soarelui captate de o lupă.

În cele din urmă, pustnicul vorbi încet, cu o voce groasă. Se vedea că era vocea cuiva care trăia într-o peşteră: era rece, solemnă şi umedă.

— E rândul tău să pui banii pe masă, zise el.

— Ce? zise omuleţul.

Pustnicul îşi înclină barba şi râse; râsul lui semăna fie cu clănţănitul unei fantome pe timp de furtună, fie cu zornăitul unor pietricele într-o cutie de tinichea. Musafirii lui părură gata să moară de frică.

Se strânseră unul în altul şi aruncară priviri speriate peste umăr în timp ce şuşoteau.

— Un vampir! zise unul.

— O fantomă! zise altul.

— Un druid înainte de sacrificiu, murmură altul.

— Umbra unui vraci aztec, zise omuleţul.

În timp ce bărbaţii îl priveau, faţa impenetrabilă a omului se schimbă. Deveni un fundal livid pentru ochii lui, care erau fixaţi asupra omuleţului, arzând ca nişte rubine încinse. Vocea lui tună cu sălbăticie:

— E rândul tău să pui banii pe masă!

Cu o mişcare ca de panteră, scoase un cuţit lung şi subţire şi înaintă aplecat. Doi ogari cadaverici apărură nu se ştie de unde şi, cu priviri şi cu mârâieli fioroase, se prefăcură că sar sălbatici la picioarele omuleţului. Tremurând de frică, prietenii lui îl împinseră pe acesta în faţă.

Omuleţul îşi băgă tremurând mâna în buzunar.

— Cât? zise el, privind speriat cuţitul care licărea.

Rubinele se stinseră.

— Trei dolari, zise pustnicul pe un ton mormântal, care răsună în încăpere şi pe coridoare, trezind morţii din somn. Omuleţul scoase din buzunar câteva bancnote făcute sul şi puse trei din ele pe stânca asemănătoare unui altar. Pustnicul privi cu respect cărticica din mâinile lui. Era un pachet de cărţi de joc.

Bătrânul şi omuleţul înspăimântat jucară pocher sub cele trei lumânări suspendate, pe stânca asemănătoare unui altar.

Ceilalţi trei bărbaţi se ghemuiră într-un colţ şi priviră cu ochi plini de groază. În faţa lor stăteau ogarii cadaverici, care îşi lingeau boturile roşii. Lumânările arseră până se făcură mici şi începură să licărească. Focul din colţ se stinse.

În cele din urmă, jocul ajunse într-un punct în care omuleţul puse cărţile jos şi spuse cu o voce tremurătoare:

— Nu mai pot continua, domnule. Nu mai am bani.

— Ce? ţipă pustnicul. Nu mai poţi continua? Ticălosule! Nemernicule! Javră! Am patru dame, mizerabilule!

Vocea lui deveni atât de puternică, încât omul nici nu mai putu vorbi. Se înecă, luptându-se cu plămânii lui pentru o clipă. Apoi, energia corpului său fu concentrată într-un singur cuvânt:

— Pleacă!

Arătă cu un deget tremurător şi galben spre o crăpătură largă din stâncă. Omuleţul se aruncă spre ea cu un urlet. Prietenii lui îngheţaţi de spaimă îşi simţiră sângele pulsând din nou. Se năpustiră cu salturi mari pe urmele omuleţului. După un minut de căţărări, căderi şi înghiontiri, ajunseră la suprafaţă. Parcurseră distanţa până la tabăra lor în salturi nebuneşti.

La est, cerul era de un galben strălucitor. La vest se vedeau pe pini urmele lăsate de noaptea care dispărea. În faţa focului lor de tabără stătea John Willerkins, ghidul.

— Hei! strigă el când bărbaţii se apropiară. Sunteţi gata să mergeţi la vânat de căprioare?

Fără să-i răspundă, cei patru se opriră şi discutară în şoaptă. În cele din urmă, grăsanul făcu un pas în faţă.

— John, ştii ceva ciudat despre peştera care se află dedesubtul locului ăstuia? întrebă el.

— Da, Tom Gardner, zise imediat Willerkins.

— Ce? zise grăsanul.

— Tom Gardner.

— Ce vrei să spui?

— Păi, vezi tu, Tom Gardner a fost cândva un om cu familie, care locuia într-o fermă mică de prin părţile astea. Se ducea de multe ori în oraş şi într-o zi a început să joace cărţi întruna din tavernele de acolo. S-a dus de râpă destul de repede după aceea. În cele din urmă, a venit într-o zi şi le-a spus părinţilor lui că vânduse ferma şi tot ce avea. La scurt timp, soţia lui s-a stins din viaţă. Tom a luat-o razna şi curând după aceea…

Povestirea fu întreruptă de omuleţ, pe care îl apucară toţi dracii.

— Nu mi-ar păsa nici cât negru sub unghie dacă nenorocitul şi blestematul ăla mi-ar fi lăsat destui bani ca să ajung acasă, ţipă el furios.

Grăsanul se uită calm şi batjocoritor la omuleţ.

— Cel puţin, după ce am cercetat chestia asta, vom avea ce povesti când ne vom întoarce în oraş, zise el.

— Du-te la naiba! răspunse omuleţul.

Muntele hipnotizator

Pe culmea unui deal împodobit cu pini stătea un omuleţ cu spatele sprijinit de un copac. Avea o pipă venerabilă în gură, iar nişte cerculeţe de fum se înălţau încet spre cer; omuleţul mormăia în sinea lui, cu ochii fixaţi asupra unei deschizături negre neregulate în peretele verde al pădurii, la baza dealului. Două urme vagi lăsate de o căruţă duceau în întuneric. Omuleţul îşi scoase pipa din gură şi se adresă pinilor care îl ascultau.

— Mă întreb unde naiba duce, zise el.

Un iepure cenuşiu şi gras ieşi leneş dintr-un tufiş şi stătu în dreptul deschizăturii. Lovindu-se uşor pe burtă cu lăbuţa, se uită gânditor la omuleţ. Omuleţul aruncă cu o piatră şi iepurele fugi printr-o deschizătură. Nişte uşi verzi şi obscure părură să se închidă în urma lui.

Omuleţul tresări.

— A luat-o pe drumul ăla, le zise el pinilor, cu o nuanţă de mister euforic în voce.

Stătu multă vreme şi contemplă uşa care ducea spre pădure. În cele din urmă, se trezi din visare, îşi dezmorţi braţele şi picioarele şi porni la drum. Dar se opri şi privi înapoi.

— Nu-mi imaginez unde duce, mormăi el.

Îşi târî picioarele pe covoarele maro de ace de pin spre marginea unor tufişuri de laur, unde stătea ridicat un cort şi unde nişte flăcări vesele jucau în jurul unor buşteni. Un om gras spumega de furie deasupra unei colecţii de farfurii din tinichea. Veni în întâmpinarea omuleţului şi îi flutură furios o farfurie în faţă.

— Am spălat vasele trei zile la rând. Ce crezi că sunt eu…

Sfârşi un discurs mânios cu un urlet:

— Al naibii să fiu dacă o s-o mai fac.

Omuleţul privi în depărtare cu ochi înceţoşaţi.

— Mă întreb unde duce.

— Ce?

— Drumul ăla de acolo. Mă întreb unde duce. Poate la vreo descoperire sau aşa ceva, zise omuleţul.

Grăsanul râse.

— Eşti un idiot. Duce la casa lui Jim Boyd de pe Lumberland Pike.

— Nu cred asta, zise omuleţul.

Grăsanul trase o înjurătură.

— Prostule! Atunci unde crezi că duce?

— Nu ştiu unde, dar sunt sigur că e vorba de ceva măreţ. Aşa pare.

În timp ce grăsanul înjura, doi bărbaţi ieşiră din întuneric cu câţiva peşti atârnând de nişte crengi de mesteacăn. Grăsanul făcu un efort herculean şi pregăti masa. În timp ce îşi bea cafeaua, o vărsă brusc şi înjură. Omuleţul se îndepărta.

— S-a dus să se uite la gaura aia, strigă grăsanul.

Omuleţul se duse la marginea dealului împodobit cu pini şi, aşezându-se pe jos, începu să fumeze şi să privească uşa care ducea spre pădure. Timp de o oră fu linişte. Nişte nori groşi atârnau nemişcaţi pe cer. Pinii stăteau neclintiţi şi gânditori.

Deodată, omuleţul îşi lovi genunchii cu palma şi îşi muşcă limba. Se ridică în picioare şi îşi umplu hotărât pipa, privind pe deasupra ei spre deschizătură. Fără să-şi întoarcă privirile, alunecă periculos până la baza dealului şi merse pe urmele lăsate de căruţă. O clipă mai târziu, trecu de la zgomotul zilei la întunericul pădurii.

Uşile verzi se închiseră, nelăsând să intre nicio fiinţă vie. Omuleţul îşi continuă singur drumul.

Pe potecă creştea o iarbă înaltă şi încâlcită, iar crengile copacilor erau atât de aplecate încât blocau drumul. Omuleţul merse pe creste acoperite de pini şi prin mlaştini. Stâncile munţilor îi tăiau pantofii, iar el se afunda până la glezne în noroiul şi în vegetaţia mlaştinilor. O cotitură aflată drept în faţa lui îl momi kilometri întregi.

În cele din urmă, când ajunse pe o creastă, poteca îi dispăru

de sub picioare. În drumul lui spre movile şi spre copaci singuratici care îl atrăgeau, omuleţul se luptă cu hoarde de tufişuri ignorante. La un moment dat, ajunse la un pin înalt şi cu multe crengi. Se căţără în el şi zări în depărtare un vârf de munte. Scoase o exclamaţie şi căzu din copac.

Se ridică în picioare şi zise:

— Ăla cred că e muntele Jones. E la vreo zece kilometri de tabăra noastră în linie dreaptă.

O luă în direcţia opusă muntelui şi atacă din nou tufişurile. Trecu peste enormi buşteni maro aurii care putrezeau pe jos şi se războiu cu tufişuri de laur de culoare verde închis. Un pârâiaş se strecura printre scursura unei mlaştini, crengi de cedru şi de cucută atârnau deasupra marginilor bălţilor.

Omuleţul începu să meargă clătinându-se. După o vreme, se opri şi-şi şterse fruntea.

— Sunt mort de oboseală, zise el. Totuşi, dacă merg în continuare în direcţia asta, o să ajung la Lumberland Pike înainte de apusul soarelui.

Se afundă într-un pâlc de arini şi, când ieşi în partea cealaltă, dădu cu ochii de muntele Jones.

Călătorul se aşeză într-o poieniţă şi privi fix vârful muntelui. Stătea cu gura căscată şi se legăna din când în când. Omuleţul şi muntele se priviră în tăcere.

La picioarele muntelui dormea un lac leneş. În patul lui din plante de apă, nişte broaşte se uitau chiorâş la cer şi orăcăiau. Soarele apuse în tăcere, iar umbrele pinilor deveniră înspăimântătoare. Liniştea serii se lăsă peste munte şi peste omuleţ, ca şi cum cineva ar fi urmat să cânte un imn.

O ştiucă sări din apă, creând un cerc argintiu care dispăru în întuneric. Omuleţul se trezi din visare şi sări în picioare, strigând:

— Dumnezeule! Muntele ăla are ochi! Îi simt! Ochi!

Căzu cu faţa la pământ.

Când îşi ridică din nou privirile, sări imediat în picioare şi o luă la fugă.

— Vine!

Muntele se apropia.

Omuleţul alergă suspinând prin desişul pădurii. Avea senzaţia că i se lichefiază creierul. Sări ca un nebun peste tufişuri.

Dar, după un timp, ajunse din nou la picioarele muntelui.

— Dumnezeule! urlă el. Mă urmăreşte.

Căzu în genunchi. Ridicându-şi privirea, îşi simţi sângele învolburat.

— Bănuiesc că sunt încătuşat, gemu el.

Când simţi că muntele era gata să-i sfărâme capul cu călcâiul, omuleţul sări din nou în picioare. Luă câteva pietricele de jos şi le aruncă spre el.

— Blestematule! strigă el din toate puterile.

Pietricelele răsunară când se loviră de versant.

Omuleţul porni la atac. Se căţără ca un sălbatic pe munte. Tufişurile îl împingeau înapoi şi pietrele îi alunecau de sub picioare. Muntele se legăna şi părea mereu gata să-l lovească cu un braţ de granit. Vârful era roşu de mânie.

Dar omuleţul ajunse în cele din urmă în vârf. Se îndreptă imediat cu vitejie spre marginea stâncii. Îşi ţinea dispreţuitor mâinile în buzunar.

Privi spre vest, unde linia orizontului se distingea clar pe fundalul unui cer galben.

— Hei! zise el. Iată casa lui Boyd şi Lumberland Pike.

Muntele de sub picioarele lui era nemişcat.

Şarpele

Tufişurile de afin şi ferigile se năpusteau ca un roi în două valuri unduitoare asupra locului unde poteca traversa creasta, până când nu mai rămânea decât o linie şerpuitoare trasată printr-o încâlceală. Cerul era senin şi, în timp ce cădeau din plin asupra crestei, razele soarelui dădeau glas numeroaselor insecte care umpleau arşiţa zilei de vară cu zumzete constante, vibrante şi nesfârşite.

Un om şi un câine veniră dinspre tufişurile de laur ale văii unde pârâul alb se certa cu stâncile. Urmară linia adâncă a potecii dincolo de creste. Câinele – un câine mare de vânătoare, galben cu alb – mergea liniştit şi gânditor în urma stăpânului său.

Deodată, dintr-un loc necunoscut dar aflat undeva aproape în faţa lor se auzi un zornăit şuierător şi ascuţit care îi împietri instantaneu pe om şi pe câine. La fel ca ghearele unei morţi

subite, acest sunet păru să-l lovească pe om în ceafă, în vârful coloanei vertebrale şi să-l transforme cât ai clipi într-o statuie plină de groază, de surpriză şi de furie. Şi câinele la fel, aceeaşi mână de gheaţă îl atinse şi pe câine, iar acesta stătu ghemuit şi tremurând, cu fălcile lăsate în jos, cu spuma groazei pe bot şi cu licărirea urii în ochi.

Omul îşi mişcă încet mâinile spre tufişuri, dar continuă să privească fix locul de unde venise sinistrul avertisment. Degetele lui bâjbâiră după un băţ gros şi greu. Omul găsi curând ceva ce părea potrivit şi, ţinând această armă ridicată dinaintea lui, înaintă încet, cu o privire fioroasă. Cu nările zvâcnind nervos, câinele se mişcă cu grijă, pas cu pas, în urma stăpânului său.

Dar când omul dădu peste şarpe, corpul lui suferi un şoc, ca şi cum ar fi avut o revelaţie, ca şi cum ar fi fost la urma urmei prins într-o ambuscadă. Cu o faţă albă ca hârtia, omul făcu un salt în faţă şi începu să gâfâie de parcă ar fi fost supus unui efort muscular extraordinar. Ţinând băţul în mână, făcu un gest spasmodic de apărare.

Se pare că, aflat în cine ştie ce călătorie mistică, şarpele tocmai traversa poteca în momentul în care îşi simţi duşmanii apropiindu-se. Poate că fusese informat de vibraţia monotonă şi se pregătise să înfrunte pericolul. Nu ştia nimic despre poteci; nu avea înţelepciunea de a se strecura silenţios în tufişuri. Ştia că duşmanii lui necruţători se apropiau; fără îndoială că îl căutau, că îl vânau. Aşa că a tras semnalul de avertizare, un zornăit incredibil de rapid de clopoţei, la fel de plin de patos precum sunetul unor talgere ciudate, lovite de chinezi pe timp de război, căci, într-adevăr, acest zornăit era de obicei muzica morţii.

— Păzeşte-te! Păzeşte-te! Păzeşte-te!

Omul şi şarpele stătură faţă în faţă. În ochii omului se citeau ura şi frica. În ochii şarpelui se citeau ura şi frica. Aceşti duşmani se mişcară, fiecare pregătindu-se să ucidă. Urma să fie o luptă nemiloasă. Niciunul dintre ei nu cunoştea mila într-o astfel de situaţie. Omul avea în el toată puterea sălbatică a groazei strămoşilor lui, a rasei lui, a semenilor lui. O repulsie ucigătoare fusese transmisă de la om la om, de-a lungul multor secole întunecate. Această repulsie era un alt detaliu al unui război care începuse de când au existat oameni şi şerpi. Cei

care nu participă la această luptă atrag asupra lor cercetările savanţilor. A fost odată un om şi un şarpe care erau prieteni, iar la sfârşit omul zăcea mort, cu urmele sărutului şarpelui deasupra inimii lui de indian. În ceea ce priveşte formarea instrumentelor hidoase şi oribile, Natura a atins punctul culminant când a creat şarpele, astfel că preoţii care pictează cu adevărat bine iadul îl umplu cu şerpi în loc de foc. Formele unduitoare şi aceste culori strălucitoare produc imediat nişte animozităţi mai necruţătoare decât cele care zguduie triburile barbare. Să te naşti şarpe înseamnă să fi aruncat într-un loc plin de duşmani înspăimântători. Ca să-ţi dai seama ce înseamnă asta, priveşte iadul aşa cum este el prezentat de preoţii cu adevărat pricepuţi.

Cât despre şarpele de pe potecă, cu câţiva centimetri mai jos de capul lui era o curbă dublă care, doar prin puterea conturului ei, îl făcea pe om să simtă de zece ori mai elocvent atingerea ghearelor morţii la ceafă. Capul reptilei se legăna încet şi ochii ei licăreau ca două luminiţe ucigătoare. În aer plutea mereu zornăitul şuierător şi sec al clopoţeilor.

— Păzeşte-te! Păzeşte-te! Păzeşte-te!

Omul se prefăcu că atacă cu băţul. Instantaneu, capul greu al şarpelui se lăsă pe spate spre curba dublă şi corpul lui ţâşni înainte, făcând un salt scurt şi drept. Omul sări într-o parte cu un clănţănit convulsiv şi lovi cu băţul. Şarpele primi lovitura drept în cap şi fu aruncat în aşa fel încât pentru o clipă nu se mai văzură decât solzii de culoarea oţelului. Dar îşi reveni repede şi cu agilitate, iar capul lui se lăsă din nou pe spate spre curba dublă şi gura larg deschisă făcu un efort disperat de a ajunge la duşman. Se vedea că acest atac era deznădăjduit; cu toate astea, era impetuos, elegant şi feroce, la fel ca atacul căpeteniei indienilor când zidul de feţe palide o înconjoară în munţi. Băţul lovi din nou cu precizie şi şarpele, mutilat, rănit, se încolăci pentru ultima dată.

Acum, omul fu cuprins de nebunie din pricina emoţiilor strămoşilor lui şi din pricina propriilor emoţii. Se apropie de şarpe. Apucă băţul cu ambele mâini şi îl folosi cu rapiditate ca pe un îmblăciu. Căzând în agonia ultimei disperări, şarpele se luptă, muşcă, se aruncă asupra acestui băţ care îi lua viaţa.

La sfârşit, omul strânse băţul cu putere şi privi în tăcere. Câinele se apropie încet şi îşi întinse nasul cu precauţie infinită,

mirosind. Părul de pe gât şi de pe spate se ridică, de parcă ar fi bătut un vânt aspru. Ultimele spasme musculare ale şarpelui făceau clopoţeii să continue să scoată acel sunet ascuţit şi răsunător, cântecul de război şi imnul morţii celui care înfruntă nenumăraţi duşmani, în acelaşi timp necruţători şi superiori.

— Ei bine, Rover, o să-l ducem pe domnul şarpe acasă să-l arătăm fetelor, zise omul, întorcându-se spre câine cu un rânjet victorios.

Mâinile îi mai tremurau încă din pricina efortului, dar vârî băţul sub corpul ţeapăn al şarpelui şi îl ridică în aer. Îşi reluă drumul de-a lungul potecii, iar câinele merse liniştit şi gânditor în urma stăpânului său.

IMPRESII DESPRE LONDRA

I

La început, Londra a constat dintr-un hamal cu cele mai fermecătoare maniere din lume şi un birjar cu o inteligenţă supremă, amândoi observându-mi profunda ignoranţă fără niciun fel de dispreţ sau amuzament vizibil în comportamentul lor. Eram într-un loc mare şi răsunător, asemănător unei cripte, unde erau mulţi oameni care se întorseseră acasă, iar eu eram nemulţumit pentru că ei cunoşteau lucrurile în detaliu, pe când eu mă confruntam cu necunoscutul. Asta îi făcea să pară foarte indiferenţi la suferinţele unui om de a cărui existenţă nu aveau cu siguranţă habar şi îmi aduc aminte că mi-a făcut mare plăcere să-i urăsc din tot sufletul pentru lucrul ăsta. Eram în agonie din pricina bagajelor mele sau a catrafuselor mele sau a… Poate că e mai bine să trec peste această teribilă problemă internaţională; dar îmi amintesc că, atunci când eram mic, mi s-a spus că exista un popor întreg care spunea catrafuse în loc de bagaje, iar mintea mea de copil a fost plină la acea vreme de neîncredere şi de dispreţ. În cazul de faţă era o chestiune care implica cele mai hidoase mărturisiri de imbecilitate din partea mea, pentru că trebuia evident să mă duc într-un punct obscur ca să o zăresc, să o revendic şi să mă deranjez pentru ea; şi aş fi preferat să am buzunarele pline cu pâine şi cu brânză şi să nu am bagaje deloc.

Acesta nu era un omagiu pe care îl aduceam Londrei. Aduceam omagiu unui joc nou. Unui om cu adevărat leneş nu-i plac experienţele noi decât după ce acestea se învechesc. Mai mult decât atât, am fost învăţat că un om, orice om, care are de o mie de ori mai multe informaţii despre un anume lucru decât am eu mă va necăji din pricina asta şi mă va umili cu avantajele lui până când superioritatea lui mă va îneca. Era în educaţia mea să acord un astfel de drept în cazul de faţă, dar sfântul hamal şi sfântul birjar ocupară imperturbabil locui din mijloc şi nu coborâră din înălţimile lor ca să mă pocnească cu cunoştinţe. Acest fapt m-a făcut să trăiesc experienţa unei exaltări criminale. Am pierdut din vedere ideea că, dacă aş fi fost umilit de hamali şi de birjari de la un capăt la altul al Statelor Unite, mi-ar fi plăcut lucrul ăsta, pentru că îmi sunt superiori ca număr şi împreună se pot distra enorm pe seama unei chestiuni care mie mi-ar oferi doar bucuria măcelarului latent.

Această Londră, compusă dintr-un hamal şi un birjar, mi s-a părut subtilă ca un binefăcător. Cercetasem drama şi descoperisem că nu credeam că dispoziţia oamenilor provenea în mod exclusiv din faptul că aveam mai mulţi şilingi decât aveau ei. Şi nici nu era o chestiune de căldură sufletească palpabilă sau de vreo altă virtute naturală. Era o virtute complet artificială; era o instrucţie, pur şi simplu o instrucţie. Iar acum eram bucuros de instrucţia lor şi o aprobam cu vioiciune, căci vedeam că era bună pentru mine. Nu ştiam dacă era bună sau rea pentru hamal şi pentru birjar; dar asta se încadra în limita respectabilelor mele meditaţii.

Sunt sigur că ar fi fost mai corect din partea mea să mă opresc la catedrala Sfântul Paul şi să nu descriu niciun sentiment până când nu aveam să fiu copleşit de talazul Tamisei şi de Camerele Parlamentului. Dar nu le-am văzut decât după câteva zile, iar în momentul de faţă nu mă interesau deloc. Mă năşteam la Londra într-o gară şi noua mea viziune cuprindea un hamal şi un birjar. Mă absorbeau profund în fenomene noi şi nu-mi păsa să văd talazul Tamisei sau Camerele Parlamentului. Consideram că hamalul şi birjarul erau mai importanţi.

II

Birja ieşi în cele din urmă din cripta luminată de felinare cu gaz şi se pierdu într-un întuneric adânc. Acesta se transformă apoi în conturul întunecat al unei străzi care semăna cu un coridor dintr-o peşteră monstruoasă. Lămpile care sclipeau ici-colo se asemuiau cu licăririle de pe căştile minerilor. Nu împrăştiau o lumină prea puternică, fiind doar nişte flăcărui slabe care în perioadele lor cele mai eroice nu puteau dezvălui decât un singur lucru privitor la acest tunel: direcţia generală. În orice caz, mi-ar fi plăcut să văd tristeţea unui reflector dacă ar fi fost chemat să încerce să răzbată prin atmosfera asta. Fiecare om stătea în propriul lui cilindru de viziune, ca să zic aşa. Nu era chiar atât de mic precum ghereta unei santinele, nici chiar atât de mare precum un cort de circ, dar pereţii erau opaci şi nimeni nu ştia ce se petrecea dincolo de dimensiunile acestui cilindru.

Era evident că pavajul era foarte murdar, dar toate birjele care treceau prin cilindrul meu mergeau la trap, în timp ce roţile, îmbrăcate în cauciuc, vâjâiau doar ca nişte biciclete. Nici chiar copitele cailor nu făceau acel tropot sălbatic pe care îl cunoşteam atât de bine. În oraşul New York e întotdeauna o zarvă de nedescris. Avem feluri ingenioase şi simple de a face în New York o gălăgie care îl împinge pe străin să ajungă la concluzia că fiecare cetăţean este obligat prin lege să aibă o pereche de talgere şi o tobă. Dacă există ceva care poate fi transformat în zgomot, este transformat cu promptitudine. Suntem implicaţi în crearea unei fiinţe umane care să aibă nişte urechi mari, viguroase şi de două ori mai rezistente.

Nu era o oră foarte înaintată, dar această Londră avea mişcările decente şi prudente ale unui antreprenor de pompe funebre. Era linişte şi totuşi nu era linişte. Se auzea un zumzet slab – poate că un murmur contribuia inevitabil cu mii de alte murmure strânse laolaltă – şi totuşi mie mi se părea că e linişte. Îmi ciulisem urechile ca să aud muzica Londrei, sunetul făcut pur şi simplu de existenţa a cinci milioane de oameni într-un singur loc. Îmi imaginasem ceva profund, extrem de profund, o notă gravă cântată de un instrument mitic, dar, în ceea ce mă privea, descoperisem doar linişte.

Oraşul New York e mare ca număr de locuitori şi scoate zi şi noapte un strigăt puternic, înspăimântător şi năzuitor, un zgomot făcut de oameni care bat în butoaie, un zgomot făcut de

oameni care bat în tinichea, o zarvă îngrozitoare care asaltează cerul mizerabil. Niciunul din noi nu a pus sub semnul întrebării această gălăgie ca o consecinţă sigură a trei sau patru milioane de oameni care locuiesc împreună şi se bat pentru bani, poate cu mai multă agilitate, dar în mod obişnuit. Totuşi, după această linişte a Londrei, care este un oraş mai mare ca număr de locuitori decât oraşul New York, am început să simt o atracţie faţă de această idee a necesităţii. Zgomotul nostru din New York nu era deloc o consecinţă a rapidităţii noastre. Era o consecinţă a pavajelor noastre de proastă calitate.

Orice brigadă de artilerie din Europa care ar vrea să-şi adune bateriile şi să galopeze apoi prin ţară, bubuind din toate puterile, ar renunţa imediat la ideea de bubuit dacă l-ar auzi pe Tim Mulligan mergând cu căruţa cu butoaie de bere de-a lungul unei străzi pietruite din New York.

III

În cele din urmă se întâmplă ceva extraordinar. Mergând la trap, calul înhămat la birja mea se trezi deodată în vârful unei pante, unde pavajul strălucea prin ploaie ca o pojghiţă de gheaţă. Mi s-a părut că birja avea să se răstoarne. Într-un astfel de accident, o birjă devine un adevărat tun, iar omul dinăuntru descoperă că a plătit pentru privilegiul de a servi drept proiectil. Tocmai calculam rapid arcul pe care l-aş fi descris în zborul meu, când calul ieşi din impas într-un mod pe care nu mi l-aş fi imaginat. Îşi propti liniştit cele patru picioare ca pe nişte pari şi apoi, cu o uşoară veselie, alunecă rapid şi graţios până la baza pantei ca şi cum s-ar fi dat pe un tobogan. După aceea, îşi reluă trapul cu dexteritate şi tropăi printr-un alt tunel.

M-am considerat numaidecât binecuvântat de această privelişte. Calul ăsta îşi crease acest sistem de patina ca o diversiune sau, mai probabil, ca o măsură de precauţie împotriva pavajului alunecos; şi era bineînţeles inventatorul şi unicul proprietar al sistemului, doi termeni care nu sunt întotdeauna în asociere. Cu siguranţă nu se putea presupune că existau doi patinatori ca el în lume. Merita să fie cunoscut şi lăudat public pentru realizarea lui. Era demnă de a fi văzută de toată lumea. Dar, când birja a ajuns la intersecţia mai multor

străzi în pantă şi când faţada luminată a unui teatru de revistă mi-a lărgit temporar cilindrul, am văzut mai multe birje şi, când a fost nevoie, toţi caii au patinat. Alunecau în toate direcţiile. Ar fi putut foarte bine să fie un patinoar. O mână ieşită de sub o umbrelă de pe trotuar făcu semn unui omnibuz mare şi caii plini de demnitate cărora li se poruncise să se oprească din trapul lor nu-şi pierdură timpul cu spasme sălbatice şi nepotrivite. Îşi proptiră şi ei picioarele şi alunecară cu gravitate până când se opriră de tot.

Nu fapta în sine, ci cuvântul fu acela care avu în momentul de faţă puterea de a-mi reaminti de grupuri de patinatori de pe lacuri luminate de lună, cu râsete răsunătoare şi cu un foc mare pe mal, printre crengile de cucută.

IV

Un lucru îngrozitor în natură este căderea unui cal înhămat. Este o tragedie. În ciuda talentului lor la patinat, pavajul într-o seară ploioasă mă făcea să mă aştept să văd în orice moment cai căzând cu capul înainte. În cele din urmă se întâmplă chiar în faţa noastră. Se auzi un strigăt, avu loc o încâlceală în întuneric şi curând un cal căzut la pământ se ivi în cadrul cilindrului meu. Întrucât accidentul fusese un succes şi se încheiase, o voce de pe trotuar zise:

— Ai grijă! Fii mai atent!

Îmi amintesc de un alegător al unui membru ai Camerei Reprezentanţilor care încercase în zadar să-l plictisească pe acesta cu un proiect aiurit. Membru Camerei Reprezentanţilor îl evitase cu pricepere, iar furia şi disperarea alegătorului culminaseră cu mâhnirea supremă că nu se putea nici măcar apropia destul demult de membrul Camerei Reprezentanţilor ca să-i spună să se ducă la dracu’.

Probabil că acest birjar simţea aceeaşi dorinţă de a-l strânge de gât pe omul care vorbea de pe trotuar. Era clar că era neputincios; nu avea puterea de a avea grijă. Acum nu mai avea de ce să aibă grijă. Omul de pe trotuar trăsese un cadavru dintr-o băltoacă şi îi spusese.

— Fii mai atent sau o să te îneci!

Birjarul meu opri şi îi adresă câteva cuvinte de reproş

celuilalt. Trei sau patru siluete îşi făcură apariţia în cilindrul meu şi începură să-i vorbească autorului sau victimei dezastrului în diferiţi termeni de nemulţumire. Fiecare dintre aceste reproşuri era exprimat în cuvinte care defineau situaţia ca fiind iminentă. Niciun om orb n-ar fi putut să conceapă că se terminase de tot cu propoziţia precipitată a incidentului.

— Ai grijă!

Şi nu era nimic în mintea birjarului care să se apropie destul demult de aceste sentimente ca să le spună să se ducă la dracu'.

Totuşi, nu era nevoie să fii expert ca să-ţi dai seama imediat că aceste expresii erau formule standard. Era doar dansul obligatoriu pe care indienii trebuiau să-l execute înainte de a pleca la război. Aceşti oameni veniseră să dea o mână de ajutor, dar erau nevoiţi prin tradiţie să-i expună mai întâi birjarului ideea lor despre umilinţa lui.

Singurul lucru diferit în toată afacerea era tăcerea victimei. Aceasta nu scoase nici măcar un cuvânt. Şi asta mi s-a părut a fi o acceptare a unei forme recunoscute. Victima era infractorul evident, dacă exista un infractor, iar din asta se năştea un privilegiu pentru ei.

Oamenii desfăcură hamurile şi traseră birja în spate. Aduseră un covor din cine ştie ce loc obscur şi îl împinseră cu grijă sub animalul căzut la pământ. Din această masă gâfâitoare şi tremurătoare, oamenii reconstruiră subit un cal. Când se întoarseră să-şi vadă de drum, fiecare din ei îl atenţionă cu superioritate pe birjar, în timp ce acesta din urmă îşi lega hamurile.

V

În acest grup de salvatori era şi un tânăr în haine de seară şi cu joben pe cap. În America, un tânăr în haine de seară şi cu joben pe cap poate fi ceva îngrozitor. E improbabil că se va comporta violent, dar e probabil că va fi impasibil şi indiferent, ceea ce e mai rău decât violenţa. Există anumite aspecte mai prosteşti ale civilizaţiei de care America nu e deocamdată conştientă şi nu are nicio importanţă dacă nu le va conştientiza niciodată. Această chestiune a pălăriilor e unul dintre ele. Îmi

aduc aminte de o legendă pe care mi-a povestit-o un bun prieten de-al meu, fost şerif în Tin Can, Nevada. Jim Cortright, unul dintre cei mai buni pistolari din oraş, s-a dus la Chicago şi acolo şi-a cumpărat un joben. Ştia destul de bine cum va primi oraşul Tin Can această noutate, dar se baza pe iuţeala cu care putea să pună în funcţiune un pistol cu şase gloanţe. Într-o duminică Jim şi-a examinat armele cu obişnuita lui grijă şi-a pus jobenul pe cap şi a ieşit liniştit pe străzile oraşului Tin Can.

În timp ce Jim era la Chicago, câţiva cetăţeni adepţi ai progresului hotărâseră că oraşul Tin Can avea nevoie de o sală de popice. Dulgherii se puseseră pe treabă a doua zi de dimineaţă şi se telegrafiase la Dover pentru o comandă de bile şi de popice. După trei zile, toţi locuitorii erau adunaţi în noua sală, pariind de mama focului.

S-a considerat de atunci că a fost un ghinion faptul că Jim Cortright n-a aflat despre sălile de popice de la mama lui sau chiar mai târziu când lucra în mine. Această porţiune a minţii lui s-a dezvoltat în mod ciudat mult mai târziu. Ar fi putut fi un apaş la câte ştia el despre sălile de popice.

În timpul plimbării lui nepăsătoare prin oraş, cu mâinile nu departe de cingătoare şi privind în toate părţile ca să vadă cine va trage primul în pălăria lui, Jim a dat peste o cocioabă lungă şi joasă, unde oraşul Tin Can paria de zor într-o partidă care se disputa între o echipă din rândurile companiei „Excelsior House No. 1” şi o echipă compusă din obişnuiţii cârciumii „Red Light”.

Fără să ştie nimic despre fenomenul popicelor, Jim a intrat întâmplător pe o uşă mică şi a ajuns în ceea ce se numeşte capătul greşit al unei săli de popice. Desigur, şi-a dat seama că sosise momentul culminant. Nu numai că trăgeau asupra lui şi a pălăriei lui, dar ticăloşii foloseau o muniţie extraordinară şi diavolească. Totuşi, neînfricat, Jim a răspuns cu cele două pistoale Colt ale lui şi a omorât trei dintre cei mai buni jucători de popice din Tin Can.

Fostul şerif a garantat că povestea asta era adevărată. Chiar el se aruncase cu capul înainte pe uşă când se trăsese primul foc de armă, cu acea simplă curtoazie care îi face pe cei din vest să le facă loc pistolarilor care se înfruntă. A mai zis că, după aceea, pălăria a fost pricina mai multor conflicte şi că, în cele din urmă, o delegaţie a cetăţenilor de vază a fost obligată

să se ducă la Cortright şi să-l roage să-şi îngroape pălăria aia undeva. Jim le-a spus oamenilor că era pălăria lui şi că pentru el ar fi o laşitate dacă ar face cum i-ar dicta ei în privinţa acoperământului său pentru cap. A adăugat că intenţiona să continue să poarte jobenul de fiecare dată când lui i se va părea că e o bucurie şi o consolare pentru el să poarte joben.

Delegaţia s-a retras întristată şi a anunţat oraşul că Jim Cortright îi sfidase pe faţă şi că-şi declarase intenţia de a-şi vârî cu de-a sila jobenul pe gâtul îndureratului Tin Can ori de câte ori va dori. Pălăria în formă de dop a lui Jim Cortright a căpătat o semnificaţie deosebită.

Totuşi, întreaga afacere s-a terminat cu o revoltă a oamenilor. Spike Foster era un prieten de-al lui Cortright şi, într-o zi, când acesta din urmă nu se simţea prea bine, a venit la el şi a împrumutat pălăria. Băuse mult la cârciuma „Red Light" şi era într-o dispoziţie deosebit de nesăbuită. Cu pălăria îngrozitoare aşezată şmechereşte pe-o ureche şi cu cele două pistoale scoase din teacă, Foster s-a dus drept în mijlocul pieţei din faţa hotelului Palace şi a atras atenţia întregului oraş Tin Can printr-o imitaţie înspăimântătoare a răgetului unei pume.

Acesta a fost momentul în care s-au revoltat locuitorii care sufereau de atâta vreme. Jobenul fusese vânturat prea mult prin faţa lor. Când prietenii lui Spike Foster au venit să-l ia de-acolo, au găsit aproape o sută cincizeci de oameni trăgând de zor într-o ţintă, această ţintă era pălăria.

Informatorul meu mi-a spus că el credea că popularitatea lui în oraşul Tin Can – şi ulterior alegerea lui în distinsa funcţie de şerif – s-au datorat rolului activ şi important pe care îl jucase în acele zile.

Cred că ostilitatea faţă de joben care reiese din această povestioară convingătoare există şi azi în vestul Americii şi încă în plină floare; dar acum dezaprobarea nu mai este exprimată prin salve de focuri trase de cetăţeni, în afară doar de cele mai grave cazuri. În prezent este de obicei o chestiune de simplă glumă şi de dispreţ general. Dar, în ciuda nenumăratelor proteste, estului i se vâră încet şi cu grijă jobenul pe gât, iar acum există mulţi tineri care consideră că nu şi-ar putea trăi cu succes viaţa fără această podoabă.

Ca să vorbesc la modul general, aş spune că acoperământul ăsta pentru cap le dă un fel de indiferenţă feroce. Nu le pasă

decât de ei înşişi. După ei, potopul.

Filosofia ar trebui să ştie că indiferenţa este ceva războinic. Dărâmă zidurile oraşelor şi omoară femeile şi copiii în mijlocul flăcărilor şi al şterpelirii vaselor de pe altare. Când pleacă, lasă în urmă numai ruine fumegânde, unde zac cetăţenii cu gâtul străpuns de baionete. Nu e o simplă joacă de copii precum jaful la drumul mare.

Prin urmare, s-ar putea ca în America să ne temem foarte tare de aceşti tineri. Ne ascundem în fundul aleilor ca să nu ne ploconim. E un lucru înspăimântător.

Învăţat astfel să mă tem de efectul pe care îl are jobenul asupra tineretului, nu m-am aşteptat la mişcarea pe care a făcut-o acest tânăr când calul înhămat la birjă a căzut la pământ. De fapt, mă ghemuisem în colţul meu ca să nu-l văd trecând cu maiestuozitate crudă pe lângă accident. Dar el traversase între timp strada şi îi dăduse birjarului o mână de ajutor şi nişte sfaturi, însoţite de formulele standard cu privire la importanţa de a avea grijă imediat.

Făceam o colecţie remarcabilă. Aveam un nou tip de hamal, un câmp vizual cilindric, cai care patinau, iar acum adăugam un tânăr cu joben care recunoştea tacit că fiinţele din jurul lui erau vii. Nu mergea printr-un cimitir plin de pietre funerare inferioare. Mergea prin lume, unde existau oameni, mulţi oameni.

Dar mai târziu l-am scos din colecţie. Am crezut că se revoltase împotriva felului de a fi al unei clase, dar curând am descoperit că jobenul nu aparţinea unei clase. Aparţinea pungaşilor, funcţionarilor, agenţilor teatrali, seducătorilor blestemaţi, săracilor, nobililor şi altora. De fapt, era echipamentul universal. Era singurul fel de pălărie; toate celelalte forme ar putea foarte bine să fie numite şuncă, fripturi sau stridii. Nu l-am mai admirat pe tânăr pentru că ar fi putut să fie un pungaş.

VI

Exista o fereastră prin care, evitând două afişe şi un calendar, un om îndrăzneţ avea dreptul să vadă o tânără. Aceasta scria cu tristeţe într-un registru mare. În cele din

urmă, fu determinată să deschidă puţin fereastra.

— Cum vă numiţi, vă rog? a zis ea cu o voce obosită.

Am fost surprins să o aud vorbind astfel. Mă aşteptasem să-mi vorbească despre un subiect submarin. Am văzut moluşte care scriau cu tristeţe în registre mari pe fundul unui acvariu întunecos şi care nu puteau să mă întrebe cum mă numesc.

La capătul holului era o uşă sinistră pe care scria „Lift”. Am apăsat pe un buton şi am auzit un clinchet de răspuns în ceruri. În apropiere era pus un scaun tapisat şi am descoperit şi de ce. O linişte mormântală învăluia totul şi în ea un om putea invoca trecerea unei procesiuni leneşe de douăzeci de ani din viaţa lui. Demnitatea unui coşciug care e coborât într-un mormânt înconjură apariţia în cele din urmă a liftului. Expertul pe care noi în America îl numim liftier ieşi din lift, făcu trei paşi în faţă, luă poziţie de drepţi şi salută. Acest liftier nu putea avea mai puţin de şaizeci de ani; o barbă albă şi mare îi cădea în valuri până la cingătoare. Mi-am dat seama că liftului îi luase mai mult timp să coboare decât bănuisem.

Mai târziu, în timpul urcării, un eveniment firesc ar fi fost o stabilire de relaţii sociale. Cred că doi duşmani care ar fi blocaţi împreună pe parcursul orelor lungi ale unei călătorii cu balonul ar suferi un amestec mental. Împărtăşirea unei sorţi – un fapt principal important – poate aduce egalitatea şi pacea între oricine. Totuşi, când am ieşit din lift, o ultimă privire aruncată bătrânului m-a făcut să-mi aduc aminte că nu-l întrebasem nici măcar dacă făcuse mai mult de trei călătorii cu liftul ăsta.

Ferestrele camerei mele dădeau pur şi simplu spre o mare de întuneric, în care înotau peştişori de gaz.

VII

În ultima vreme am fost făcut să mă gândesc ia faptul că mulţi artişti sunt foarte deştepţi. Plin de nerăbdare – dată de o anumită economie a veşmintelor – m-am dus la una din ferestre să privesc Londra în timpul zilei. Erau prezente omnibuzele care făceau paradă pe străzi, semănând cu nişte elefanţi. Erau şi poliţiştii care arătau exact aşa cum mă informaseră publicaţiile. Erau şi oamenii-sandviş. Erau aproape de toate.

Dar artiştii nu-mi spuseseră care era sunetul Londrei. În New York, artiştii sunt capabili să portretizeze sunetul, pentru că în New York o şaretă nu e o şaretă deloc; este un zgomot puternic tras de doi sau mai mulţi cai. Când mi se trimite o revistă în care este ilustrată o stradă din New York, ştiu întotdeauna dinainte. O aud venind prin poştă. După cum am mai spus, ceea ce trebuie să numesc sunetul Londrei era pentru mine doar linişte.

Mai târziu, în faţa hotelului, un birjar căruia îi făcusem semn îmi zise:

— Mergeţi departe, domnule? Am o mârţoagă şi vreau s-o iau încet.

Asta mi-a dat impresia unui citat dintr-o poezie scrisă de un poet egiptean din vechime, dar am aflat curând că „mârţoagă" era numele unui fel de cal. Următoarea remarcă a birjarului fu adresată unui băiat care plonjase periculos între nasul mârţoagei şi o birjă aflată în faţă.

— Aşa. Pune-ţi capul acolo şi prindeţi-l. Cred că e un loc al naibii de bun.

Deşi tonul era scăzut şi prudent, n-am mai auzit în viaţa mea o cuvântare improvizată mai bună ca asta. Fiecare cuvânt era clar despărţit de cele învecinate, neavând nicio legătură compromiţătoare cu acestea. Întreaga chestie era curată ca cristalul. Influenţa indignării asupra vocii m-a făcut să mă gândesc la faptul că am putea să născocim un mijloc mecanic de a-i înfuria pe câţiva din constelaţia aceea de mimi care este moştenirea rasei anglo-saxone.

Apoi am văzut instrucţia vehiculelor făcută de doi poliţişti. Erau patru torente care se uneau într-un punct şi, atunci când se unesc patru torente într-un punct, experţii în inginerie cumpără bilete pentru un alt loc.

Dar aici era din nou o instrucţie, pur şi simplu o instrucţie. Nu trebuie să ezit să spun că eu cred că dirijarea traficului – cum se spune – este ceva care te luminează şi te uimeşte. Poliţiştii nu erau agitaţi şi nici exasperaţi. Erau la fel de liniştiţi ca două vaci pe o păşune.

Îmi amintesc că am spus cândva că, în ciuda progresului cu care se laudă, omenirea nu a fost încă în stare să inventeze o uşă turnantă care să se schimbe în fracţiuni de secundă. Acum am aflat că 756 de priorităţi nu pot funcţiona simultan. La fel

ca femeile războinice, prioritatea are nevoie de spaţiu. Chiar şi două priorităţi pot provoca un scandal care este doar pe gustul unui public arhaic.

Acest adevăr era recunoscut în mod evident. Prioritatea se dădea pe rând. Poliţiştii nu se uitau în spate să vadă dacă ordinele lor sunt respectate; ştiau că sunt respectate. Aceste patru torente făceau manevre precum patru batalioane. Cei doi bărbaţi în uniforme albastre le dirijau într-o linişte solemnă şi persistentă, liniştea Londrei.

La început am crezut că asta se datora inteligenţei indivizilor, dar m-am uitat mai îndeaproape la unul dintre poliţişti, iar faţa lui era la fel de inteligentă ca o perniţă de ace din flanel. Nu se datora poliţiştilor şi nici mulţimii. Se datora poliţiştilor şi mulţimii. Din nou, era o instrucţie.

VIII

N-am avut niciodată obiceiul să citesc ce scrie pe panouri. N-am întâlnit până acum pe nimeni căruia să-i placă să citească ce scrie pe panouri. Odată, am inventat o fiinţă care putea să cânte la pian cu ciocanul şi i-am vorbit despre ea unui profesor de la Universitatea Harvard, a cărui ciudăţenie era sanscrita. A fost la fel de interesat de invenţia mea cum sunt eu interesat de un anumit fel de muştar. Şi totuşi, acest muştar a devenit o parte din mine. Sau eu am devenit o parte din acest muştar. Mai mult decât atât, ştiu mai multe despre un fel de cerneală, un sortiment de şuncă, o marcă de ţigări şi un romancier decât oricine pe lumea asta. M-am dus cu trenul să-mi vizitez un prieten de la ţară şi, după ce am trecut printr-un adeziv patentat, nişte şuncă, o companie sud-africană de investiţii, o casă pariziană de modă şi o revistă de benzi desenate, am coborât într-un corset nou şi original. La întoarcere, drumul meu a trecut aproape încontinuu prin săpun.

Am adunat mai multe informaţii despre aceste lucruri pentru că sunt la mila lor. Dacă vreau să ştiu în ce loc mă aflu, trebuie să găsesc panoul care defineşte locul respectiv. Asta explică abilitatea cu care folosesc cuvântul adeziv, precum şi denumirile altor mărfuri.

Presupun că până şi englezul trebuie uneori să consulte

etichetele de pe omnibuze, de pe străzi şi din gări, aşa cum îşi consultă chimistul etichetele de pe sticle şi de pe cutii. Un om curajos ar putea să afirme că acest lucru a fost sugerat de existenţa etichetelor.

Motivul pentru care nu am învăţat mai multe despre şuncă şi despre adezive în New York cred că se datorează în parte faptului că creatorului englez de reclame i se permite să folosească o strategie fără oprelişti în atacul lui cu noul corset sau cu orice altceva împotriva publicului defensiv. Ştie că punctul slab este panoul publicitar de care cetăţeanul trebuie desigur să se folosească pentru a se ghida şi atunci se aruncă asupra acestui punct cu cai, picioare, arme, corsete, şuncă, adezive, companii de investiţii şi tot tacâmul.

Între timp, eu am găsit o modalitate de a-l face pe profesorul de sanscrită să o ia în seamă pe fiinţa mea care cântă la pian cu ciocanul.

EXPRESUL SCOŢIAN

Intrarea în gara Euston este în sine suficient de impunătoare. Este un portal din piatră maro, vechi şi sinistru, forma lui fiind fără îndoială o imitaţie superficială a faţadei templului din Nike Apteros, flancurile amintind de egipteni. Friza, pe care în vechime dănţuia o procesiune exuberantă de zei, este în acest caz lipsită de ornamente, dar pe fronton scrie cu litere simple cuvântul „EUSTON”. Legenda cocoţată sus de coloanele pelagice întunecate se holbează la o stradă mare. Pe scurt, această intrare într-o gară nu seamănă deloc cu o intrare într-o gară. Este mai mult faţada unei venerabile bănci. Dar are o altă demnitate, care nu se naşte din formă. În mare măsură, pentru englezi şi pentru cei care sunt în Anglia, aceasta este poarta spre Scoţia.

Micuţele birje circulă neîncetat în viteză pe poartă, năpustindu-se printre picioarele templului solemn; trăsurile, cu acoperişul plin de bagaje, intră şi ies fără încetare, iar pavajul răsună sub tropăitul oamenilor. Desigur, de-a lungul liniei există suburbiile şi sute de alte oraşe, Liverpool, punctul de plecare al unui drum maritim important către America şi marile oraşe meşteşugăreşti din nord; dar dacă stai în faţa acestei

porţi mai ales în august, nu se poate să nu observi numeroşii bărbaţi cu cutii pentru arme şi numeroasele femei care au cu siguranţă berete cu ciucure în vârf Tam-o'-Shanter şi ţesături în carouri ascunse în bagajele lor, gata să plece spre bărăgan. În ultima parte a acelei luni are loc o migraţie en gros din Londra spre Scoţia care aminteşte de mulţimile de oameni care părăsesc oraşul New York în iulie pentru a se duce la munte sau la mare.

După ce intră pe această poartă impresionantă, birjele traversează lin o curte care se află în centrul terminalului, o instituţie dragă majorităţii căilor ferate din Europa. Călătorul aterizează în mijlocul unui roi de hamali şi apoi se duce vesel să-şi dea obişnuita osteneală pentru bagajele lui. America oferă un dispozitiv în o mie de situaţii în care Europa furnizează un om sau poate un număr de oameni, iar munca dispozitivului nostru de preluat bagaje este făcută aici de hamali, îndrumaţi chiar de călător. Oamenii nu au memoria dispozitivului; dispozitivul nu-şi uită niciodată identitatea. Mai mult decât atât, căile ferate europene oferă cu generozitate hamalii pe cheltuiala călătorului. Cu toate astea, dacă aceşti oameni nu au acurateţea invincibilă a dispozitivului şi dacă trebuie să li se dea bacşiş, se poate spune – pentru cei cărora le pasă – că, în Europa, jumătate din populaţie este servită bine şi cu cea mai mare grijă de cealaltă jumătate.

Lângă un peron, sub cupola gării, se afla un şir lung de vagoane. Erau vopsite în alb pe partea umflată care cobora de sus până la jumătatea vagonului, iar caroseriile erau de un verde închis ca sticla. Câţiva hamali puneau bagaje în vagonul de bagaje, iar alţii erau ocupaţi cu lucrurile pasagerilor, aruncând valizele mai mic în plasele aflate deasupra locurilor şi agitându-se încoace şi-ncolo. Conductorul de tren, un bărbat înalt care semăna cu unul din primii veterani ai lui Napoleon, se ocupa cu distribuirea călătorilor în diferitele cutii. Nu existau compartimente de clasa a doua; erau toate de clasa întâi şi de a treia.

Trenul nu avea deocamdată locomotivă, dar, curând, un „pilot" de căi ferate, vopsit în purpuriu strălucitor, alunecă modest pe linie şi îşi ocupă locul în faţă. Conductorul merse de-a lungul peronului şi închise cu hotărâre fiecare portieră. Purta o uniformă de un albastru închis, tivită pe margini cu fâşii de

argint în formă de frunze. Felul lui de a se purta conferea acestei funcţii importanţa unei ceremonii. Între timp, fochistul coborâse din cabină şi îşi ridicase mâna, gata să-i transmită un semnal mecanicului de locomotivă, care se uita la ceas. În acest interval, ceva progresase în cutia imensă de semnalizare care stă de pază în Euston. Această casă înaltă conţine mai multe manete, ale căror rânduri sunt dese şi strălucitoare. Seamănă perfect cu o orgă dintr-o biserică mare, dacă n-ar fi faptul că aceste rânduri de mânere numerotate şi indexate simbolizează ceva mult mai omenesc decât o face o claviatură. E nevoie de patru oameni ca să cânte la această chestie care seamănă cu o orgă, iar acordurile nu se opresc niciodată. Zi şi noapte, aceşti patru oameni merg de colo-colo, de la o manetă la alta, iar sub mâinile lor imensa maşinărie îşi înalţă imnul nesfârşit despre o lume care munceşte, coborârea şi ridicarea semnalelor şi păcănitul macazurilor care se schimbă.

Şi astfel, în timp ce locomotiva purpurie aştepta şi privea din umbra gării cu acoperiş arcuit, un om din casa de semnalizare cântase notele care informau locomotiva că era liberă să plece. Mecanicul văzu coborârea acelor semafoare potrivite care îi permiteau să-i vorbească prietenului său din oţel. O anumită combinaţie din economia companiei londoneze şi nord-vestice de căi ferate, o combinaţie care se răspândise de la oamenii care mătură în vagoane, trecând prin nenumărate minţi, până la directorul general în persoană, avusese ca rezultat legea prin care locomotiva purpurie, cu şirul ei lung de vagoane vopsite în alb şi în verde închis ca sticla, urma să plece spre Scoţia.

Îndată, stând cu faţa spre coada trenului, fochistul îşi lăsă mâna în jos.

— În ordine, zise el.

Mecanicul învârti o roată şi, în timp ce fochistul intră înapoi în cabină, trenul se mişcă de-a lungul peronului ca un melc. Celor din vagoanele liniştite, această pornire li se păru probabil la fel de uşoară ca mişcarea unei mâini pe o suprafaţă unsuroasă, dar în locomotivă lucrurile stăteau altfel. Monstrul urlă brusc şi asurzitor şi ţâşni năvalnic înainte. Un cal de povară înnebunit sau mânat aiurea se va da uneori în spate când va urca un deal. Dar aceste vagoane încărcate înaintară imperturbabil ca nişte ţestoase. Nu aveau de gând să lase locomotiva nerăbdătoare să le strice ieşirea demnă. Hamalii şi

oamenii aflaţi în tranzit stăteau plini de respect. Priveau cu uimirea vagă a turistului care vizitează o gară feţele de la ferestrele vagoanelor care treceau pe lângă ei. Acest tren pleca spre Scoţia. Pornise din patria mamă a unui accent şi se îndrepta spre patria mamă a altui accent. Trecea de la un fel de a fi la altul, de la un obicei la altul, iar în mintea acestor privitori londonezi pluteau cu siguranţă imagini neclare ale fustelor scoţiene tradiţionale, ale vorbirii cu „r” accentuat, ale isteţimii, ale ovăzului, ale tuturor elementelor unei Scoţii romantice.

Trenul ocoli impresionant casa de semnalizare şi se îndreptă spre un pasaj cu ziduri din cărămidă. Când puse în mişcare acest şir de vagoane, locomotiva respiră exploziv. Gâfâi, pufăi şi urlă; la un moment dat, roţile se învârtiră pentru o clipă în loc şi un tremur convulsiv zgudui enorma caroserie de oţel.

Dar trenul în sine se mişcă prin această tăietură adâncă în corpul Londrei cu calm şi cu precizie, iar angajaţii căilor ferate, cunoscând misiunea trenului, îl salutară tacit când trecu pe lângă ei. Probabil că suburbiile Londrei li se părură călătorilor din vagoane o monotonie lungă de ziduri din piatră sau din cărămidă făcute cu grijă. Dar, după ce dealul fu urcat, trenul zbură prin nişte peisaje cu locuinţe roşii construite pe un pământ plin de verdeaţă.

Dar zgomotul din cabină nu-şi schimbă prea mult ritmul. Chiar dacă viteza era acum mare, bubuitul înspăimântător care venea din cabină vibra din pricina efortului şi se auzea la fel de slab ca respiraţia unui om pe jumătate înecat. De exemplu, la marginea şinelor, sunetul ar fi fără îndoială o succesiune familiară de pufăituri incredibil de rapide; dar în cabină, acest alergător terestru respiră ca prietenul lui, motorul marin. Tuturor celor care au petrecut ceva timp la bordul unui vapor le rămâne pentru totdeauna în minte ropotul constant şi metodic al motoarelor şi poate că e curios faptul că această rudă terestră care aleargă într-un astfel de ritm respiră liniştită, ca un om care stă noaptea treaz în patul lui.

În Londra nu fusese ceaţă, dar aici la marginea oraşului bătea un vânt puternic, iar mecanicul se aplecă într-o parte şi strigă că era o zi foarte proastă pentru condusul unei locomotive. Cabinele de locomotivă din Anglia – la fel ca cele din întreaga Europă – sunt foarte rar făcute ca să fie

confortabile pentru oameni. Găseşti foarte des această lipsă vizibilă de respect faţă de omul care munceşte, această indiferenţă faţă de omul care ocupă o funcţie care, în ceea ce priveşte cumpătarea, curajul şi onestitatea, nu are egal la nivelul prim-miniştrilor. Inginerul american este ocupantul strălucitor al unui salon în comparaţie cu fratele său din Europa. Omul care conducea această săgeată de cinci sute de tone, trimisă de autorităţile căii ferate în Scoţia, nu putea sta mai confortabil decât un barcagiu din Orient care bolboroseşte cu o voce ascuţită. Banca îngustă şi goală de lângă el nu fusese pusă acolo cu scopul de a se folosi de ea, pentru că era atât de joasă încât l-ar fi împiedicat să privească prin hubloul care îi servea drept fereastră. De cealaltă parte, fochistul avea alte probleme. Picioarele lui ar fi trebuit să se întindă peste nişte ţevi spre singurul loc unde era o perspectivă, iar constructorii plasaseră de asemenea strategic un zăvor mare de oţel. Desigur, este clar că companiile cred cu consecvenţă că oamenii îşi vor face treaba mai bine dacă sunt ţinuţi în picioare. Acoperişul cabinei nu era în întregime un acoperiş. Era doar o proeminenţă a două picioare de metal de la capătul care forma partea din faţă a cabinei. Practic, cabina nu avea părţi laterale, iar cenuşa de la cărbuni se împrăştia peste tot. Din când în când, mecanicul îşi scotea o batistă din buzunar şi îşi ştergea ochii cu ea.

Londra era acum mult în spate. Locomotiva purpurie zbura de ceva vreme ca vântul. Între Londra şi Carlisle, acest tren are o viteză medie de şaptezeci şi opt de kilometri pe oră. E o distanţă de patru sute şaptezeci şi opt de kilometri. Trenul nu se opreşte decât o singură dată. Această oprire are loc la Crewe şi durează cinci minute. În consecinţă, semnalele trecură licărind chiar în clipa în care fură zărite.

Nu se poate pune la îndoială afirmaţia că fundamentul englezesc al şinelor de tren este în momentul de faţă cu mult superior fundamentului american. Există bineînţeles un motiv întemeiat. Orice călător ştie că popoarele de pe continentul european nu au dreptul să deţină căi ferate. Aceste linii de transport sunt prea copilăreşti şi prea banale. O soartă corectă ar lua căile ferate ale Europei şi le-ar da cuiva care ştie ceva despre ele.

Ideea de cale ferată a Europei este să înconjoare o maşinărie

cu patruzeci de legi ultra militare şi atunci europenii cred că au una completă. Americanii şi englezii sunt popoarele căilor ferate. Faptul că fundamentul nostru este mai prost decât cel al englezilor este pentru că noi am fost obligaţi să construim mii şi mii de kilometri de cale ferată, iar englezii au fost obligaţi să construiască încet zeci şi zeci de kilometri. Un fundament de la New York la San Francisco, cu gări, poduri şi treceri de genul celor pe care compania londoneză şi nord-vestică de căi ferate le deţine din Londra până în Glasgow ar costa destui bani cât să hrănească armata germană mai mulţi ani la rând. Tot drumul este construit cu grija care i-a inspirat pe creatorii unora din forturile noastre – acum demodate – de pe coasta Atlanticului.

Cunoscând dificultăţile pe care le-ar avea de înfruntat – râurile mari cu maluri variabile, lanţurile de munţi, întinderile de deşert, de fapt, toate minunăţiile unei ţări vaste şi oarecum noi – un inginer american nu ar îndrăzni să cheltuie o porţiune respectabilă din fondurile care i-au fost alocate ca să construiască un zid de granit de douăzeci şi unu de metri peste un canal, când ar şti că ar putea face un talaz cu bani puţini ridicând în înălţime pământul şi pietrele de ici şi de colo. Dar drumul englezesc este făcut după modelul drumurilor romane. După ce Anglia va dispărea, savanţii vor găsi fâşii înguste de zidărie legând ruină de ruină. Desigur, asta nu pare întotdeauna convingător de admirabil. Uneori seamănă cu energia irosită de pomană. Există o vale între convenabilitate şi confortul posterităţii, un teren de mijloc care le permite oamenilor să ajute generaţiile viitoare avansând cu vitejie prezentul; şi ideea e că, dacă nişte muncitori trăiesc în nişte locuinţe mizerabile din Cornwall, e probabil că unul din ei va privi cu satisfacţie incompletă munca îndelungată şi răbdătoare exprimată de o ţeavă de scurgere de doi metri şi jumătate pentru un râuleţ inexistent şi imposibil din nord. Această frază nu sună foarte frumos, dar semnificaţia ei este că, dacă o companie engleză zăreşte în visul ei spectrul unei văi vechi care devine mai târziu un deal, i-ar construi o capră minunată din oţel şi ar considera că s-a îndeplinit o îndatorire conform cu conştiinţa companiei. Dar, după tot ce s-a spus despre acest subiect, accidentele şi kilometrii de cale ferată din Anglia nu sunt în proporţie egală cu accidentele şi kilometrii de cale

ferată din Statele Unite. Motivul poate fi împărţit în trei părţi: vechimea, mai multă prudenţă şi fundamentul. Iar dintre acestea, cea mai importantă parte e vechimea.

În această goană spre Scoţia, rar am întâlnit o intersecţie de linii de tren la acelaşi nivel. În nouă cazuri din zece a fost vorba fie de un pod, fie de un tunel. Chiar şi peroanele celor mai îndepărtate gări din ţară erau toate din zidărie greoaie, în contrast cu construcţiile noastre din scânduri. Când ne îndreptam năvalnic spre o astfel de gară, se vedeau mereu câţiva conductori de tren în uniformă, care cereau retragerea oricui nu avea înţelepciunea să ne facă loc. Apoi, în timp ce avertismentul ascuţit al fluierului străpungea până şi zgomotul infernal care era în jurul nostru, venea bucuria sălbatică a trecerii în viteză pe lângă o gară. Era ceva în genul unei procesiuni triumfale care înainta într-un ritm înfiorător de alert. Poate că era o curbă infinit de graţioasă, un efect exploziv neaşteptat provocat de trecerea pe lângă o cutie de semnalizare care se afla aproape de şina de tren, apoi ţâşnirea mortală pe lângă marginea unui peron lung. Erau întotdeauna câţiva oameni care stăteau ceva mai departe, cu ochii pironiţi asupra acestui proiectil, iar a fi în locomotivă însemna să simţi interesul şi admiraţia lor, în teroarea şi măreţia acestei goane. Un băiat căruia i se permite să meargă cu conducătorul platformei pe roţi pe care se află orchestra atunci când o paradă a circului trece pe una din străzile satelor noastre n-ar putea întrece în egoism temperamentul unui om nou în cabina locomotivei unui tren ca ăsta. Această călătorie walkirică pe spinarea locomotivei purpurii, însoţită de urletul vântului, de gâfâiala profundă a armăsarului, de pata cenuşie de la marginea şinelor, de fâşia curgătoare ca argintul-viu a celorlalte şine, de păcănitul neaşteptat al unui macaz care se schimbă, de toată zarva şi furia acestei călătorii, era de o splendoare care te făcea să te uiţi în depărtare la peisajul verde şi liniştit şi să crezi că era de o linişte placidă dincolo de răbdare. Ar fi trebuit să fie întunecat, bătut de ploaie şi de vânt; cerul ar fi trebuit să răsune de bubuitul tunetelor.

Părea cumva că, dacă mecanicul şi-ar lua pentru o clipă mâinile de pe locomotiva lui, aceasta ar putea deraia aşa cum s-ar abate un cal din drum. Într-adevăr, aşa cum stătea ştergându-şi degetele pe o bucată de cârpă, probabil că era

ceva ridicol în felul în care îl privea trecătorul singuratic. Fără acele mâini ferme pe frâu, locomotiva ar putea ţâşni spre fermele încântătoare care stau în lumina soarelui de-o parte şi de alta a şinelor.

Acest mecanic merita să fie contemplat. Era un bărbat tăcut, între două vârste, cu barbă şi cu micile riduri ale amabilităţii şi blândeţii pornindu-i de la ochi spre tâmple, care stătea la postul lui privind mereu pe fereastra lui rotundă, în timp ce, din când în când, mâinile i se plimbau de la o manetă la alta. Îşi schimba rar poziţia sau expresia. Cu siguranţă că nu există un mecanic de locomotivă care să nu simtă frumuseţea meseriei lui, dar sentimentele sunt îngropate adânc – şi nu sunt exprimate în cuvinte – aşa cum sunt în mintea unui om care a dus mulţi ani o viaţă bună şi frumoasă. Faţa acestui mecanic nu exprima nimic în afară de înţelepciunea liniştită a unui om a cărui atenţie se concentrează cu judecată asupra treburilor sale. Dacă exista vreo dramă în ele, nu se vedea niciun semn pe faţa lui. Era atât de pierdut în visuri despre viteză, semnale şi abur, încât te întrebai dacă minunea locomotivei sale năvalnice şi a înaintării acesteia de-a lungul Angliei îl impresiona vreun pic pe acest călăreţ impasibil al unui lucru înflăcărat.

Ar trebui să fie ceva cunoscut faptul că, peste tot în lume, mecanicul de locomotivă este cel mai minunat tip de om. El este elita pământului. Este mai merituos decât soldatul şi mai bun decât cei care călătoresc pe mare în vapoare. Nu e plătit foarte bine; şi nici fruntea nu-i e încununată de glorie; dar el este viitorul în ceea ce priveşte performanţa totală, realizată constant, calm şi fără exaltare de un om cumpătat, onest şi cu mintea clară. Şi astfel omul singuratic de la postul lui dintr-o cabină, păzind bani, vieţi şi onoarea drumului, este o privelişte frumoasă. Totul este estetic. Fochistul are acelaşi farmec, dar într-un procent mai mic; el pare un ucenic al bărbăţiei desăvârşite a mecanicului. Citeşti această calitate în ochii lui, întorşi mereu spre superiorul său, întrebători şi plini de încredere; dar aspiraţiile lui sunt atât de sincere, încât vezi acelaşi tip în evoluţie.

Se poate să existe o idee răspândită cum că principala funcţie a fochistului este să-şi scoată capul pe fereastra cabinei şi să vadă lucruri interesante în peisaj. De fapt, fochistul munceşte întruna. Balaurul e nesătul. Fochistul deschide

încontinuu uşa cuptorului – lăsând o lumină roşie să cadă pe podeaua cabinei – şi aruncă grămezi enorme de cărbune într-un foc care este aproape diabolic în nebunia lui. Alimentarea continuă până când pare că muşchii de la braţele fochistului sunt cei care dau viteză trenului lung. O locomotivă care aleargă cu peste o sută de kilometri pe oră, trăgând după ea o greutate de cinci sute de tone, are un apetit proporţional cu această sarcină.

Între Londra şi Crewe, strălucitorul peisaj englezesc este întrerupt de multe ori de tuneluri lungi şi scurte. Primul a fost deconcertant. Mi-am dat seama brusc că trenul se îndreaptă în viteză spre o gură neagră din munţi. Aceasta s-a lărgit rapid şi apoi locomotiva a plonjat într-o clipă într-un loc populat de toţi demonii vântului şi ai zgomotului. Viteza nu fusese redusă, iar zgomotul era atât de infernal, încât te aflai pur şi simplu în centrul unei sfere mari cu ziduri negre. Construcţia tubulară pe care o proclama raţiunea nu mai avea nicio semnificaţie. Era o sferă neagră, plină de ţipete. După aceea, pe suprafaţa ei se zări un punct de lumină cât o gămălie de ac, iar acesta se mări până când ajunse un detaliu al unui peisaj ireal. Era lumea; trenul avea să scape din acest cazan, din acest abis de întuneric urlător. Dacă un om se uită în apa luminoasă a unei bălţi tropicale, uneori poate vedea minunăţiile de pe fund colorându-se în albastrul care era pe cer şi în verdele care era pe frunzele acestui detaliu. Şi imaginea tremură în razele fierbinţi ale unui soare nou şi remarcabil. Abia atunci când trenul ţâşneşte afară din tunel îţi dai seama că eşti în lumea ta.

Odată, trenul se întâlni cu un alt tren într-un tunel. Pe tabloul din rama perfect circulară formată de gură apăru un pătrat negru cu scântei ieşind din el. Acest pătrat se mări până când acoperi totul şi o clipă mai târziu se auzi zgomotul trecerii trenului. Era de ajuns să te facă să-ţi pierzi simţul echilibrului. Fu un moment infernal când fochistul deschise uşa cuptorului şi fu scăldat într-o lumină roşie ca sângele în timp ce alimentă focul.

Efectul produs de un tunel varia când acesta avea şi o curbă. Atunci aveai impresia că te răsuceai cu capul în jos în măruntaiele întunecate şi răsunătoare ale pământului. Nu exista niciun punct de lumină de care ochiul să se poată agăţa ca de o stea.

De la Londra la Crewe, braţul ţeapăn al semaforului nu făcu trenul să se oprească nici măcar pentru o clipă. Drumul era liber. Era atât de minunat să vezi în depărtare un tren de marfă îndreptându-se chiuind şi scoţând fum spre nordul Angliei, pe una din cele patru linii. Să ajungă din urmă un astfel de tren era o nimica toată pentru năvalnica locomotivă şi, când expresul trecu pe lângă fratele lui mai slab, se auziră câteva pufăituri plăpânde şi imature scoase de cealaltă locomotivă, fochistul îi făcu semn cu mâna seamănului său mai norocos, se văzu un şir de vagoane de marfă care zăngăneau, încărcăturile lor fiind acoperite cu prelate, apoi trenul se pierdu din vedere.

Mecanicul îşi învârti roata şi trase de câteva manete şi pufăitul ritmic al locomotivei scăzu treptat. Mergând cu o viteză care era încă mare, trenul coti la stânga şi coborî o pantă abruptă, mişcându-se cu o demnitate imperială prin depoul din Rugby. Urmă un labirint de macazuri, o grămadă de locomotive care împingeau cu zgomot vagoane ici-colo, o mulţime de muncitori care se întoarseră să privească trenul, o curbă sinuoasă în jurul depoului lung, al cărui zid răsună la trecerea huruitoare a expresului; apoi, aproape imediat, câmpia îşi făcu din nou apariţia. Rugby fusese un vis de care te puteai îndoi. În cele din urmă, locomotiva relaxată intră cu aceeaşi uşurinţă maiestuoasă în gara cu acoperiş înalt din Crewe şi se opri lângă un peron plin de hamali şi de cetăţeni. Urmă instantaneu o învălmăşeală şi, în agitaţia momentului, nimeni nu păru să observe că locomotiva purpurie obosită era dusă în altă parte.

La Crewe, trenul stă cinci minute. Aici i se ataşează un şir de locomotive pentru călătoria până la Carlisle. Între timp, reglarea tuturor amănuntelor legate de confort avusese loc chiar în tren. Vagonul-restaurant era în mijlocul trenului. Era împărţit în două părţi, una fiind pentru pasagerii de la clasa întâi, cealaltă pentru pasagerii de la clasa a treia. Părţile erau separate de bucătării şi de cămară. Cu tot huruitul ei, locomotiva trăsese până la Crewe un vagon în care mai mulţi pasageri luau prânzul într-o linişte aproape familială; meniul consta din friptură cu cartofi, o salată, brânză şi o sticlă de bere. Din când în când, pasagerii se uitau pe fereastră la marile oraşe cu coşuri de fum din nordul Angliei. Erau serviţi de un tânăr din Londra, care era ajutat de un băiat care semăna cu un valet american. Meniul variat al vagonului-restaurant

Pullman nu e cunoscut în Anglia şi nici în Europa. Atunci când călătoreşti cu trenul, simbolul unei mese europene îl reprezintă friptura caldă de vacă.

Acest expres este numit şi de public şi de companie „trenul coridor”, pentru că un vagon cu coridor este un lucru neobişnuit în Anglia, astfel că această denumire are o semnificaţie deosebită. Desigur, în America, unde nu există vagon care să nu aibă ceea ce noi numim pasaj, n-ar însemna nimic. Coridoarele sunt toate pe o singură parte a vagonului. Prin urmare, portierele se deschid spre micile compartimente pentru patru sau poate chiar şase persoane. Vagoanele de clasa întâi sunt într-adevăr foarte confortabile, fiind tapisate din abundenţă cu materiale aspre şi închise la culoare, cu un loc umflat pe care să-ţi odihneşti capul. Vagoanele de clasa a treia din acest tren sunt aproape la fel de confortabile ca cele de clasa întâi şi atrag un soi de oameni care nu sunt văzuţi de obicei călătorind la clasa a treia în Europa. În ceea ce priveşte trenul acesta, mulţi oameni îşi sacrifică obiceiul în favoarea condiţiilor bune oferite la un preţ mai scăzut.

Una din caracteristicile trenului este un buton pus în fiecare compartiment. De obicei, un astfel de buton este situat în partea de sus a vagonului ca semnal de alarmă şi nu ai voie să apeşi pe el decât dacă ai nevoie urgentă de ajutor din partea conductorului de tren. Dar aceşti clopoţei sună şi în vagonul-restaurant şi au ca scop deschiderea negocierilor pentru a comanda un ceai sau altceva. Un obicei vechi a căpătat o funcţie nouă. Niciun geniu n-a apărut încă să separe aceste două semnificaţii. Sunetul fiecărui clopoţel dă alarma şi comandă un ceai sau altceva. Prin urmare, e perfect în teorie faptul că, dacă cineva sună să i se aducă un ceai, conductorul vine să întrerupă un act criminal şi, dacă cineva este omorât, însoţitorul de tren apare cu ceaiul. În orice caz, conductorul era mereu deranjat de alarme palpitante de la rapoartele lui şi din locul lui confortabil aflat în partea din faţă a vagonului de bagaje. De multe ori străbătea lungimea trenului cu îndrăzneală şi cu hotărâre doar ca să onoreze o comandă pentru un sandviş.

Trenul ajunse la Carlisle în amurg. Acesta e oraşul de graniţă şi o locomotivă a companiei caledoniene de căi ferate condusă de doi oameni cu accent scoţian veni să ia locul şirului de

locomotive. Locomotiva acestor oameni din nord era mult mai mică decât celelalte, dar cabina ei era mult mai mare şi era un adăpost bun pe timp de furtună. Construiseră de asemenea nişte scaune cu cârlige pe care puteau agăţa de balustradă şi astfel puteau să privească pe ferestrele rotunde fără să-şi disloce gâtul. Toate părţile cabinei care serveau oamenilor fuseseră acoperite cu muşama. Vântul care sufla dinspre orizontul întunecat făcea ca strălucirea caldă care venea de la cuptor să fie un lucru agreabil.

Privind înapoi în timp ce trenul părăsea ca o săgeată oraşul Carlisle, puteai să vezi luminile galbene şi slabe ale vagoanelor proiectate pe pământul întunecat. Semnalele erau acum lămpi şi sclipeau palid pe fundalul cerului. Expresul intra în noapte ca şi cum aceasta ar fi fost Scoţia.

Drumul până în vârful dealurilor era lung şi chinuitor, apoi începea coborârea bubuitoare. Erau multe curbe. Uneori puteau fi văzute două sau trei semnale deodată, întorcându-se brusc şi îndreptându-se într-o nouă direcţie. În afară de lumini şi de câţiva metri de şină strălucitoare, Scoţia nu era decât un amestec de forme negre şi ciudate. Pădurile pe care cu greu ţi le puteai imagina învălmăşindu-se în placiditatea înrourată a serii dispăreau în spate ca şi cum ar fi primit poruncă de la zei. Apariţia întunecată a unei case se dizolva repede în faţa ochilor. O gară cu lămpi devenea o fâşie de culoare gal benă care, pentru un simţ deficitar, era lată doar de câţiva metri. Dedesubt, într-o vale adâncă, strălucirea argintie a apelor unui râu ţinea pasul cu trenul. Semnalele apăreau, se măreau şi dispăreau. În vântul şi în misterul nopţii, era ca şi cum ai fi navigat într-un întuneric fermecat. Siluetele vagi ale dealurilor alergau ca nişte şerpi pe cerul întunecos. O formă ciudată înfruntă cu îndrăzneală trenul, apoi se topi, transformându-se într-o şină lungă de tren, la fel de curată ca o lamă de sabie.

Vecinătatea oraşului Glasgow e imposibil de confundat. Flăcările de la întreprinderile care funcţionează fără încetare se zăresc ici-colo în depărtare. Fabrici mari se înalţă în apropierea şinelor şi coşurile de fum emit flăcări trandafirii. În cele din urmă, poţi vedea pe un zid lumina puternică reflectată de furnale şi, pe fundalul ei, siluetele poznaşe şi întunecoase ale muncitorilor. Un şir lung de locuinţe ca nişte închisori – care nu amintesc deloc de Londra, dar care amintesc într-un

fel de New York – apăru în stânga şi apoi dispăru ca o fantomă.

În cele din urmă, mecanicul stăvili efortul curajos al locomotivei lui. Cei şase sute patruzeci de kilometri fuseseră străbătuţi. Viteza medie de şaptezeci şi opt de kilometri pe oră fusese atinsă, iar acum trenului nu-i mai rămânea decât să alunece prin depou cu aroganţa unui expres măreţ şi să intre în gara Glasgow.

O colecţie mare şi splendidă de semnale pluti către locomotivă. Cu delicateţe şi cu grijă, trenul trecu păcănind peste nişte macazuri, trecu pe lângă semnale şi apoi fu întâmpinat de lumina puternică a unor lămpi care defineau conturul acoperişului mare al gării. Expresul se mişcă de-a lungul peronului, lin, mândru, cu toată demnitatea care îi înconjurase ieşirea din Londra. Semăna cu intrarea într-un salon superb a unui bărbat care e sigur de tot şi de toate.

Hamalii şi oamenii se înghesuiră în faţă. Poate că în mintea lor pluteau imagini neclare ale teatrelor de revistă tradiţionale, ale poliţiştilor, ale omnibuzelor, ale tuturor celor cu numele de Arry şi Arriet, filfizonii Londrei.

SFÂRȘIT

Nu ne ajută cu nimic să presupunem ce ar fi putut scrie Stephen Crane despre războaiele mondiale dacă ar fi trăit. Într-un fel sau altul, ar fi fost cu siguranță implicat în ele. Nici un alt om nu a avut un simț mai rafinat al războiului și al aventurii personale și nici nu s-a priceput să le descrie mai bine. Puțini scriitori din prezent ar putea să redea atât de bine poezia mișcării, așa cum se manifestă ea în toiul bătăliei, sau să înfățișeze actul izolat de eroism în simplitatea și în teroarea lui totală.

Din colecție:

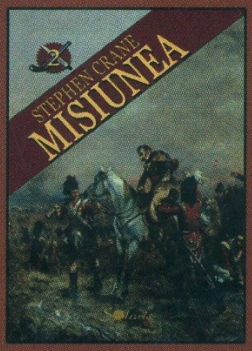

ROMANE
ASALTUL .
95.000 lei/buc
9,50 lei noi/buc
YAP001396

Coperta:
Violeta-Nicoleta Cerghezan

Ag.Com.IRIS, Bdul. Iuliu Maniu
nr.166, Sect. 6, Bucuresti,
tel./fax: 0214340230